

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**Projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru
Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030**

czerwiec 2025

Wykonawca prognozy: Eco-clue Witold Wołoszyn

Data sporządzenia prognozy: 27.06.2025r.

Podpis autora prognozy:

Spis treści

I. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	5
II. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	8
III. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	11
III.1. Ogólne informacje o obszarze objętym Strategią	11
III.2. Charakterystyka geograficzna i udokumentowane złoża kopalin.....	12
III.3. Wody	20
III.3.1. Wody powierzchniowe.....	20
III.3.2. Wody podziemne	26
III.4. Gleby.....	29
III.5. Warunki klimatyczne	30
III.6. Flora i fauna	31
IV. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	33
IV.1. Jakość powietrza atmosferycznego.....	33
IV.2. Jakość wód.....	35
IV.2. 1. Jakość wód powierzchniowych.....	35
IV.2. 2. Jakość wód podziemnych	38
V. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	38
V.1. Obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz innych ustaw	39
V.2. Zabytki	51
V.3. Problemy ochrony środowiska	57
V.4. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	57
VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	57
VII. Przewidywane oddziaływania na środowisko	63
VII.1. Założenia analityczne i identyfikacja oddziaływań	63
VII.2. Oddziaływania na ludzi	71
VII.3. Oddziaływania na różnorodność biologiczną, w tym faunę i florę	73
VII.4. Oddziaływania na zasoby i jakość wód	75
VII.5. Oddziaływania na powietrze atmosferyczne i klimat.....	76
VII.6. Oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz	77

VII.7. Oddziaływania na zasoby naturalne oraz na zabytki i dobra kultury.....	82
VII.8. Oddziaływania skumulowane.....	83
VII.9. Oddziaływania na obszary chronione, w szczególności sieć Natura 2000.....	83
VIII. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	89
IX. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	89
X. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	89
XI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	91
Wykorzystane materiały.....	98
Spis rycin i tabel.....	100
Załącznik 1. Lista projektów towarzyszących Strategii.	102
Załącznik 2. Oświadczenie autora prognozy	132

I. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 – 2030 (dalej Strategia Aktywne Pogranicze) obejmuje łączną powierzchnię 146 245 ha, zamieszkaną przez 47 972 osoby. Partnerstwo Aktywne Pogranicze tworzą następujące gminy powiatu bialskiego: Janów Podlaski, Kodeń, Konstantynów, Leśna Podlaska, Piszczac, Rokitno, Sławatycze, Terespol Miasto, Terespol, Tucznia i Zalesie oraz gmina Hanna z powiatu włodawskiego (ryc. 1).

Ryc. 1. Gminy położone w obrębie Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze.
Źródło: Projekt Strategii Aktywne Pogranicze

Strategia „Aktywne Pogranicze” została przygotowana w oparciu o przepisy ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1465) oraz ustawy z dn. 28 kwietnia 2022r.

o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. W związku z powyższym strategia rozwoju ponadlokalnego pełni jednocześnie funkcję strategii IIT.

Wizja rozwoju przedstawia odzwierciedlenie stanu obszaru po realizacji założeń zawartych w Strategii.

Wizja: Przygraniczny Obszar Funkcjonalny będzie ważnym ośrodkiem wzrostu na terenie województwa lubelskiego, gdzie wdrażane będą przedsięwzięcia, które wpłyną pozytywnie na rozwój gospodarczy i które będą istotne dla aktualnych i przyszłych mieszkańców terenu partnerstwa. W działania rozwojowe będą zaangażowani wszyscy mieszkańcy obszaru tak, aby stworzyć miejsce przyjazne do życia, w jak największym stopniu samowystarczające, wzmacniające jego walory, gdzie wszyscy dbają o środowisko naturalne i wspólnie przyczyniają się do stworzenia i rozwoju marki terytorialnej. Aktywne Pogranicze stanie się miejscem, z którego mieszkańcy będą dumni. Obszar będzie się też wykazywał odpornością na różnego rodzaju nieprzewidziane wydarzenia – kłęski epidemiologiczne, żywiołowe itp.

W dokumencie programowym przedstawiono cel główny, trzy cele strategiczne oraz towarzyszące im cele operacyjne. Zostały one sformułowane na podstawie zidentyfikowanych problemów i potencjałów.

Cel główny: Aktywne Pogranicze obszarem zrównoważonym wykorzystującym potencjał turystyczny i kulturowy, aktywnie wspierającym przedsiębiorców i rozwijającym się w oparciu o lokalne społeczności.

Cel Strategiczny 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze

Cel operacyjny 1: Stworzenie wspólnej oferty turystycznej (portal internetowy, szlaki turystyczne (rowerowy, kajakowy, pieszy, konny, tematyczne (np. religijny, historyczny)

Cel operacyjny 2: Stworzenie systemu certyfikacji produktów lokalnych (baza ofert, znak marki, kapituła – współpraca ze szkołą wyższą)

Cel operacyjny 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)

Cel operacyjny 4: Stworzenie efektywnego systemu zarządzania obszarem

Cel Strategiczny 2: Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza

Cel operacyjny 1: Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE)

Cel operacyjny 2: System wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości (stworzenie IOB, edukacja dla biznesu, rozwój infrastruktury ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej (szybki internet, dostępność komunikacyjna, wykorzystanie OZE i samowystarczalność energetyczna)

Cel operacyjny 3: Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu

Cel Strategiczny 3: Wsparcie lokalnych społeczności

Cel operacyjny 1: Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych

Cel Operacyjny 2: Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.)

Cel Operacyjny 3: Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej, kultura)

Cel Operacyjny 4: Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami).

Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Aktywne Pogranicze są spójne z celami, zasadami i rekomendacjami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 oraz z polityką spójności na lata 2021 – 2027.

Projekt Strategii zawiera listę 341 projektów realizujących cele strategiczne (Załącznik 1), w tym:

- 177 projektów realizujących cel strategiczny nr 1,
- 55 projektów realizujących cel strategiczny nr 2,
- 109 projektów realizujących cel strategiczny nr 3.

Źródłem projektów są przede wszystkim zidentyfikowane na etapie diagnostycznym obszary potencjalnej współpracy. Projekty wskazują sposoby rozwiązania określonych problemów, a także wzmacniają zidentyfikowane potencjały.

W Załączniku 1 zamieszczono projekty, które będą realizowały poszczególne cele strategiczne. Jednocześnie dokonano wstępnej kwalifikacji projektów do dalszych analiz. Kolorem zielonym zaznaczono komórki z projektami o przeważającym oddziaływaniu pozytywnym na środowisko przyrodnicze i kulturowe, natomiast kolorem żółtym projekty, które będą miały wpływ neutralny lub pomijalny w kontekście środowiskowym. Kolorem pomarańczowym wyróżniono zamierzenia, które potencjalnie mogą negatywnie oddziaływać na środowisko – poddano je bardziej szczegółowym analizom w rozdziale VII. Należy zaznaczyć, że projekty zaznaczone kolorem pomarańczowym mogą istotnie pozytywnie oddziaływać na środowisko, przykładowo sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, farmy fotowoltaiczne itp.

Należy zaznaczyć, że Strategia zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w odniesieniu do:

- elementów sieci osadniczej,
- wzmacniania i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową,
- lokalizacji i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej oraz lokalizacji funkcji obsługi transportu,
- kształtowania stref o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej,
- kształtowania elementów infrastruktury technicznej,
- kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (2015) Aktywne Pogranicze objęte jest zasięgiem „Przygranicznego obszaru funkcjonalnego” o znaczeniu ponadregionalnym (gminy: Konstantynów, Leśna Podlaska, Janów Podlaska, Rokitno, Terespol, Terespol Miasto, Zalesie, Piszczac, Kodeń, Tucza, Sławatycze, Hanna), a także dwóch regionalnych obszarów funkcjonalnych:

- Obszar funkcjonalny Polesie ze strefą oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna (gminy: Hanna, Zalesie, Terespol, Kodeń, Sławatycze);

- Obszar funkcjonalny gospodarki hodowlanej (gminy: Leśna Podlaska, Tucznia, Piszczac).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do ochrony planistycznej wskazano zlewnię rzeki Klukówki (m. Biała Podlaska, Biała Podlaska, Rokitno, Leśna Podlaska, Konstantynów, Janów Podlaski).

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku POF Aktywne Pogranicze położony jest w granicach dwóch Obszarów Strategicznej Interwencji: OSI Polesie (gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze i Tucznia) i Podlaskiego OSI (miasto Terespol, gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol i Zalesie). Kierunki interwencji w tych OSI skupiają się na:

- poprawie konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- zrównoważonym rozwoju systemów infrastruktury technicznej,
- ochronie walorów środowiska,
- innowacyjnym wykorzystaniu walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwoju sportu i usług wolnego czasu,
- wzmocnieniu współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

Ponadto w Podlaskim OSI tematyczne obszary wsparcia ukierunkowano także na wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw.

II. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Jeżeli strategia rozwoju może wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, to zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) konieczne jest przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W ramach postępowania opracowywana jest Prognoza oddziaływania na środowisko (dalej „Prognoza”) skutków realizacji projektowanego dokumentu. Zakres merytoryczny Prognozy określa art. 51.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

Zakres Prognozy oraz stopień szczegółowości informacji zawartych w opracowaniu został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo znak: WSTI.411.13.2025.MK z dnia 13 maja 2025 r.) oraz z Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo znak: DNS-NZ.7016.67.2025 z dnia 06.05.2025 r.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wskazał w szczególności, że Prognoza powinna uwzględniać następujące zagadnienia:

- dokonać oceny wpływu planowanego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu wraz z określeniem jego przewidywanej skali i intensywności;
- opisać metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy, w szczególności informacje dotyczące pochodzenia danych na temat środowiska przyrodniczego;
- przedstawić istniejący stan środowiska, w tym opis elementów przyrodniczych, zagrożenia dla środowiska i źródła tych zagrożeń oraz problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia

realizacji projektowanego dokumentu;

- przeanalizować wpływ planowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze, w tym obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.) oraz planowane do objęcia ochroną;
- zidentyfikować i ocenić przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko wynikające z projektowanego przeznaczenia terenu, w tym na różnorodność biologiczną ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,
- przedstawić podsumowanie ocen cząstkowych dla poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego oraz obszarów chronionych,
- przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

Ponadto, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wskazał, że:

- należy przeanalizować i ocenić wpływ planowanych zadań na spełnienie zasad ochrony czynnej ekosystemów oraz zakazy obowiązujące na terenie obszarów chronionych (m.in. rezerwatów przyrody, Parków Krajobrazowych, Obszarów Chronionego Krajobrazu, obszarów Natura 2000) występujących na terenie, którego dotyczy przedmiotowy projekt;
- w odniesieniu do obszarów sieci Natura 2000 szczególnej analizie należy poddać cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz zapewnienie integralności i spójności tych obszarów; przy tej analizie należy również uwzględnić obowiązujące plany zadań ochronnych wraz ze wskazanymi w nich zagrożeniami zarówno istniejącymi, jak potencjalnymi;
- przy analizach dotyczących wpływu na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, koniecznym jest także wskazanie nie tylko samego charakteru oddziaływań, ale również określenie czy są one znaczące;
- należy także przeprowadzić dogłębną analizę rozwiązań alternatywnych dla proponowanych inwestycji;
- należy również odnieść się do stanu środowiska przy braku realizacji przedmiotowego produktu turystycznego uwzględniając poziom presji turystycznej;
- należy przeanalizować i ocenić oddziaływanie farm fotowoltaicznych na ptaki i nietoperze bytujące w zasięgu oddziaływania inwestycji. W prognozie należy uwzględnić potencjalny wpływ przeznaczenia terenów pod farmy fotowoltaiczne na oddalone, lecz powiązane korytarzami ekologicznymi obszary szczególnie cenne dla ptaków i nietoperzy, w tym zwłaszcza obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 oraz specjalne obszary ochrony siedlisk, których przedmiotami ochrony są te zwierzęta. Przy opracowaniu prognozy należy uwzględnić występujące w zasięgu minimum 5 km od planowanego miejsca posadowienia farm fotowoltaicznych strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania gatunków ptaków (głównie orlika krzykliwego);
- prognoza powinna zawierać analizę skumulowanego oddziaływania na środowisko, w tym cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000, projektów określonych w Strategii rozwoju ponadlokalnego

Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwa Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030 oraz innych przedsięwzięć zrealizowanych lub planowanych do zrealizowania nie ujętych w tym dokumencie;

- należy ocenić czy realizacja Strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwa Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030 umożliwi zachowanie drożności korytarzy ekologicznych budujących sieć powiązań funkcjonalnych na terenie województwa lubelskiego ze szczególnym uwzględnieniem korytarza ekologicznego doliny Bugu;

- należy szczegółowo przeanalizować wpływ realizacji dokumentu na zachowanie walorów krajobrazowych. Należy przeanalizować i ocenić wpływ projektowanego zagospodarowania terenu na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy, należy przeprowadzić analizę przewidywanych oddziaływań na wartości krajobrazowe i turystyczne sporządzanego projektu dokumentu, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony walorów krajobrazowych, punktów widokowych, przedpól ekspozycji i osi widokowych w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz przeprowadzić analizę oddziaływania widokowego planowanego zagospodarowania przestrzennego;

- prognoza powinna umożliwić wskazanie na wczesnym etapie potencjalnych kolizji z obszarami przyrodniczymi (w szczególności dotyczy to np.: projektów zlokalizowanych w obszarach chronionych np. - odtworzenie elewacji i pomieszczeń Fortu „VII” Łobaczew w Łobaczewie Małym stanowiącego miejsce hibernacji mopka zachodniego (*Barbastella barbastellus*), czy modernizacji lub przebudowy dróg zlokalizowanych w Gminach Kodeń, Tucznia i Sławatycze stanowiących miejsce występowania rzadkiego porostu nadrzewnego - odnoźnicy jesionowej (*Ramalina fraxinea*)), kulturowymi oraz ewentualnych konfliktów społecznych (np. budowa biogazowni);

- istotnym elementem jest także przeanalizowanie i ocena wpływu realizacji ustaleń koncepcji na zmiany klimatyczne oraz różnorodność biologiczną. Jednocześnie należy rozważyć czy przewidywane zmiany warunków klimatycznych i środowiskowych będą miały wpływ na realizację projektowanego dokumentu. W prognozie należy przeanalizować czy ustalenia Strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Partnerstwa Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030 uwzględniają cele i kierunki adaptacji do zmian klimatu, o których mowa w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 opracowanym przez Ministerstwo Środowiska. W opracowaniu powyższych zagadnień należy uwzględnić również poradnik opublikowany przez Komisję Europejską pt. „Poradnik dotyczący uwzględniania problematyki zmian klimatu i różnorodności biologicznej w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko” zamieszczony na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska;

- prognoza powinna wykazać, że projekt dokumentu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju.

Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, uzgadniając zakres prognozy wskazał, że prognoza powinna zawierać identyfikację głównych problemów ekologicznych oraz wskazania sposobów ich rozwiązania. Ocenie powinna być poddana jakość powietrza atmosferycznego, narażenia obszarów chronionych na hałas i oddziaływanie pól elektromagnetycznych, jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz potrzeby w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i racjonalnego gospodarowania odpadami. Ponadto prognoza powinna zawierać ocenę oddziaływania przewidywanych przedsięwzięć na zdrowie ludzi.

Zgodnie z art. 52. 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Prognozę sporządzono stosując metody opisowe oraz analizy jakościowe wykorzystujące dostępne wskaźniki stanu środowiska, jak również identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku. Przeprowadzono analizę spójności celów Strategii z wiodącymi celami ochrony środowiska ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym. Ponadto, przeanalizowano cele Strategii pod kątem wyznaczania potencjalnych ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zapisy Strategii dotyczące działań projektowych są ogólne i nie zawierają konkretnych ram czasowych ani szczegółów ilościowych oraz technologicznych. W kontekście zdecydowanej większości proponowanych projektów inwestycyjnych nie są też znane szczegółowe lokalizacje. Z tych względów Prognoza ma charakter jakościowy. Dokonano przeglądu i analizy pod kątem potencjalnego oddziaływania na środowisko listy projektów / przedsięwzięć, które towarzyszą Strategii. Projekty zaproponowane w Strategii mają w większości charakter neutralny lub pozytywny w kontekście oddziaływania na środowisko. Wstępną identyfikację charakteru potencjalnych oddziaływań na środowisko przedsięwzięć zawarto w Załączniku 1.

III. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

III.1. Ogólne informacje o obszarze objętym Strategią

Teren objęty Strategią tworzą następujące jednostki administracyjne - gmina Hanna (powiat włodawski) oraz gminy powiatu bialskiego: Janów Podlaski, Kodeń, Konstantynów, Leśna Podlaska, Piszczac, Rokitno, Sławatycze, Terespol Miasto, Terespol, Tucznia, Zalesie. Podstawowe dane o gminach Aktywnego Pogranicza przedstawiono w tab. 1.

Tab. 1. Wybrane dane statystyczne dla gmin Partnerstwa Aktywne Pogranicze (BDL, dane za 2023 r.).

Lp.	Gmina	Powierzchnia (ha)	Ludność (os.)	Lasy (ha) Lesistość (%)	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej (%)	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w ciągu roku (kg)	Zużycie wody z wodociąg. przez jednego mieszkańca (m ³)	Obszary prawnie chronione ogółem (ha)
1.	Hanna	13 926	2 481	2 357,13 16,9	17,14	141	43,2	2 597,35
2.	Janów Podlaski	13 576	4 864	2 544,87 18,7	22,86	202	29,3	5 556,26
3.	Kodeń	15 104	3 243	4 682,94 31,0	27,62	232	36,1	2 671,34
4.	Konstantynów	8 692	3 757	2 326,53 26,8	21,98	210	36,0	2 788,0
5.	Leśna Podlaska	9 822	4 093	1 627,23	7,33	205	27,6	67,7

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

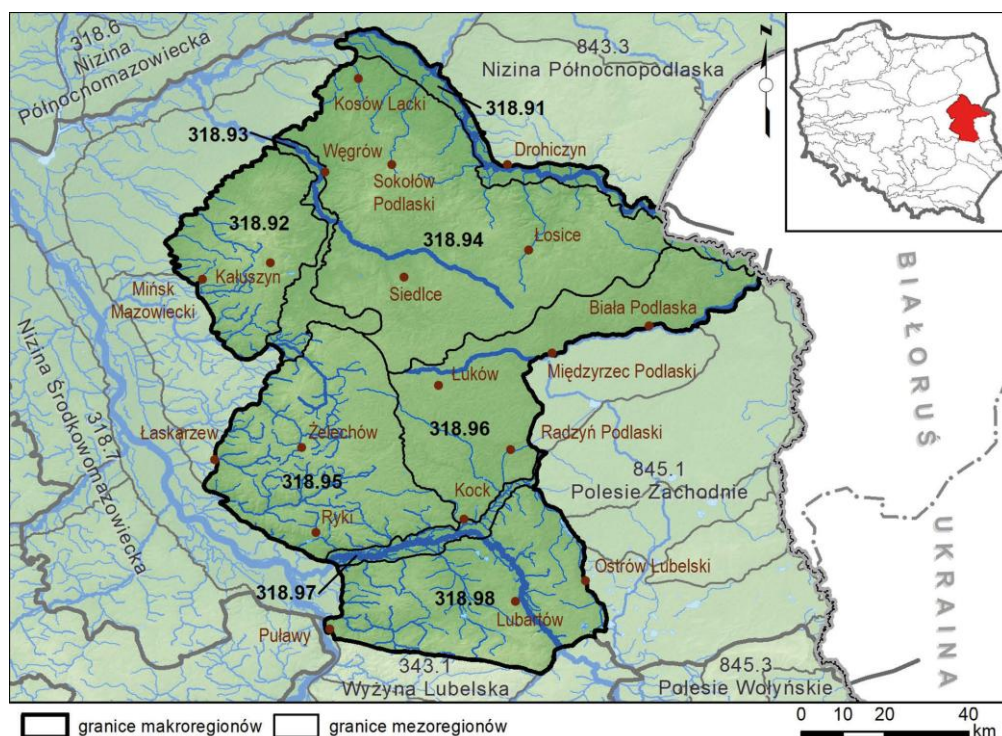
Lp.	Gmina	Powierzchnia (ha)	Ludność (os.)	Lasy (ha) Lesistość (%)	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej (%)	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w ciągu roku (kg)	Zużycie wody z wodociąg. przez jednego mieszkańca (m³)	Obszary prawnie chronione ogółem (ha)
				16,6				
6.	Piszczac	17 019	6 700	5 462,90 32,1	63,07	222	29,0	32,23
7.	Rokitno	14 088	2 713	4 908,06 34,8	1,09	190	27,2	2 794,93
8.	Sławatycze	7 189	2 246	623,92 8,7	33,98	179	48,7	2 362,0
9.	Terespol Miasto	1 011	5 121	39,80 3,9	123,31	369	26,2	-
10.	Terespol	14 149	5 976	2 282,51 16,1	42,92	260	21,7	6 624,00
11.	Tuczna	16 957	2 743	5 267,52 31,1	15,31	86	40,1	-
12.	Zalesie	14 712	4 035	5 413,39 36,8	63,26	210	26,2	1 559,54
	Razem	146 245	47 972	37 536,8 (25,67%)				27 053,35 (18,5%)

źródło: Bank Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>

Przez obszar Aktywnego Pogranicza przebiega paneuropejski korytarz nr II Berlin – Warszawa – Mińsk – Moskwa – Niżnyj Nowgorod, który obejmuje: w układzie drogowym – drogę krajową nr 2 w sieci dróg Europy oznaczoną nr E30 oraz trasę planowanej autostrady A2, a w układzie kolejowym – magistralną linię kolejową E20 i C-E20. W obszarze korytarza nr II przebiega również główny korytarz sieci TEN-T (Trans-European Network – Transport), tj. korytarz Morze Północne – Bałtyk. Korytarz ten tworzą m. in.: linie kolejowe (towarowe) C-E20 i (pasażerska) E20 – linie nr 2 i 12, droga E30 – droga krajowa nr 2/autostrada A2 oraz przejścia graniczne z Białorusią – Kukuryki (drogowe), Terespol (kolejowe). Główny szkielet układu komunikacyjnego stanowią drogi: krajowe nr 2 i 63 oraz wojewódzkie nr 698, 811 i 816, a także linia kolejowa nr 2.

III.2. Charakterystyka geograficzna i udokumentowane złoża kopalin

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Aktywne Pogranicze należy do następujących makroregionów: Nizina Południowopodlaska (mezoregiony: Podlaski Przełom Bugu, Wysoczyzna Siedlecka, Równina Łukowska) oraz Polesie Zachodnie (mezoregiony: Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska, Zakłęśtość Łomaska, Zakłęśtość Sosnowicka, Garb Włodawski, Dolina Środkowego Bugu) (ryc. 2 i ryc. 3).

Ryc. 2. Położenie makroregionu Nizina Południowopodlaska (318.9) i mezoregionów: Podlaski Przełom Bugu (318.91), Wysoczyzna Siedlecka (318.94) i Równina Łukowska (318.96) (Richling A. i in. 2021).

Podlaski Przełom Bugu (318.91) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)

Gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Rokitno, Terespol

Podlaski Przełom Bugu to jeden z najbardziej czytelnych elementów fluwialnych w rzeźbie Nizin Centralnej Polski. W środkowym odcinku, w okolicach Mielnika (między Wajkowem a Osłowem) – „przełom Bugu pod Mielnikiem”, gdzie rzeka wciną się w garb podłoża kredowego oraz przecina pas najwyższych moren czołowych łądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego, wysokość zboczy dochodzi do 55 m, a szerokość dna zmniejsza się do 1,3 km (fot. 62). Szczególny charakter mają również drugorzędne elementy rzeźby doliny. Strome zbocza zbudowane z „warciańskich” (z okresu działalności łądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego) osadów polodowcowych (glin zwałowych, piasków i żwirów wodnolodowcowych) są rozcięte gęstą siecią suchych dolin erozyjno-denudacyjnych oraz wąwozami (okolice Nepli i Mielnika). „Żywa”, dobrze czytelna jest mikrorzeźba dna doliny. Jej najwyższy akumulacyjny poziom tworzy nieciągła, w przewadze piaszczysta terasa nadzalewowa ze zlodowacenia północnopolskiego, częściowo zwydmiona oraz podlegająca zwydmieniu współcześnie (pole piasków przewianych w okolicach Kózek). Zasadniczy poziom akumulacyjny tworzy holocenska, głównie piaszczysto-mułowa terasa powodziowa z wyrazistymi śladami dawnego meandrującego Bugu – starorzeczami zwanymi „bużyskami” i wałami odsypów meandrowych. Współczesny Bug ma „dziki”, nieuregulowany charakter. Na przeważającej długości jest to typowa, dla środkowego biegu, rzeka meandrująca. Nietypowy zaś roztokowy charakter zaznacza się pod Mielnikiem – rzeka jest wyprostowana z korytami rozdzielonymi piaszczystymi „wyspami”.

Na piaszczystych aluwiach terasy nadzalewowej Bugu wykształciły się gleby rdzawe i bielcowe, a na aluwiach piaszczystych i mułowych terasy powodziowej – mady. Potencjalna roślinność naturalna jest typowa dla siedlisk dużych dolin rzecznych, z dobrze rozwiniętymi poziomami akumulacyjnymi. Poziom wyższy – piaszczysty (terasa nadzalewowa) to siedlisko suboceanicznego i kontynentalnego

boru sosnowego, a poziom niższy – piaszczysto-mułowy (terasa powodziowa) to głównie siedlisko nadrzecznych łęgów wierzbowo-topolowych. We współczesnym pokryciu doliny Bugu dominują lasy i łąki (około 68% mezoregionu). Względnie dużą (w skali makroregionu) powierzchnię zajmują wody – Bug i jego starorzecza (około 5%).

Najcenniejsze ekosystemy są objęte ochroną: nadrzeczne łęgi z pomnikowym drzewostanem – Rezerwat Szwajcaria Podlaska (okolice Nepli) i Łęg Dębowy koło Janowa Podlaskiego oraz zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej starorzeczy – Uroczysko Trojan koło Mierzwic.

***Wysoczyzna Siedlecka* (318.94) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)**

Gminy: Janów Podlaski, Konstantynów

Wysoczyzna Siedlecka ma postać rozległego polodowcowego, „warciańskiego” plateau (z szeroko rozprzestrzenioną gliną zwałową i drugorzędnie osadami wodnolodowcowymi lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego), ograniczonego od północy stromymi zboczami Podlaskiego Przełomu Bugu, a od zachodu stromymi stokami Obniżenia Węgrowskiego. Mniej czytelną w rzeźbie granicę południową, z Równiną Łukowską, wyznacza zespół form końcowych lub recesyjnych lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Leżą one w strefie wododziałowej (do 191,3 m n.p.m.) Krzny i Bugu o szczególnej georóżnorodności, tj. m.in.: „płytkiego” zalegania paleozoicznego podłoża (zrębu łukowskiego), wychodni kredy piszącej wyruszonej z naturalnego położenia (w formie łusek) przez lądolód południowopolski (okolice Kornicy). Osobliwy charakter ma tu także zespół form marginalnych lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Ich łukowaty (lobowy) przebieg odzwierciedla przemieszczanie się „jęzorów lodowcowych” wzdłuż kopalnych, przedwarciańskich dolin rzecznych. Do przebiegu tych kopalnych dolin nawiązują górne, szerokie i wypełnione głównie holocenijskimi osadami biogenicznymi (torfami), odcinki współczesnych dolin rzecznych, m.in.: Muchawki, Liwca, Tocznej – lewobrzeżnych dopływów Bugu. Wśród młodych elementów rzeźby (zlodowacenie północnopolskie – holocen) wyróżnia się duży zespół wydm w okolicach Gręźówki, na północny zachód od Łukowa.

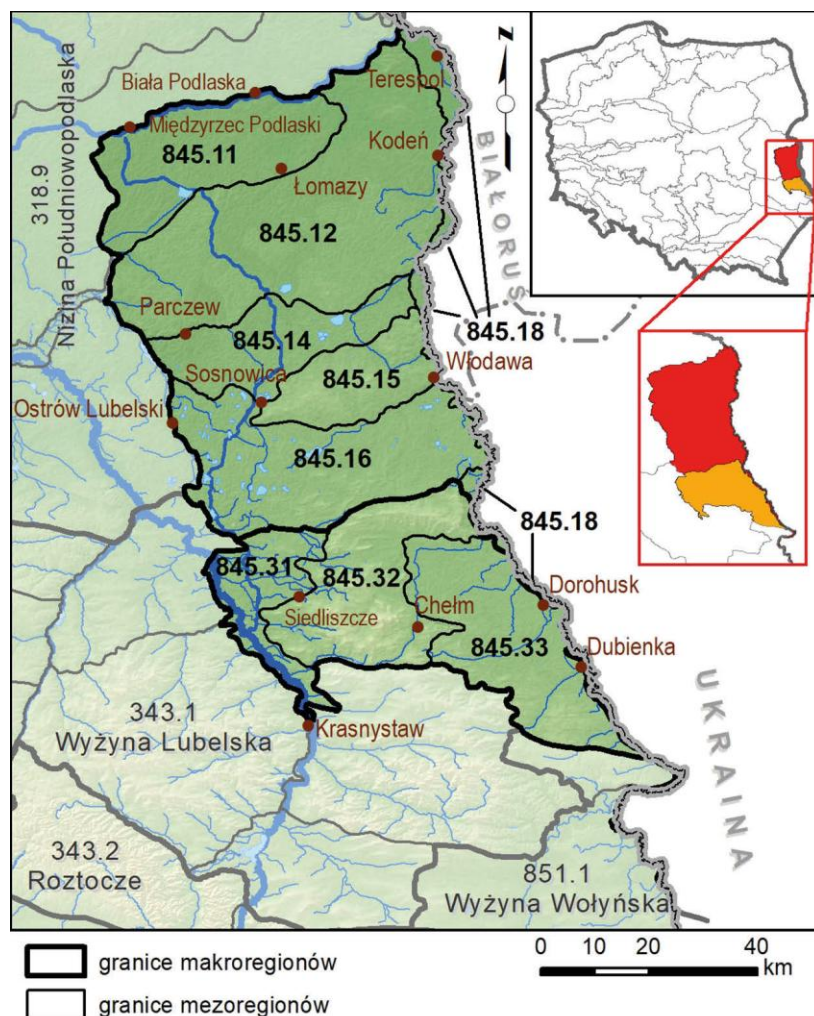
Na osadach polodowcowych wykształciły się gleby płowe i brunatne oraz rdzawe i bielcowe, a na osadach dolin rzecznych głównie gleby hydromorficzne. Potencjalna roślinność naturalna jest zróżnicowana przestrzennie. Na polodowcowych międzyrzeczach dominują siedliska grądu subkontynentalnego odmiany środkowopolskiej, kontynentalnego boru mieszanego sosnowo-dębowego oraz świetlistej dąbrowy. W dnach dolin rzecznych przeważa siedlisko niżowych łęgów jesionowo-olszowych.

***Równina Łukowska* (318.96) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)**

Gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol, Zalesie

Równina Łukowska to mało zróżnicowany morfologicznie obszar polodowcowy, rozciągający się pomiędzy formami końcowymi lub recesyjnymi lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego, a ciągiem równoleżnikowych obniżień „pradolinnych” (mezoregiony: Pradolina Wieprza, Zakłęśtość Łomaska). Najwyżej położone partie (do 177,6 m n.p.m.) – równiny morenowe zbudowane głównie z glin zwałowych – były formowane podczas zlodowacenia południowo- lub/i środkowopolskiego. Z okresem tym związane są duże porwaki skał jurajskich koło Łukowa, chronione w rezerwacie Kra Jurajski. Rozcinające równiny morenowe doliny rzeczne (m.in. Klukówki, Krzywuli, Krzymoszyce, Krzny i Krzny Południowej oraz Bystrzyce) wypełnione holocenijskimi osadami aluwialnymi (głównie mułkami i piaskami) i biogenicznymi (torfami), mają plejstocenijskie założenia – nawiązują do przebiegu piaszczysto-żwirowych szlaków sandrowych formowanych podczas odpływu wód roztopowych z topniejącego lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego.

Na osadach polodowcowych wykształciły się gleby płowe i brunatne oraz rdzawe i bielicowe, a na osadach dolin rzecznych gleby hydromorficzne oraz mady. Potencjalna roślinność naturalna jest zróżnicowana przestrzennie. Na polodowcowych międzyrzeczach dominują siedliska grądu subkontynentalnego odmiany środkowopolskiej, świetlistej dąbrowy, kontynentalnego boru mieszanego sosnowo-dębowego. W dnach dolin rzecznych przeważają siedliska niżowych łągów jesionowo-olszowych.

Ryc. 3. Położenie makroregionu Polesie Zachodnie (845.1) i mezoregionów: Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska (845.12), Zakłęśność Łomaska (845.11), Zakłęśność Sosnowicka (845.14), Garb Włodawski (845.15) i Dolina Środkowego Bugu (845.18) (Richling A. i in. 2021).

Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska (845.12) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)

Gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze, Terespol, Tuczn, Zalesie

Jest to mało zróżnicowany morfologicznie obszar wysoczyznowy leżący na wysokości do 193,3 m n.p.m. Dominują „stare” formy polodowcowe ze zlodowacenia południowo- lub/i środkowopolskiego: równiny morenowe zbudowane z gliny zwałowej oraz, „włożone” w nie, piaszczysto-żwirowe szlaki wodnolodowcowe (sandrowe). Niektóre z tych szlaków sandrowych wykorzystują współczesne (zlodowacenie północnopolskie – holocen) doliny rzeczne, w tym w szczególności południkowo zorientowany środkowy odcinek doliny Zielawy oraz doliny jej dopływów – Lutni i Mulawy (prawostronna zlewnia Krzny). Wypełniają je piaski, mułki oraz torfy. Koryta rzek są na

ogół uregulowane. Antropogenicznym elementem w krajobrazie jest, kontynuujący się w Zakłęstości Łomaskiej, dolny odcinek kanału Wieprz-Krzna. Na osadach polodowcowych wykształciły się gleby płowe i brunatne oraz rdzawe i bielcowe, a na osadach dolin rzecznych głównie gleby hydromorficzne.

Potencjalna roślinność naturalna wykazuje duże zróżnicowanie przestrzenne. Obszary polodowcowe to siedlisko grądu i borów subkontynentalnych, a dna dolin rzecznych – nadrzecznych łągów olszowych i jesionowo-olszowych.

W strukturze użytkowania ziemi dominują grunty orne (około 50% powierzchni). Znaczą powierzchnię zajmują lasy (około 30%). Najcenniejsze ekosystemy leśne chronione są w rezerwacie Czarny Las koło Milanowa – grąd z pomnikowymi okazami dębu i grabu oraz w rezerwacie Dobryń koło Zalesia – wielogatunkowe lasy (grąd, ols i łąg) z pomnikowymi okazami dębu i olszy czarnej.

Zakłęstość Łomaska (845.11) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)

Gminy: Piszczac, Zalesie

Zakłęstość Łomaska to równoleżnikowe obniżenie położone pomiędzy Równiną Łukowską a Wysoczyzną Parczewsko-Kodeńską i na przedłużeniu, ku wschodowi, Pradoliny Wieprza. Stanowi ono nietypowy odcinek pradoliny Krzny, ukształtowany podczas odpływu wód lodowcowych w okresie końcowego postępu lądolodu Warty zlodowacenia środkowopolskiego. Jest to szeroka (do 20 km), połoga niecka na wysokości 133,9–160,4 m n.p.m. Dobrze zachowany jest pradolinny, szeroko rozprzestrzeniony, piaszczysto-żwirowy poziom akumulacji wodnolodowcowej. Na tym tle unikalny charakter ma punktowa wychodnia starszych osadów plejstoceńskich w Ortelu Królewskim (duże nagromadzenie malakofauny – muszli ślimaków) z interglacjału mazowieckiego.

Do kierunku odpływu wód lodowcowych nawiązują współczesne (zlodowacenie północnopolskie – holocen) doliny rzeczne: Krzny oraz dolne odcinki jej prawobrzeżnych dopływów – Zielawy i Rudki. Wypełniają je osady mineralne i biogeniczne (piaski, mułki, namuły oraz torfy). Na znacznych odcinkach ich koryta są uregulowane. Obcym (antropogenicznym) elementem hydrograficznym w krajobrazie jest również dolny odcinek kanału Wieprz-Krzna.

Na osadach wodnolodowcowych wykształciły się gleby rdzawe i bielcowe, a na osadach dolin rzecznych gleby hydromorficzne i mady. Wśród potencjalnej roślinności naturalnej obszarów polodowcowych dominują siedliska grądu subkontynentalnego i kontynentalnych borów mieszanych (sosnowo-dębowych), a dna dolin rzecznych to siedliska niżowych łągów olszowych i jesionowo-olszowych. W pokryciu terenu największy obszar zajmują zbiorowiska leśne (około 35%). Najcenniejsze objęte są ochroną rezerwatową: bór mieszany z dominacją sosny i dębu szypułkowego (rezerwat Liski koło Międzyrzecza Podlaskiego) oraz grąd z dominującym udziałem dębu szypułkowego i lipy (rezerwat Omelno koło Radzyna Podlaskiego).

Zakłęstość Sosnowicka (845.14) (Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021)

Gminy: Hanna,

Zakłęstość Sosnowicka to równoleżnikowo zorientowane, szerokie (do 15 km) obniżenie. W tym mało zróżnicowanym hipsometrycznie obszarze (138,1–171,9 m n.p.m.) najstarszymi (zlodowacenie południowo- lub/i środkowopolskie), najwyższymi położonymi elementami rzeźby są polodowcowe równiny zbudowane z glin zwałowych i piaszczysto-żwirowe równiny sandrowe. Młodszy (zlodowacenie północnopolskie), niższy poziom akumulacyjny tworzą mułowe i piaszczyste równiny jeziorne, a najmłodszym (holoceńskim) i najniższym położonym są dna dolin rzecznych, które budują torfy. Zgodny z orientacją zakłęstości przebieg mają dolne odcinki dolin Hanny i Piwonii oraz

górny odcinek doliny Zielawy. Rzeki są najczęściej uregulowane. Płytko zalegające wody podziemne są zasilane przez środkowy odcinek kanału Wieprz-Krzna oraz retencjonowane w licznych sztucznych zbiornikach. Największym z nich jest Zbiornik Mosty, z którego biorą początek rzeki Hanna i Zielawa.

Na gliniastych osadach polodowcowych wykształciły się gleby płowe i brunatne, na osadach piaszczystych różnej genezy (wodnolodowcowej i jeziornej) gleby rdzawe i bielicowe, zaś na namułach i torfach dolin rzecznych gleby hydromorficzne. W obrębie potencjalnej roślinności naturalnej obszary gliniastych równin polodowcowych to siedlisko grądu subkontynentalnego, na piaszczystych równinach różnej genezy (wodnolodowcowej, jeziornej) dominują siedliska kontynentalnych borów mieszanych (sosnowo-dębowych), a dna dolin rzecznych to domena siedlisk niżowych łęgów olszowych i jesionowo-olszowych oraz olsu środkowoeuropejskiego.

Garb Włodawski (845.15) (Dobrowolski R., Chabudziński Ł. 2021)

Gminy: Hanna

Garb Włodawski jest jednym z najmniejszych, ale zarazem najwyżej wzniesionym (maks. wys. 212 m n.p.m., deniwelacje ok. 50 m) mezoregionem Polesia Zachodniego. Wśród utworów powierzchniowych przeważają plejstoceny osady glacialne ze zlodowacenia południowo-lub/i środkowopolskiego (gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe oraz wodnolodowcowe). Nadbudowują one miększą serię czwartorzędową, zalegającą na kopalnym pagórze kredowym (zrębie tektonicznym). Podrzednie, w niższych pozycjach hipsometrycznych, występują osady peryglacialne ze schyłku zlodowacenia północnopolskiego (piaski i mułki rzeczne) oraz holoceny osady organogeniczne i organogeniczno-mineralne (torfy, namuły).

Cały region stanowi płaską, asymetryczną wysoczyznę morenową. W kilku miejscach rozcinają ją głębokie rynny erozyjne o założeniach tektonicznych (rynnę Adamspola, Lubienia, Holi i Wołoszkowoli). Rozległą powierzchnię wysoczyzny morenowej urozmaicają liczne pagórki moreny czołowej oraz kemy (wys. 5–20 m), a także zagłębienia po martwym lodzie, dolinki denudacyjne i wydmy śródlądowe. Od południa wysoczyznę ogranicza stroma krawędź o założeniach tektonicznych (ok. 20 m), od północy łagodnie przechodzi ona w równinę akumulacji jeziorno- i rzeczno-rozlewiskowej.

Sieć wód powierzchniowych jest bardzo rzadka. Obszar odwadniany jest przez niewielkie ciekі, głównie dopływy Włodawki i Hanki (zlewnia Bugu). Wody podziemne pierwszego poziomu występują w plejstoceny osadach glacialnych (piaski, żwiry) i peryglacialnych (piaski, mułki), podrzednie w utworach holoceny (torfy, namuły). Pokrywę glebową tworzą głównie gleby bielicowe i rdzawe, rozwinięte na utworach polodowcowych (piaskach luźnych, słabogliniastych i gliniastych), a także gleby płowe wytworzone z glin zwałowych i piasków naglinowych. W dnach dolin rzecznych oraz zagłębiach bezodpływowych występują gleby gruntowo-glejowe oraz torfowe.

W obrębie roślinności potencjalnej największe powierzchnie zajmują siedliska kontynentalnych borów mieszanych sosnowo-dębowych. Znacznie mniejszy jest udział siedlisk grądów subkontynentalnych w odmianie środkowopolskich, borów świeżych oraz świetlistej dąbrowy. W dnach dolin rzecznych dominującą roślinnością potencjalną są łęgi jesionowo-olszowe i olsy. Znaczną (ponad 50%) powierzchnię mezoregionu zajmują lasy (Lasy Włodawskie), zdominowane przez kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe. Podrzednie występują także grądy subkontynentalne odmiany środkowopolskiej, zaś płatowo suboceaniczne bory sosnowe.

Dolina Środkowego Bugu (845.18) (Borzyszkowski J., Grzegorzczak I. 2021)

Gminy: Hanna, Kodeń, Sławatycze, Terespol Miasto, Terespol

Zajmuje wąski pas terenu przy wschodniej granicy kraju, obejmując rzekę Bug oraz lewobrzeżną część jego doliny. Kręta dolina ciągnie się ponad 190 km od miejscowości Gołębie na południe od Hrubieszowa w kierunku północnym, do ujścia rzeki Krzny koło Terespoła. Charakterystyczne są tu odcinki wąskie, przełomowe, w których szerokość doliny wynosi od kilkudziesięciu do kilkuset metrów, jak również kotlinowe rozszerzenia, sięgające nawet 7 km koło Terespoła. Jest to typowa dolina dużej rzeki z poziomami terasowymi i starorzeczami. Początkowy odcinek znajduje się na wysokości około 182 m n.p.m. a końcowy, w rejonie ujścia Krzny, na wysokości 132,5 m n.p.m. Dolinę wypełniają piaski, mułki, mady i torfy terasy zalewowej i nadzalewowej z okresu zlodowacenia północnopolskiego i holocenu. Utwory te występują mozaikowo na całym przebiegu doliny środkowego Bug, z nielicznymi urozmaicheniami piaskami eolicznymi i namułami torfiastymi. Zmienna budowa doliny powoduje mozaikowość pokrywy glebowej, w której dominują rzeczne mady właściwe i gleby torfowe – na poziomie terasy zalewowej, natomiast na starszej terasie nadzalewowej liczne są zasięgi gleb rdzawych i bielcowych. Pokrywę glebową uzupełniają mniejsze zasięgi czarnych ziem, gleb murszowych i torfowych.

Cała dolina jest silnie związana z wodami rzecznyymi Bugu, współczesnego i przeszłego w licznych odciętych korytach starorzeczy oraz jego lewobrzeżnych dopływów. W obniżeniach terasy zalewowej występują sieci drobnych cieków i rowów, gdzieśkolwiek również wybudowanych stawów. W inwentarzu potencjalnej roślinności naturalnej, w części przykorytowej dominują siedliska łągów: wierzbowo-topolowe, jesionowo-wiązowe i jesionowo-olszowe. W części północnej mezoregionu rozpowszechnione są siedliska olsów środkowoeuropejskich, częściowo sięgają tu także siedliska grądów odmiany środkowopolskiej oraz wołyńskiej. Na wyższych poziomach terasy potencjalnie mogą występować świetliste dąbrowy niżowe oraz kontynentalne bory mieszane, sosnowo-dębowe. Mezoregion charakteryzuje się mało przekształconym, częściowo naturalnym krajobrazem. Występują tu rezerваты przyrody, chroniące miejsca łągowe ptaków, w tym czapli siwej oraz torfowiska i wybrane zbiorowiska leśne. Wraz z przyległymi terenami obszar wchodzi w skład Transgranicznego Rezerwatu Biosfery Polesie Zachodnie, obejmującego cenne i rzadkie ekosystemy w Polsce, na Białorusi i Ukrainie.

Udokumentowane złoża kopalin

Na obszarze Aktywnego Pogranicza dominują złoża piasków i żwirów. Zestawienie udokumentowanych złóż kopalin przedstawiono w tabelach nr 2 - 4 na podstawie „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.”.

Skróty literowe dotyczące stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

B – w przypadku kopalin stałych – kopalnia w budowie, w przypadku ropy i gazu – przygotowane do wydobycia lub eksploatacja próbna

E – złożo eksploatowane

M – złożo skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

P – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie (w kat. C₂ + D, a w przypadku ropy i gazu – w kat. C)

R – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C₁, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B)

Z – złożo, z którego wydobycie zostało zaniechane

T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo

K – zmiana rodzaju kopaliny w złożu

Tab. 2. Wykaz złóż kredy jeziornej i kredy piaszczącej na obszarze Aktywnego Pogranicza – tys. t.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospod.	Zasoby		Wydobycie	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
1.	Ossówka	R	10 204	-	-	Leśna Podlaska

Źródło: PIG-PIB 2024. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r. Warszawa 2024.

Tab. 3. Wykaz złóż piasków i żwirów na obszarze Aktywnego Pogranicza - tys. t.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospod.	Zasoby		Wydobycie	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
1.	Bubel Granna	Z	140	-	-	Janów Podl.
2.	Bubel Granna I	Z	98	-	-	Janów Podl.
3.	Bubel Granna II	Z	57	-	-	Janów Podl.
4.	Bubel Granna III	T	112	-	-	Janów Podl.
5.	Bubel Granna IV	Z	61	-	-	Janów Podl.
6.	Bubel Granna V	R	92	-	-	Janów Podl.
7.	Bubel Granna VI	T	48	-	-	Janów Podl.
8.	Bubel Granna VII	T	93	-	-	Janów Podl.
9.	Bubel Granna VIII	E	132	-	19	Janów Podl.
10.	Bubel Łukowiska	T	115	-	-	Janów Podl.
11.	Bubel Stary	R	2412	-	-	Janów Podl.
12.	Dobratycze	P	6 481	-	-	Kodeń
13.	Dobratycze 1	R	486	-	-	Kodeń
14.	Dobratycze 2	E	99	-	3	Kodeń
15.	Dobratycze I	Z	191	-	-	Kodeń
16.	Dobryń Duży	E	129	-	6	Zalesie
17.	Dobryń Duży I	T	156	-	-	Zalesie
18.	Droblin	R	6 315	-	-	Leśna Podl.
19.	Droblin I	E	195	-	2	Leśna Podl.
20.	Droblin II	R	275	-	-	Leśna Podl.
21.	Horbów	E	101	-	2	Zalesie
22.	Horbów Kolonia	Z	427	-	-	Zalesie
23.	Jabłeczna	Z	92	-	-	Sławatycze
24.	Jabłeczna I	Z	56	-	-	Sławatycze
25.	Kijowiec	T	82	-	-	Zalesie
26.	Kłoda Duża	R	574	-	-	Zalesie
27.	Koczukówka	Z	122	-	-	Zalesie
28.	Kodeń	Z	145	-	-	Kodeń
29.	Komarno I/1	Z	-	-	-	Konstantynów
30.	Komarno II	Z	89	-	-	Konstantynów
31.	Komarno III	R	842	-	-	Konstantynów
32.	Komarno IV	Z	144	-	-	Konstantynów
33.	Komarno V	E	96	-	11	Konstantynów
34.	Komarno VI	R	78	-	-	Konstantynów
35.	Krzyczew	R	106	-	-	Terespol
36.	Krzyczew dz. 358	Z	179	-	-	Terespol
37.	Lebiedziew	Z	492	-	-	Terespol
38.	Lebiedziew I	R	120	-	-	Terespol
39.	Ludwinów	R	233	-	-	Leśna Podl.
40.	Ludwinów I	Z	107	-	-	Leśna Podl.
41.	Ludwinów II	Z	220	-	-	Leśna Podl.
42.	Ludwinów III	R	225	-	-	Leśna Podl.
43.	Małowa Góra	R	310	-	-	Zalesie
44.	Małaszewicze Duże	R	611	-	-	Terespol
45.	Małaszewicze Małe	R	817	-	-	Terespol
46.	Mokrany Stare	Z	111	-	-	Zalesie
47.	Mokrany Stare II	T	94	-	-	Zalesie
48.	Mokrany Stare III	T	50	-	-	Zalesie
49.	Mokrany Stare IV	T	192	-	-	Zalesie
50.	Mokrany Stare V	R	94	-	-	Zalesie
51.	Mokrany Stare VI	R	148	-	-	Zalesie

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospod.	Zasoby		Wydobycie	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
52.	Ossówka	E	755	755	40	Leśna Podl.
53.	Piszczac Kolonia	E	42	-	2	Piszczac
54.	Piszczac Kolonia II	E	100	-	20	Piszczac
55.	Piszczac Kolonia III	E	86	-	15	Piszczac
56.	Piszczac Osada	R	340	-	-	Piszczac
57.	Szostaki	Z	69	-	-	Kodeń
58.	Szostaki I	Z	42	-	-	Kodeń
59.	Witulín	T	65	-	-	Leśna Podl.
60.	Wólka Polinowska	Z	109	-	-	Konstantynów
61.	Wólka Polinowska II	T	136	-	-	Konstantynów
62.	Wyczółki	Z	197	-	-	Piszczac
63.	Wyczółki I	Z	298	-	-	Piszczac
64.	Zalewsze	R	451	-	-	Kodeń
65.	Zalewsze - Pole A	T	136	-	-	Kodeń
66.	Zalutyn	E	192	141	5	Piszczac

Źródło: PIG-PIB 2024. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r. Warszawa 2024.

Tab. 4. Wykaz złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej na obszarze Aktywnego Pogranicza - tys. m³

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospod.	Zasoby		Wydobycie	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
1.	Chotyłów	Z	tylko pzb.	-	-	Piszczac
2.	Chotyłów I	Z	101	-	-	Piszczac

Źródło: PIG-PIB 2024. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r. Warszawa 2024.

III.3. Wody

III.3.1. Wody powierzchniowe

Najważniejszymi rzekami na terenie Aktywnego Pogranicza są: Bug, który na tym obszarze stanowi wschodnią granicę Polski oraz największy jego dopływ – Krzna z dopływami. Bug jest rzeką nieuregulowaną, co decyduje o znacznym zróżnicowaniu szerokości koryta i głębokości nurtu. Na wielu odcinkach rzeka silnie meandruje, występują liczne rozlewiska i płycizny oraz starorzecza. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300) na terenie Aktywnego Pogranicza wyznaczonych zostało 20 jednolitych części wód powierzchniowych. Ich charakterystykę zestawiono w tabeli 5.

Tab. 5. Charakterystyka JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza.

Lp.	Nazwa JCWP / Status	Kod JCWP	Aktualny ogólny stan JCWP	Cel środowiskowy (stan/potencjał ekologiczny)	Cel środowiskowy (stan chemiczny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych / termin osiągnięcia celów środowiskowych
1.	Bug od Włodawki do	RW20001226714 5533	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie	dobry stan chemiczny	zagrożona

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Nazwa JCWP / Status	Kod JCWP	Aktualny ogólny stan JCWP	Cel środowiskowy (stan/potencjał ekologiczny)	Cel środowiskowy (stan chemiczny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych / termin osiągnięcia celów środowiskowych
	granicy w Niemirowie NAT - naturalna część wód			drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug w obrębie JCWP (dla jesiotra, certy); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych		
2.	Bug od granicy w Niemirowie do Broku NAT - naturalna część wód	RW20001226714759	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bug w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
3.	Czapelka SZCW - silnie zmieniona część wód	RW200015267144989	zły stan wód	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, fosforany, IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
4.	Czyżówka NAT - naturalna część wód	RW200015267145529	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), cypermatryn a(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
5.	Dopływ spod Kolonii Dobratyczne NAT - naturalna część wód	RW2000152671439929	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
6.	Dopływ spod Olszyna	RW2000152671455129	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie	dobry stan chemiczny	zagrożona

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Nazwa JCWP / Status	Kod JCWP	Aktualny ogólny stan JCWP	Cel środowiskowy (stan/potencjał ekologiczny)	Cel środowiskowy (stan chemiczny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych / termin osiągnięcia celów środowiskowych
	NAT - naturalna część wód			drożności cieku według wymagań gatunków chronionych		
7.	Grabar NAT - naturalna część wód	RW20001526714 3949	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
8.	Grabarka NAT - naturalna część wód	RW20001526714 48529	Brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
9.	Hanka NAT - naturalna część wód	RW20001526714 389	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
10.	Klukówka do Dopływu spod Walimia NAT - naturalna część wód	RW20001026714 463	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany,, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
11.	Klukówka od Dopływu spod Walimia do ujścia NAT - naturalna część wód	RW20001126714 469	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany,, IO, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
12.	Krzywula NAT - naturalna część wód	RW20001026714 449	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Nazwa JCWP / Status	Kod JCWP	Aktualny ogólny stan JCWP	Cel środowiskowy (stan/potencjał ekologiczny)	Cel środowiskowy (stan chemiczny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych / termin osiągnięcia celów środowiskowych
				drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D		
13.	Krzna od Krzyny Południowej do ujścia NAT - naturalna część wód	RW20001626714 499	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Krzna od ujścia do ujścia Dopływu z Kołczyna (dla certy); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
14.	Lutnia do Strugi NAT - naturalna część wód	RW20001526714 48819	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	niezagrożona
15.	Lutnia od Strugi do ujścia SZCW - silnie zmieniona część wód	RW20001626714 4889	zły stan wód	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
16.	Sajówka NAT - naturalna część wód	RW20001526714 3932	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
17.	Werbica NAT - naturalna część wód	RW20001526714 48849	Brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
18.	Więzienny Rów NAT - naturalna część wód	RW20001526714 4549	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona
19.	Zielawa od Dopływu spod Niecielina do ujścia NAT - naturalna część wód	RW20001626714 489	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

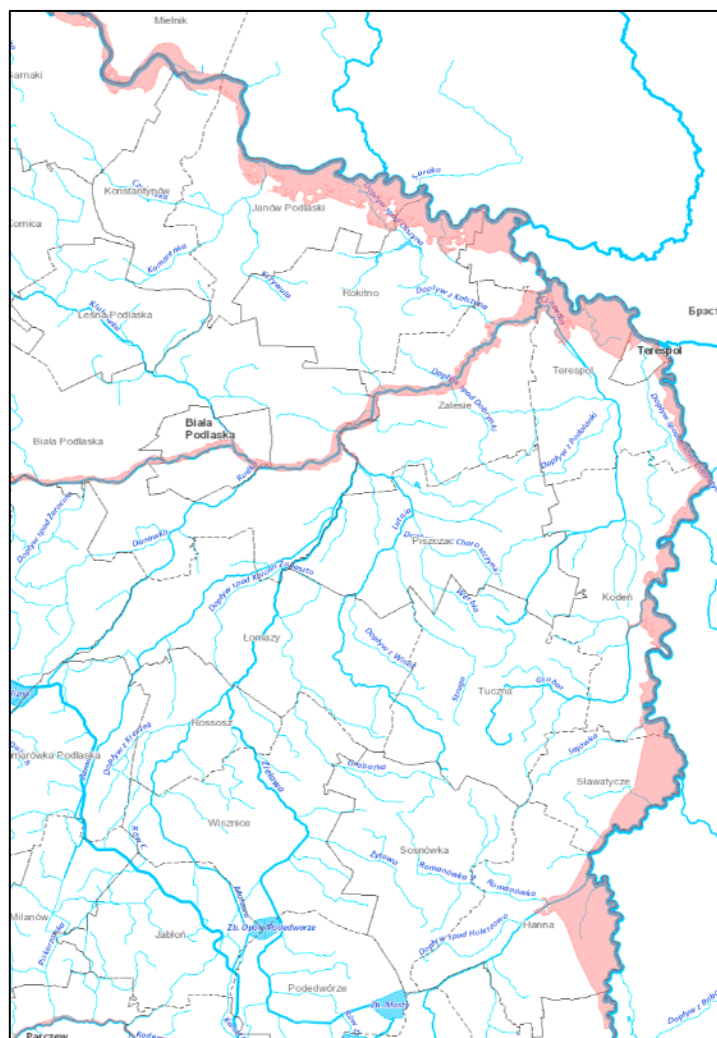
Lp.	Nazwa JCWP / Status	Kod JCWP	Aktualny ogólny stan JCWP	Cel środowiskowy (stan/potencjał ekologiczny)	Cel środowiskowy (stan chemiczny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych / termin osiągnięcia celów środowiskowych
20.	Żarnica NAT - naturalna część wód	RW20001526714 4869	brak danych	dobry stan ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona

Ogólny stan wód JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza jest zły. Osiągnięcie celów środowiskowych dla 18 JCWP (do 2027 roku) określa się jako zagrożone. Wyjątek w tym kontekście stanowią: Lutnia do Strugi oraz Krzywula. W zlewniach JCWP występuje presja komunalna, rolnicza lub przemysłowa i jednocześnie brakuje możliwości technicznych poprawy stanu wód. W programie działań naprawczych zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które niejednokrotnie są wystarczające, aby zredukować presję komunalną w zakresie odpowiednim dla osiągnięcia dobrego stanu. Realizacja tych działań wymaga odpowiednich środków finansowych i rozłożona jest w długim czasie.

Na obszarze Aktywnego Pogranicza brak naturalnych zbiorników wodnych (za wyjątkiem starorzeczy w dolinie Bugu), natomiast istnieją kompleksy sztucznych zbiorników wodnych, w tym stawów rybnych. Największe kompleksy stawów / zbiorników wodnych znajdują się w dolinie rzeki Klukówki (gm. Leśna Podlaska), na Krznie w rejonie Malowej Góry (gm. Zalesie), w Chotyłowie (gm. Piszczac), w Cieleśnicy (gm. Rokitno), w Janowie Podlaskim, w Konstancynie oraz zbiorniki wodne w Kobyłanach (gm. Terespol).

Zagrożenia powodziowe

Na terenie Aktywnego Pogranicza obszary zagrożenia powodzią zlokalizowane są wzdłuż głównych rzek – w dolinie Bugu oraz w dolinie Krzyny (ryc. 4).

Ryc. 4. Wstępna ocena ryzyka powodziowego - obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP) w rejonie Aktywnego Pogranicza.

źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZP

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP) wyznaczone we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego. Na podstawie wyników WORP w kolejnych dokumentach cyklu planistycznego wyznaczane są precyzyjnie obszary, przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego MZP (zasięg obszarów zagrożenia powodziowego, głębokości, rzędne zwierciadła oraz kierunki i prędkości przepływu wody,) i mapach ryzyka powodziowego MRP (wielkości strat powodziowych, liczba ludności oraz obiekty zagrożone zalaniem), i w konsekwencji opracowane są plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP).

III.3.2. Wody podziemne

Aktywne Pogranicze znajduje się częściowo (gminy: Leśna Podlaska, Konstantynów, Janów Podlaski, Rokitno, Zalesie) w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 224 „Subzbiornik Podlasie” (ryc. 5).

Ryc. 5. Zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 224 w rejonie Aktywnego Pogranicza.
Źródło: PIG-PIB 2023. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych (stan na 31.12.2023 r.).

Obszar GZWP 224 Subzbiornik Podlasie charakteryzują następujące parametry¹:

- powierzchnia: 1197,0 km²
- główne utwory wodonośne: czwartorzęd, neogen, paleogen;
- typ zbiornika: porowy
- szacunkowe zasoby dyspozycyjne: 74 160 m³/dobę;
- moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych: 62 m³/dobę/km²
- podatność zbiornika na antropopresję: na przeważającym obszarze średnio i mało podatny, lokalnie podatny, bardzo podatny;

Zbiornik ten budują różnowiekowe serie piaszczyste. Są to połączone czwartorzędowo-neogeńsko-paleogeńskie utwory porowe, które tworzą drugi (dolny), spągowy poziom wodonośny. Budują go głównie piaski kwarcowe o zróżnicowanej granulacji, od drobno- do gruboziarnistych. Seria wodonośna tworzy rozległą i ciągłą warstwę o miąższości najczęściej 15-40 m, a lokalnie przekracza nawet 50 m. W południowej i wschodniej części zbiornika, gdzie brak osadów neogeńsko-paleogeńskich, czwartorzędowe osady dolnego poziomu wodonośnego zalegają bezpośrednio na

¹ na podstawie: Mikołajków J., Sadurski A. 2017. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce. Informator PSH. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.

marglach kredy górnej. W tej części terenu strop kredy występuje na rzędnych ok. 70-80 m n.p.m., obniżając się ku zachodowi do rzędnych 20-30 m n.p.m. W obniżeniu podłoża kredowego osady

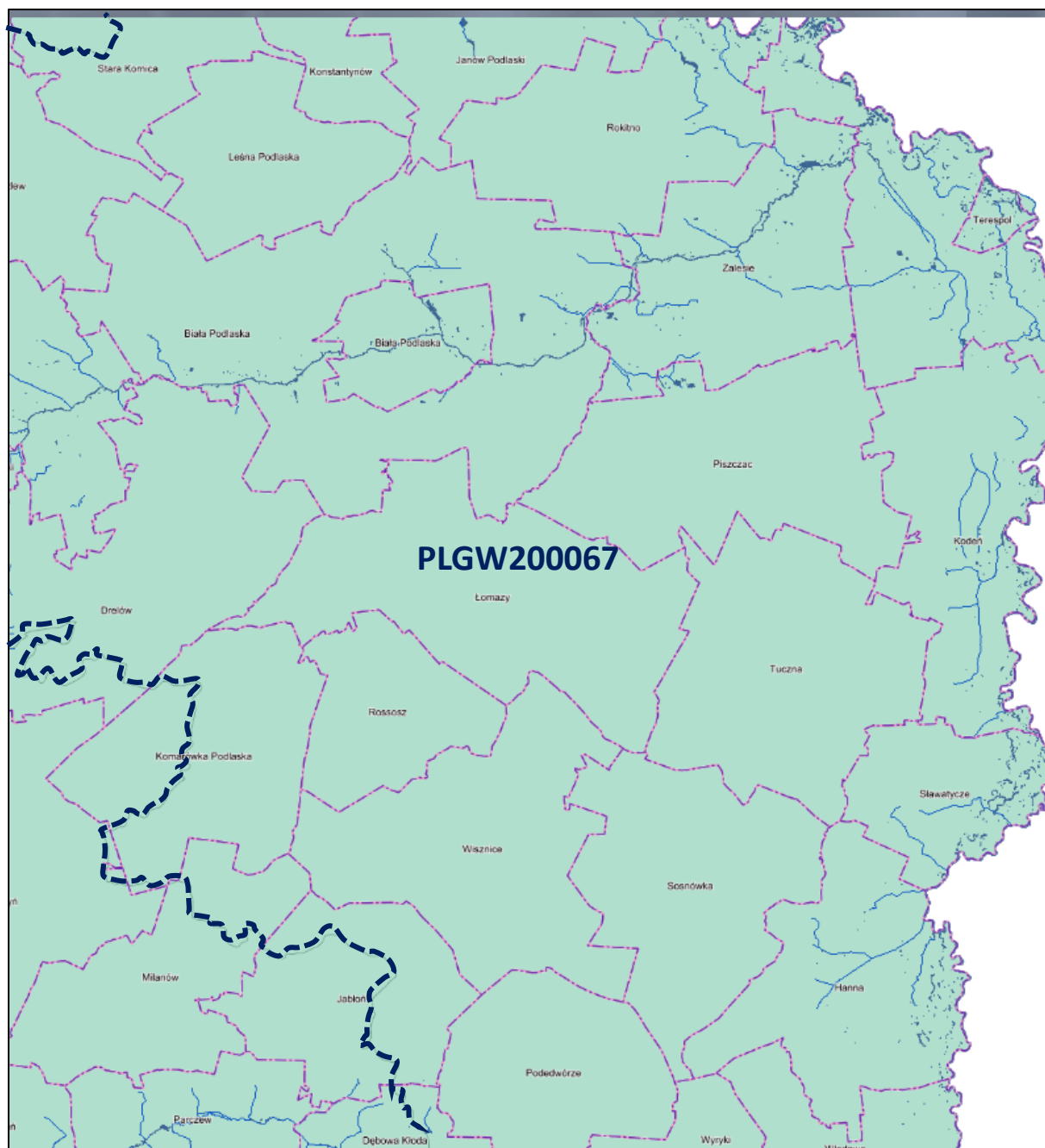
czwartorzędowe zalegają na utworach oligocenu i miocenu, z którymi tworzą czwartorzędowo-neogeńsko-paleogeński poziom wodonośny.

Stan jakości wód podziemnych na obszarze całego zbiornika zaklasyfikowano jako dobry, dominują wody zaliczone do II klasy. Wody podziemne czwartorzędowego i neogeńsko-paleogeńskiego piętra wodonośnego są zazwyczaj o niskiej mineralizacji ogólnej. Są to wody typu $\text{HCO}_3\text{-Ca}$, rzadziej $\text{HCO}_3\text{-Ca-Mg}$. Stężenia głównych składników fizyczno-chemicznych wód podziemnych ogólnie mieszczą się w granicach stężeń dla wód do picia. Stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń związków żelaza i manganu dla wód do picia (związki te należą do naturalnych składników wód podziemnych).

W obrębie GZWP nr 224 na terenach podatnych na zanieczyszczenia wydzielono obszar ochronny. Proponowany obszar ochronny wynosi 111,3 km² i obejmuje południowy i południowo-zachodni fragment zbiornika.

Jednolite części wód podziemnych

Obszar Aktywnego Pogranicza znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych PLGW200067 (ryc. 6).

Ryc. 6. PLGW200067 na terenie Aktywnego Pogranicza.

źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html

Struktura JCWPd 67² (PLGW200067) jest złożona z pięciu poziomów wodonośnych rozdzielonych utworami trudnoprzepuszczalnymi. Każdy z tych poziomów charakteryzuje się nieco innym układem stref zasilania i drenażu. Jednak, generalizując, można przyjąć, iż teren jednostki pod względem hydrogeologicznym stanowi obszar zamknięty. Poziom przypowierzchniowy Q1 jest praktycznie nie izolowany od powierzchni terenu, co umożliwia jego infiltracyjne zasilanie. Strefy zasilania są związane z lokalnymi działami wód powierzchniowych. Natomiast wody podziemne są drenowane przez rzeki. System krążenia wód podziemnych poziomu przypowierzchniowego ma charakter wybitnie lokalny. Poziom Q2 jest zasilany przez przesączanie wód z powierzchni terenu lub z poziomów Q1, Pg-Ng, K przez utwory trudnoprzepuszczalne oraz przez okna hydrogeologiczne z

² <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-60-79.html>

sąsiednich warstw wodonośnych. Poziom Q2 drenują główne ciekły powierzchniowe, o głęboko wciętych dolinach: Bug, Krzna, Hanna, Włodawka.

Poziomy Pg-Ng i K są zasilane na zasadzie przesączania z nadległych warstw wodonośnych. Drenowane natomiast przez główne ciekły występujące na terenie JCWPd 67. Warto podkreślić, iż lokalnie piaski kenozoiczne są w bezpośrednim kontakcie z górnokredowymi utworami szczelinowymi, tworząc wspólny poziom wodonośny. Poziom jurajski (J) wchodzi w skład głębokiego systemu krążenia, całkowicie izolowanego na terenie jednostki od pięter kenozoicznych oraz piętra kredowego.

III.4. Gleby³

Na obszarze Aktywnego Pogranicza można wyróżnić następujące, podstawowe typy gleb:

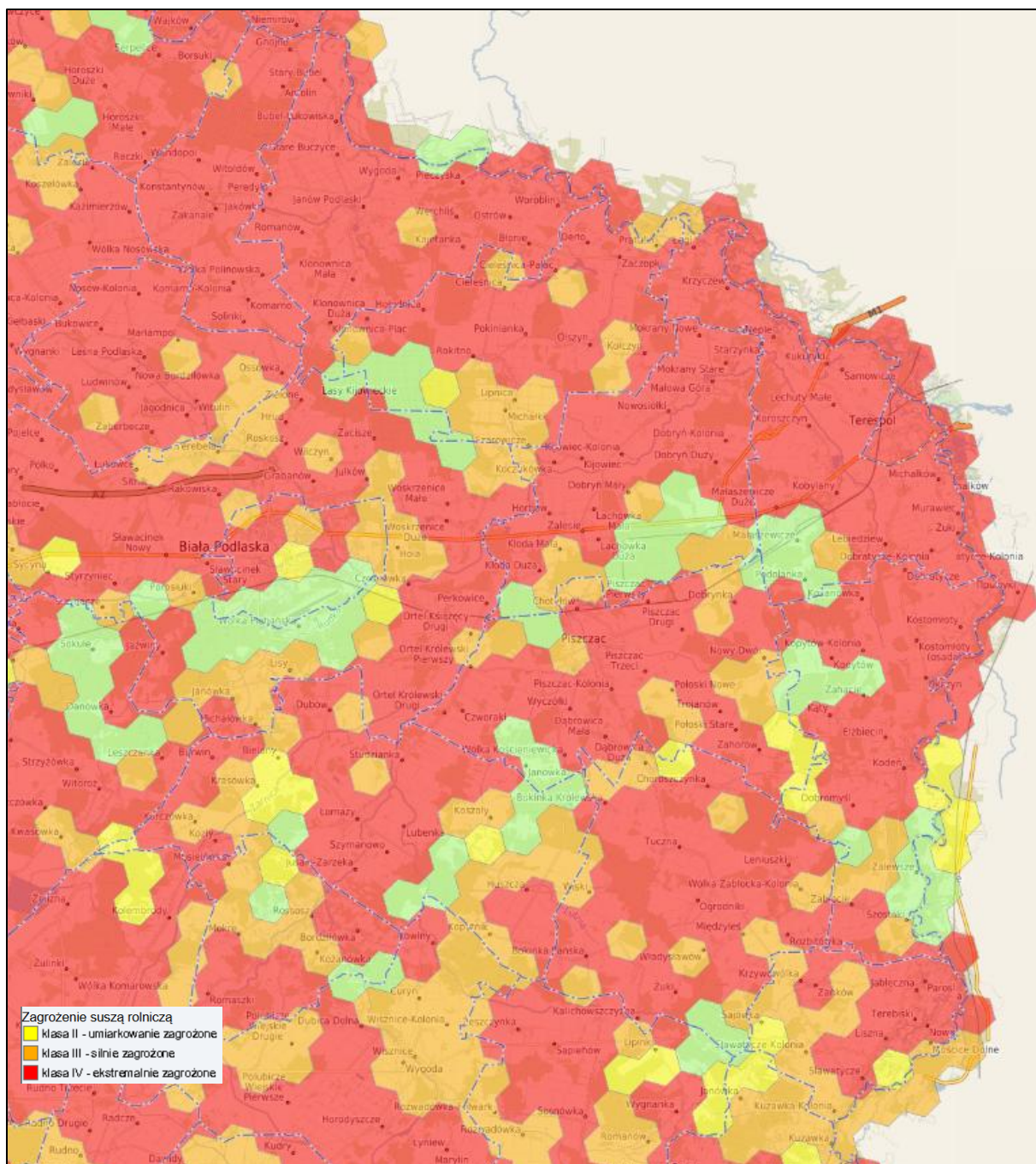
- brunatne - wytworzyły się między innymi z piasków gliniastych bądź lekkich, powstałych w wyniku akumulacji lodowcowej zalegające na glinie, piaski, piaski i żwiry moreny czołowej przeważnie z domieszką frakcji pylastej oraz gliny i utwory pyłowe na utworach akumulacji pyłowej. Gleby brunatne tworzą siedliska lasów mieszanych, lasu świeżego oraz borów mieszanych i lasu wilgotnego,
- bielcowe - przede wszystkim właściwe oraz torfiaste i murszowe o różnym stopniu zbielcowania, wytworzyły się z piasków gliniastych z domieszką pyłów, sporadycznie z piasków pylastych zalegających na piaskach lub glinie,
- skrytobielcowe - występujące na pograniczu gleb brunatnych oraz bielcowych. Od gleb bielcowych różnią się brakiem surowej próchnicy nadkładowej oraz scementowanego poziomu ilastego. Tego typu gleby tworzą się pod lasami mieszanymi, lasem świeżym i sporadycznie lasem wilgotnym,
- mady rzeczne - wykształciły się z materiału osadzanego przez rzekę w obrębie terasy zalewowej. Cechą charakterystyczną tego typu gleb jest występowanie warstw o różnych cechach granulometrycznych występujących naprzemiennie: najbliżej rzeki materiał piaszczysty, dalej pyłowy a następnie o frakcji ilastej. Na przedmiotowym obszarze mady wytworzyły się w dolinie Bugu i są wykorzystywane pod użytki zielone, sporadycznie jako gleby uprawne.

Najwięcej gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych jest zlokalizowana w gminach: Konstantynów, Rokitno, Zalesie, Piszczac, Kodeń, Sławatycze.

Na obszarze Aktywnego Pogranicza dominują gleby o niskich klasach bonitacyjnych. Sporadycznie występują gleby klasy I lub II. Przeważają gleby klasy IV i V, które łącznie z glebami klasy VI zajmują ponad 80% powierzchni gruntów ornych. Podobnie kształtuje się sytuacja w odniesieniu do użytków zielonych. Przeważającą ich część zajmują gleby zakwalifikowane do klas bonitacyjnych IV i V, których udział stanowi około 80% powierzchni użytków zielonych. Z uwagi na przewagę gleb niższej bonitacji (IV, V klasa) dość znaczny udział w strukturze użytkowania gruntów mają łąki i pastwiska.

W gminach Aktywnego Pogranicza występuje wysokie zagrożenie suszą rolniczą (ryc. 7).

³ na podstawie: Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026; Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025.

Ryc. 7. Zagrożenie suszą rolniczą na obszarze Aktywnego Pogranicza.

źródło: <https://polska.e-mapa.net/>

III.5. Warunki klimatyczne

Obszar Aktywnego Pogranicza znajduje się w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego i zaliczany jest do podlasko - poleskiego regionu klimatycznego. Jest to jeden z chłodniejszych regionów klimatycznych, częściej niż w innych regionach występują dni z pogodą mroźną, słoneczną i bez opadu. Charakteryzuje się on średnio ok. 175 dniami w roku z pogodą umiarkowanie ciepłą (w tym kilka, kilkanaście z upalną) z czego 70 dni jest pochmurnych, a 55 z opadem. Inne cechy charakterystyczne

klimatu to: krótsze niż w zachodniej Polsce przedwiośnie i przedzimie a okres wegetacyjny trwa średnio około 205 dni. Notuje się dużą roczną amplitudę temperatury między latem a zimą (śr. 22 °C).

Do najcieplejszych miesięcy należą: lipiec i sierpień ze średnią temperaturą 18,2 °C, natomiast najzimniejszymi miesiącami są styczeń i grudzień - ze średnią około - 4 °C. Rocznie występuje ok. 210 dni z temperaturą dobową powyżej 5 °C. Średnia roczna temperatura to ok. 7 °C. Opady przeważają w okresie letnim, a roczna ich suma wynosi śr. 547 mm z tego 351 mm w półroczu letnim i 196 mm w półroczu zimowym. Mniejsze opady występują na terenach zachodnich a większe we wschodnich (najwięcej w dolinie Bugu ok. 560 mm). Pokrywa śnieżna na terenie powiatu tworzy się zazwyczaj już w listopadzie, a zanika w marcu, zalegając średnio 70 do 90 dni w roku (lecz w ostatnich latach obserwuje się o wiele niższe wskaźniki). Wiatry przeważają z kierunków zachodnich niosąc (w odróżnieniu od wiatrów wschodnich występujących głównie w okresie zimowym) chłodniejsze powietrze latem a cieplejsze zimą. Średnia prędkość wiatru notowana w roku to 3 m/s. Średnio notowanych jest 12 dni w roku, w których wieją bardzo silne wiatry, tj. powyżej 15 m/s, mała jest liczba dni zupełnie bezwietrznych.

Należy podkreślić, że od ostatniego ćwierćwiecza obserwuje się zmiany wskaźników klimatycznych. Dotyczy to w szczególności wielkości opadów i ich intensywności, temperatur poszczególnych pór roku, zalegania pokrywy śnieżnej, jak również występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych (np. silne wiatry, obfite opady, okresy wysokich temperatur bez opadów).

III.6. Flora i fauna

Szacę roślinną na obszarze Aktywnego Pogranicza reprezentują lasy, zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przykorytowe, zieleń niska w dnach rzecznych (tzw. roślinność denna) oraz różne formy zieleni przydomowej ozdobnej i użytkowej. Na większości obszaru naturalne zbiorowiska roślinne zostały zastąpione przez sztuczne agrocenozy, które charakteryzują się względną krótkotrwałością i małą zdolnością do samoregulacji. Aktywne Pogranicze ma charakter typowo rolniczy, urozmaicony dolinami i lasami oraz kompleksami stawów hodowlanych. Lasy zajmują 25,67% powierzchni obszaru Partnerstwa. Do terenów najciekawszych pod względem przyrodniczo - krajobrazowym należą:

- doliny rzek: Bugu i Krzny z występującymi siedliskami łęgu i olsu;
- kompleks stawów / zbiorników wodnych w dolinie rzeki Klukówki (gm. Leśna Podlaska), na Krznie w rejonie Malowej Góry (gm. Zalesie), w Chotyłowie (gm. Piszczac), w Cieleśnicy (gm. Rokitno), w Janowie Podlaskim i w Konstantynowie;
- kompleksy leśne.

Cechą charakterystyczną struktury zagospodarowania jest wysoki udział użytków rolnych, stosunkowo niska lesistość (ok. 26%) i niski udział trwałych użytków zielonych i sadów w powierzchni użytków rolnych.

Znaczny udział w składzie gatunkowym lasów ma sosna, brzoza, grab, występuje również olcha, dąb, jesion, klon, osika, topola, lipa. Szata roślinna i struktura wiekowa drzewostanów jest zróżnicowana. Szczególnie interesujące zbiorowiska leśne, odznaczające się wysokim stopniem naturalności objęte są ochroną rezerwatową.

Przykładowo, w rezerwacie Chmielinne (gmina Leśna Podlaska) stwierdzono liczne gatunki chronione m.in.: widłak wroniec, orlik pospolity, bluszcz pospolity, wawrzynek wilczełyko, parzydło leśne, a także gatunki rzadkie: zawilec żółty, jaskier kaszubski, zdrojówka rutewkowata, kokorycz pełna. Wyróżniającymi się zespołami leśnymi w rezerwacie Dobryń (gmina Zalesie) są: ols porzeczkowy, łęg olszowo – jesionowy oraz grądy. W rezerwacie występują liczne gatunki chronione roślin: widłak jałowcowaty, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko, gnieźnik leśny a także gatunki rzadkie: fiołek przedziwny, miodownik melisowany. Rezerwat Stary Las w gminie Konstantynów chroni dobrze wykształcony grąd z fragmentami boru mieszanego, z gatunkami dominującymi dębem szypułkowym i sosną zwyczajną w wieku około 130 lat. Rezerwat jest ostoją wielu gatunków ptaków właściwych dla tego typu siedliskowego lasu. Charakterystyczną cechą jest obecność przedstawiciela gołębiowatych - siniaka – gatunku ściśle związanego ze starymi, dziuplastymi drzewami. Rezerwat Szwajcaria Podlaska (gmina Terespol) obejmuje interesujący pod względem geomorfologicznym przełomowy odcinek Bugu z głębokimi jarami, stromym miejscami brzegiem, gdzie różnica poziomów dochodzi do 30 m. Starorzecza tworzą malownicze zbiorniki wodne z wyspami i zakolami. Różnorodność siedlisk obfituje w liczne gatunki chronionych roślin: orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko, naparstnica zwyczajna, a także zwierząt, których reprezentantem jest żółw błotny. Rezerwat stwarza dogodne warunki rozwoju płazów, z których na uwagę zasługuje występowanie ropuchy szarej i kumaka nizinnego.

W Parku Krajobrazowym „Podlaski Przełom Bugu”⁴ (gminy: Terespol, Rokitno, Janów Podlaski, Konstantynów, Zalesie) spotyka się przybrzeżne łąchy i piaszczyste wydmy, murawy kserotermiczne, kośne łąki oraz całe spektrum terenów leśnych w tym olsów, łęgów, a także zbiorowisk bagiennych i wodnych. Różnorodność parkowych siedlisk wpływa na bogactwo świata roślin. Na terenie Parku stwierdzono występowanie ponad 760 gatunków roślin naczyniowych. Do najcenniejszych przedstawicieli flory Parku należą: lilia złotogłów, kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty, rojnik pospolity, pełnik europejski, parzydło leśne, orlik pospolity, widłaki, zimoziół północny oraz podkolan biały i kukułka krwista. W licznych starorzeczach znajdują się fragmenty zbiorowisk roślin zanurzonych (np. rdestnice, moczarka kanadyjska, rogatek sztywny), pływających po powierzchni wody (częściowo chronione grzybienie białe, współistniejące grązele żółte) oraz roślinność związana z wypływającymi starorzeczami (np. żabiścieg pływający i osoka aleosowata). Na terenach bardziej wyniesionych – suchych i piaszczystych, często o podłożu wapiennym, rozwijają się murawy napiaskowe. Zbiorowiska murawowe tworzą gatunki sucholubne i trawy, które w okresie kwitnienia tworzą barwne kobierce np. goździki kartuzek i kropkowany, kocanki piaskowe, zawciąg pospolity, macierzanka piaskowa czy rozchodnik ostry.

W Parku Krajobrazowym „Podlaski Przełom Bugu” zaobserwowano 141 gatunków ptaków. Jednym z najbardziej charakterystycznych elementów Parku są nadrzeczne skarpy, będące znakomitym miejscem lęgowym dla ptaków gnieźdzących się w piaszczystych norkach: brzegówki i zimorodka. Na plażach oraz piaszczystych wyspach gniazdują m.in.: sieweczka obrożna i rzeczna, brodziec piskliwy, rybitwa białoczelna i rzeczna oraz mewa siwa. Najbardziej wartościowym miejscem pod względem przyrodniczym są łągi wierzbowo-topolowe. To bardzo pojemne, bogate w pokarm siedlisko jest miejscem lęgowym i schronieniem m.in. dla: strumieniówki, remiza, dziwoni, dudka, krętogłowa. Innym ważnym siedliskiem dla awifauny lęgowej doliny Bugu są, okresowo zalewane, wilgotne łąki. Atrakcyjność tych miejsc dla ptaków jest uwarunkowana ich ekstensywnym użytkowaniem. Możemy tu spotkać głównie ptaki siewkowate: rycyka, czajkę, krwawodzioba i kszyka, które, sondując dziobem miękki grunt, poszukują drobnych bezkręgowców. Występują tutaj także: cyranka, rybitwa czarna oraz błotniak łąkowy. Natomiast stawy rybne i starorzecza są miejscem występowania głównie ptaków z rodziny chruścieli, przystosowanych do życia w gęszczu roślin: kropiatki, zielonki, wodnika i kokoszki.

⁴ na podstawie: <https://parki.lubelskie.pl/parki-krajobrazowe/park-krajobrazowy-podlaski-przelom-bugu>

Na otwartej tafli wody łatwo zaobserwować możemy: perkoza rdzawoszyjnego, łabędzia niemego, głowienkę, czernicę i krzyżówkę. W dużych kompleksach leśnych ze starowiekowym drzewostanem gniazduje największa sowa w Polsce – puchacz oraz wiele gatunków ptaków szponiastych: orlik krzykliwy, trzmielojad, jastrząb, krogulec, myszołów. Ponadto można spotkać tutaj bociana czarnego, orzechówkę, muchołówkę małą, dzięcioła czarnego, dzięcioła średniego oraz siniaka, który, jako jedyny gołębiowaty w Europie, gnieździ się w dziuplach starych drzew. Ssaki na terenie Parku reprezentują wydra i bóbr oraz bardzo rzadko spotykany wilk. Najbardziej zagrożonym gatunkiem gada jest żółw błotny, występujący sporadycznie na niektórych starorzeczach. Z rzadkich, objętych ścisłą ochroną gatunkową, ryb, notowanych w Bugu, stwierdzono m.in.: kiełbia białopłetwego i koź złotawą.

Tereny leśne stanowią ostoję dla wielu gatunków zwierząt, w tym dużych ssaków: łosia, jelenia, sarny i dzika. Rzadkim gatunkiem zasiedlającym skraj lasu jest dudek i dzięcioł zielony.

Najcenniejsze obszary i obiekty przyrodnicze na terenie Aktywnego Pogranicza zostały objęte ochroną prawną, a informacje na ten temat zawarto w rozdziale V.1.

IV. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Poniżej przedstawiono charakterystykę jakościową środowiska dla Aktywnego Pogranicza. Skoncentrowano się na dwóch komponentach – powietrzu atmosferycznym oraz wodach. Jakość tych komponentów decyduje o bioróżnorodności i jakości życia. W przedstawionych analizach wykorzystano raporty i materiały monitoringowe Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

IV.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie lubelskim za rok 2023 (GIOŚ 2024) w województwie wyróżnia się 2 strefy: Aglomerację Lubelską i strefę lubelską. Ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi podlegają 2 strefy: Aglomeracja Lubelska i strefa lubelska, ocenie jakości powietrza ze względu na ochronę roślin – strefa lubelska. Obszar Aktywnego Pogranicza położony jest w strefie lubelskiej (ryc. 8).

Ryc. 8. Podział województwa lubelskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2023 rok.

Źródło: GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie 2024. Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za 2023 rok. Lublin, kwiecień 2024.

Na obszarze województwa lubelskiego od wielu lat występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza: dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, benzenem, tlenkiem węgla oraz oznaczanymi w pyłe zawieszonym PM10 metalami: ołowiem, arsenem, kadmem i niklem.

Na obszarze Aktywnego Pogranicza nie ma znaczących w skali województwa punktowych źródeł zanieczyszczeń powietrza związkami siarki i azotu.

W 2023 roku stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie przekroczyły poziomu docelowego. Analiza wyników pomiarów jakości powietrza na terenie województwa lubelskiego wykazała, że po raz pierwszy od 2014 roku na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10, co wskazuje na poprawę jakości powietrza w roku oceny. W porównaniu do roku poprzedniego, na terenie województwa, wartości stężeń tego zanieczyszczenia znacznie się obniżyły. Dostrzegalna jest wysoka zależność pomiędzy zmiennością sezonową i wartościami stężeń, w sezonie grzewczym wielkości stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 były wyższe niż w okresie letnim.

W dalszym ciągu istnieje problem z występowaniem wysokich stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w sezonie grzewczym, co wskazuje, że główną przyczyną podwyższonych stężeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu notuje się stopniową poprawę jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia powietrza pyłem. W 2023 roku średnioroczne i dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 w stosunku do roku 2022 znacznie się obniżyły i na terenie całego województwa nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych. Maksymalne wartości stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa lubelskiego wynosiły od 16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Na przeważającym obszarze nie przekraczały one wartości 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenia powyżej 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ wystąpiły natomiast w aglomeracji lubelskiej, Białej Podlaskiej, Puławach i Janowie Lubelskim. Stężenia średnie roczne pyłu zawieszonego PM10 na terenie województwa wynosiły od 11 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 34 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Na przeważającym obszarze województwa stężenia pyłu zawieszonego PM10 nie przekraczały 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Podwyższone wartości stężeń z zakresu od 21 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 34 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ wystąpiły w aglomeracji lubelskiej i w rejonach większych miast. Najwyższe stężenie wystąpiło w okolicy Puław.

Przeprowadzona ocena jakości powietrza wykazała brak przekroczeń w 2023 roku poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II (20 µg/m³). W porównaniu do roku 2022 wartości stężeń tego zanieczyszczenia, podobnie jak pyłu zawieszonego PM₁₀, znacznie się obniżyły.

W 2023 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na stacjach pomiarowych w województwie.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2023 roku pomiary jakości powietrza oraz wyniki obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenie w strefie lubelskiej, w tym na całym obszarze Aktywnego Pogranicza stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

IV.2. Jakość wód

IV.2. 1. Jakość wód powierzchniowych

Z danych monitoringowych wynika, że stan wszystkich monitorowanych wód znajdujących się w granicach Aktywnego Pogranicza jest zły (tab. 6). Dla wszystkich JCWP głównym źródłem zanieczyszczenia wód są zanieczyszczenia zawarte w spływach powierzchniowych z terenów zurbanizowanych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w jednostkach osadniczych oraz nieumiejętne nawożenie mineralne i organiczne w rolnictwie. Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCWP generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP.

Postęp w osiąganiu celów środowiskowych JCWP w porównaniu do aPGW 2016 r. (wg oceny stanu wód za lata 2014-2019) przedstawiono poniżej. Ocena postępu została dokonana według podziału jednostek planistycznych aPGW (2016).

Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759; Stan/potencjał ekologiczny: RW200021266559 - cel nieosiągnięty - ale poprawa stanu/potencjału; RW200021266591 - cel nieosiągnięty - brak postępu; RW200021266759 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW200021266559 - cel nieosiągnięty - brak postępu; RW200021266591 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego; RW200021266759 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;
Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie RW200012267145533; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000212663939 - cel nieosiągnięty - brak postępu; RW2000212663999 - cel nieosiągnięty - brak postępu; RW2000212665533 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000212663939 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego; RW2000212663999 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego; RW2000212665533 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;
Czapelka RW200015267144989; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232664989 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000232664989 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;
Czyżówka RW200015267145529; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232665529 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000232665529 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;
Dopływ spod Kolonii Dobratycze RW2000152671439929; Stan/potencjał ekologiczny: RW20002326639929 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW20002326639929 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Dopływ spod Olszyna RW2000152671455129; Stan/potencjał ekologiczny: RW20002326655129 - cel osiągnięty – poprawa stanu; Stan chemiczny: RW20002326655129 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Grabar RW200015267143949; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232663949 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000232663949 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Grabarka RW2000152671448529; Stan/potencjał ekologiczny: RW20002326648529 - cel osiągnięty – poprawa stanu; Stan chemiczny: RW20002326648529 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Hanka RW20001526714389; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232663889 - cel nieosiągnięty - brak postępu; RW200023266389 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000232663889 - brak możliwości oceny postępu ; RW200023266389 - brak możliwości oceny postępu;

Klukówka do Dopływu spod Walimia RW20001026714463; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000172664649 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000172664649 - cel osiągnięty – poprawa stanu;

Klukówka od Dopływu spod Walimia do ujścia RW20001126714469; Stan/potencjał ekologiczny: RW200019266469 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW200019266469 - cel osiągnięty – poprawa stanu;

Krzna od Krzyny Południowej do ujścia RW20001626714499; Stan/potencjał ekologiczny: RW200024266459 - cel nieosiągnięty - ale poprawa stanu/potencjału; RW200024266499 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW200024266459 - brak możliwości oceny postępu ; RW200024266499 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego

Krzywula RW20001026714449; Stan/potencjał ekologiczny: RW200017266449 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW200017266449 - cel osiągnięty – poprawa stanu;

Lutnia do Strugi RW2000152671448819; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232664882 - cel osiągnięty – poprawa stanu; Stan chemiczny: RW2000232664882 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Lutnia od Strugi do ujścia RW200016267144889; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000242664889 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000242664889 - brak możliwości oceny postępu;

Sajówka RW200015267143932; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232663932 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW2000232663932 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Werbia RW2000152671448849; Stan/potencjał ekologiczny: RW20002326648849 - cel osiągnięty – poprawa stanu; Stan chemiczny: RW20002326648849 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego

Więzienny Rów RW200015267144549; Stan/potencjał ekologiczny: RW200023266454 - cel nieosiągnięty - brak postępu; Stan chemiczny: RW200023266454 - brak możliwości oceny postępu;

Zielawa od Dopływu spod Niecielina do ujścia RW20001626714489; Stan/potencjał ekologiczny: RW200024266489 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego; Stan chemiczny: RW200024266489 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego;

Żarnica RW200015267144869; Stan/potencjał ekologiczny: RW2000232664869 - cel nieosiągnięty - pogorszenie do stanu złego; Stan chemiczny: RW2000232664869 - brak możliwości oceny postępu;

Tab. 6. Wyniki monitoringu JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza w latach 2018-2021.

JCWP Nazwa i kod	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu JCWP	
	Rok badań	klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Bug od granicy w Niemirowie do Broku RW20001226714759	2019	4	Słaby stan ekologiczny	2020	Poniżej dobrego	2020	Zły stan wód
Czapelka RW200015267144989	2021	4	Słaby potencjał ekologiczny	2018	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

JCWP Nazwa i kod	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu JCWP	
	Rok badań	klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Czyżówka RW200015267145529	2021	5	Zły stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Dopływ spod Kolonii Dobratyczne RW2000152671439929	2021	5	Zły stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Dopływ spod Olszyna RW2000152671455129	2021	5	Zły stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Grabar RW200015267143949	2019	4	Słaby stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Grabarka RW2000152671448529	2020	3	Umiarkowany stan ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Hanka RW20001526714389	2020	3	Umiarkowany stan ekologiczny	2020	Poniżej dobrego	2020	Zły stan wód
Klukówka do Dopływu spod Walimia RW20001026714463	2020	3	Umiarkowany stan ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Klukówka od Dopływu spod Walimia do ujścia RW20001126714469	2020	5	Zły stan ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Krzna od Krzyny Południowej do ujścia RW20001626714499	2021	3	Umiarkowany stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Krzywula RW20001026714449	2020	3	Umiarkowany stan ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Lutnia do Strugi RW2000152671448819	2020	3	Umiarkowany stan ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Lutnia od Strugi do ujścia RW200016267144889	2020	3	Umiarkowany potencjał ekologiczny	-	-	2020	Zły stan wód
Sajówka RW200015267143932	2019	3	Umiarkowany stan ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Werbica RW2000152671448849	2020	2	Dobry stan ekologiczny	-	-	-	Brak możliwości wykonania oceny
Zielawa od Dopływu spod Niecielina do ujścia RW20001626714489	2021	3	Umiarkowany potencjał ekologiczny	2021	Poniżej dobrego	2021	Zły stan wód
Żarnica RW200015267144869	2021	3	Umiarkowany potencjał ekologiczny	-	-	2021	Zły stan wód

Źródło: GIOŚ. Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu. <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>

IV.2. 2. Jakość wód podziemnych

Obszar Aktywnego Pogranicza znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych PLGW200067. Teren Partnerstwa objęty jest GZWP nr 224 Subzbiornik Podlasie. Głównym wodonoścem w GZWP nr 224 są utwory czwartorzędowe oraz neogenu i paleogenu. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne tego zbiornika wynoszą 74 160 tys. m³/dobę.

Tab. 7. Postęp w osiąganiu celów środowiskowych JCWPd nr 67 (PLGW200067) w okresie 2011-2019.

JCWPd	2012	2016	2019
PLGW200067 (JCWPd nr 67)	Stan ilościowy: dobry Stan chemiczny: słaby	Stan ilościowy: dobry Stan chemiczny: dobry	Stan ilościowy: dobry Stan chemiczny: dobry

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300)

Prowadzony monitoring wód podziemnych wskazał, iż stan jednolitych części wód podziemnych na terenie Aktywnego Pogranicza jest dobry. Ocena stanu chemicznego i ilościowego JCWPd nr 67 w latach 2016 i 2019 wykazała stan dobry. Pod względem ochrony wód do spożycia przez ludzi stan chemiczny JCWPd nr 67 określono jako dobry.

Na obszarze JCWPd nr 67 poziom wodonośny przypowierzchniowy i strefowo poziom paleogeńsko-neogeński praktycznie nie są izolowane od powierzchni terenu. Z tego względu są one bardzo podatne na zanieczyszczenie. Główna presja o charakterze obszarowym jest związana z rolniczym wykorzystaniem gruntów (66,4 % powierzchni jednostki). Wody płytko występujących poziomów wodonośnych są narażone na zanieczyszczenie głównie wiązkami azotu, siarki i związkami organicznymi. Presja o charakterze obszarowym dotyczy także terenów zabudowanych, zwłaszcza w rejonie dużych miejscowości, wsi pozbawionych kanalizacji i lokalnie w sąsiedztwie dużych składowisk odpadów.

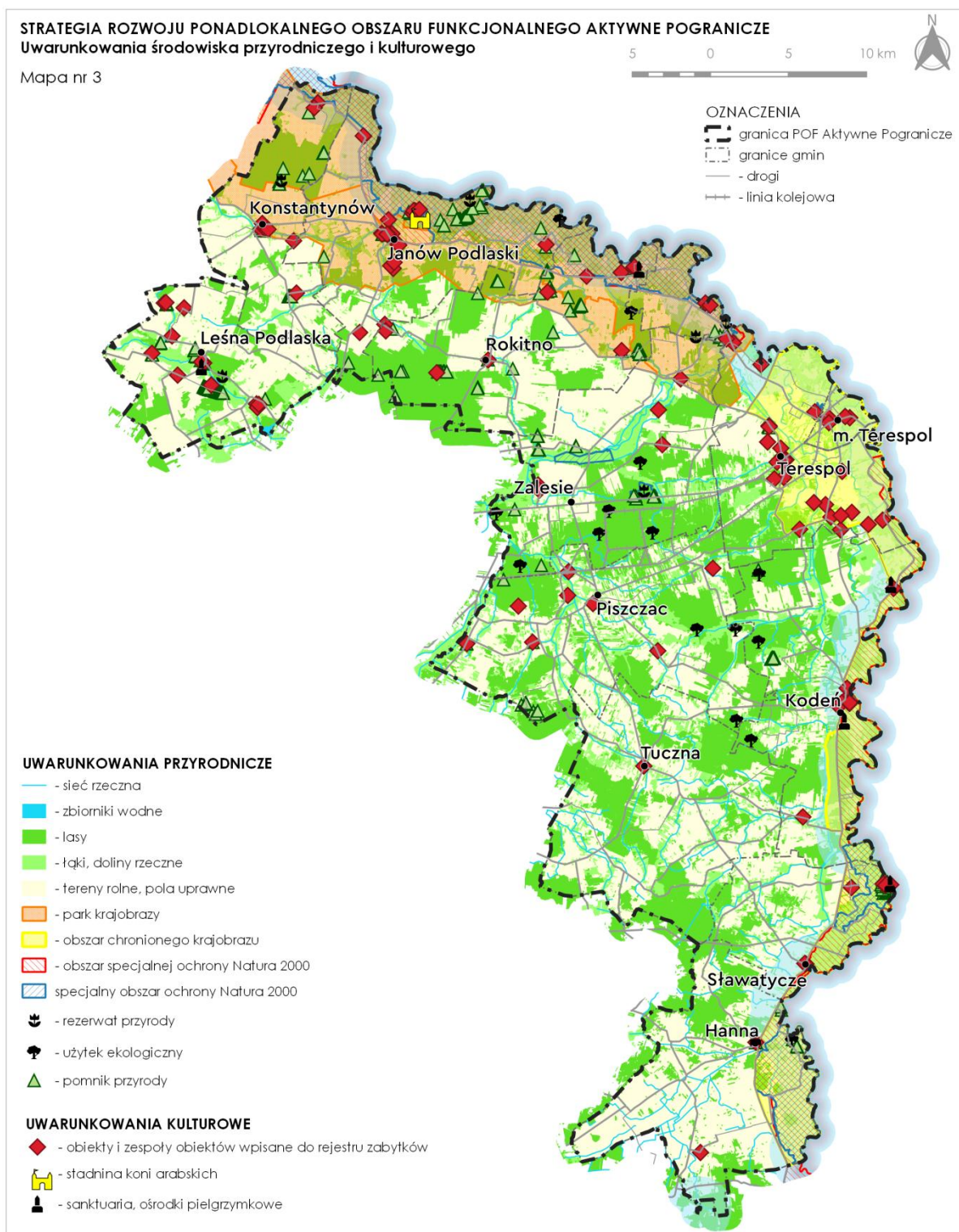
V. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Według Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025 oraz diagnozy do Strategii najistotniejszymi problemami ochrony środowiska na terenie Aktywnego Pogranicza są:

- zły stan wód powierzchniowych;
- duże dysproporcje pomiędzy rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, szczególnie na terenach wiejskich;
- pogłębiające się niedobory wody (susze mające niekorzystny wpływ na rolnictwo i środowisko przyrodnicze);
- niskie emisje na terenach intensywniej zurbanizowanych (natężenie zależne od panujących temperatur w chłodniejszej części roku),
- zagrożenia powodziowe powodowane wystąpieniem rzek z koryt (głównie Bugu).

V.1. Obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz innych ustaw

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie Aktywnego Pogranicza wynosi łącznie 27 053,35 ha, co stanowi ok. 18,5% ogólnej powierzchni Partnerstwa. Obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami i funkcjami przyrodniczymi oraz walorami krajobrazowymi położone są we wschodniej części obejmując przede wszystkim dolinę Bugu (ryc. 9).

Ryc. 9. Obszary chronione na obszarze Aktywnego Pogranicza.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Pomniki przyrody (ogółem 156 obiektów)

Pomniki przyrody w gminach Aktywnego Pogranicza:

- Hanna: 6
- Janów Podlaski: 26
- Kodeń: 8
- Konstantynów: 17
- Leśna Podlaska: 23
- Piszczac: 11
- Rokitno: 39
- Sławatycze: 3
- Terespol gmina wiejska: 11
- Zalesie: 12

Rezerваты przyrody

Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego (leśny, fitocenotyczny)

Powierzchnia: 132,48 ha; brak otuliny

Gminy: Janów Podlaski

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 października 1972 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1972 r. Nr 53, poz. 283). Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 22 grudnia 2023 roku w sprawie rezerwatu przyrody "Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego" (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2023 r. poz. 7928).

Cel środowiskowy: Zachowanie łęgu dębowego (wymaga: zachowania naturalnego reżimu hydrologicznego Bugu z epizodami stanów wysokich i zalewów doliny).

Teren rezerwatu w całości jest położony w szerokiej dolinie Bugu w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki na obszarze dolnej terasy, corocznie zalewanej w okresie spływu wód wiosennych. Drzewostan rezerwatu rosnący na siedliskach żyznych i bardzo żyznych cechuje duży stopień naturalności. Główną osobiwością przyrodniczą jest rzadki na terenie Polski las łęgowy z zachowanym na dużej powierzchni starodrzewem dębu szypułkowego i olszy czarnej. W drzewostanie naturalnym typowym dla tego siedliska górne piętro tworzą potężne dęby szypułkowe *Quercus robur*, w wieku 120-176 lat oraz sporadycznie olsza czarna *Alnus glutinosa*. Pod okapem dębu niższą warstwę tworzą: wiąz pospolity *Ulmus campestris*, czerwemcha zwyczajna *Padus avium*. Sporadycznie występują: lipa drobnolistna *Tilia cordata*, grusza pospolita *Pyrus communis*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*. Warstwę podszytu tworzą: leszczyna *Corylus avellana*, czerwemcha *Padus avium*, trzmielina europejska *Evonymus europaea*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, rzadziej wiciokrzew suchodrzew *Lonicera xylosteum*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*.

Ols wykształcił się na najniższej położonych powierzchniach rezerwatu w zagłębieniach terasy nadrzecznej z bardzo płytkim lub powierzchniowym poziomem wody gruntowej, okresowo występującej na powierzchni. W drzewostanie naturalnym głównym gatunkiem jest olsza czarna *Alnus glutinosa* w wieku ok. 70 lat z domieszką brzozy omszonej *Betula pubescens* i wierzb białej *Salix alba*. Warstwę krzewów stanowią gatunki wierzb spotykane w zaroślach łęgowych oraz kruszyna pospolita *Frangula alnus*. O bogactwie florystycznym rezerwatu świadczy fakt występowania wielu gatunków roślin naczyniowych, a wśród nich roślin objętych całkowitą ochroną gatunkową takich jak: wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*, orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*, grąźel żółty *Nuphar lutea*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, lilia złotogłów *Lilium martagon*, mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*, goździk pyszny *Dianthus superbus*, podkolan biały *Platanthera bifolia*, podkolan zielonawy *Platanthera*

chlorantha, storczyk szerokolistny *Orchis latifolia*, storczyk krwisty *Orchis incarnata*, kruszczyk rdzawoczerwony *Epipactis atropurpurea*, kruszczyk szerokolistny *Epipactis latifolia*, listera jajowata *Listera ovata*.

W obrębie rezerwatu odnotowano występowanie 32 gatunków porostów. Na dębach, jesionach, brzozech, topolach, wierzbach najczęściej rosną: tarczownica bruzdkowana *Parmelia sulcata*, obrost drobny *Physcia tenella*, obrost wzniesiony *Physcia adscendens*, obrost gwiazdkowaty *Physcia stellaris*, soreniec popielaty *Physconia grisea*, złotorost ścienny *Xanthoria parietina*. Bardzo rzadko w rezerwacie obserwuje się: odnożycę jesionową *Ramalia fraxinea*, odnożycę opyloną *Ramalia pollinaria*. Na gładkiej korze grabów i leszczyn niekiedy można dostrzec: literaka właściwego *Graphis scripta*, misecznicę grabową *Lecanora carpinea*.

Duża baza pokarmowa i znaczna niedostępność drzewostanu sprawiają, iż rezerwat jest ważną ostoją zwierzyny leśnej. Zanotowano tu występowanie: jelenia szlachetnego *Cervus elephas*, sarny *Capreolus capreolus*, dzika *Sus scrofa*, lisa *Vulpes vulpes*, łosia *Alces alces*. Spośród liczniej grupy ptaków na uwagę zasługuje obecność gniazd: puszczyka *Strix aluco*, brodzka samotnika *Tringa ochropus*, dzięcioła średniego *Dendrocopos medius*, kszyska *Gallinago gallinago*, zimorodka *Alcedo atthis*, cyranki *Anas querquedula*, błotniaka stawowego *Circus aeruginosus*.

„Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza (leśny, fitocenotyczny)

Powierzchnia: 44,23 ha; Powierzchnia otuliny: 31,18 ha

Gminy: Kodeń

Podstawy prawne: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 25 sierpnia 2021 r. w sprawie ustanowienia rezerwatu przyrody „Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza (Dz. Urz. z 2021 r. poz. 3579).

Celem środowiskowy: zachowanie boru chrobotkowego Cladonio - Pinetum z licznymi gatunkami chronionymi. Bory chrobotkowe wykształcają się na najbardziej ubogich i suchych siedliskach leśnych. W drzewostanie tych borów dominuje sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, która rośnie na ogół w dość niskim zwarcu. Ich cechą charakterystyczną jest bardzo dobrze rozwinięta warstwa porostowo-mszysta, w której dominują porosty z rodzaju chrobotek *Cladonia* i mszaki z rodzajów widłoząb *Dicranum* i rokietnik *Pleurozium*. W warstwie podszytu występują podrosty drzew sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* i brzozy brodawkowatej *Betula pendula* oraz krzewy jałowca pospolitego *Juniperus communis*. W warstwie runa przeważają porosty. Odnotowano obecność 40 gatunków porostów naziemnych. O wysokich walorach bioty porostów świadczy obecność 5 gatunków objętych ochroną gatunkową ścisłą: włostka Motyki *Bryoria motykana*, brązowniczką płotową *Tuckermanopsis sepincola*, odnożycą jesionową *Ramalina fraxinea*, brodaczką kędzierzawą *Usnea subfloridana*, złotlinka sosnowa *Pulpicida pinas* i 14 gatunków objętych ochroną częściową: brązowniczką zielonawą *Tuckermanopsis chlorophylla*, brodaczką kępkową *Usnea hirta*, chrobotek leśny *Cladonia arbuscula* ssp. *septarrosa*, chrobotek łagodny *Cladonia mitis*, chrobotek najeżony *Cladonia portentosa*, chrobotek reniferowy *Cladonia rangiferina*, chróścik karłowaty *Stereocaulom condensatum*, odnożycą mączystą *Ramalina farinacea*, płucnica islandzka *Cetraria islandica*, płucnica kędzierzawa *Cetraria ericetorum*, płucnica kolczasta *Cetraria aculeata*, popielak pylasty *Imshaugia aleurites*, pustułka rurkowata *Hypogymnia tubulosa*, włostka brązowa *Bryoria juscenscens*. Na szczególne podkreślenie zasługuje obecność włostki Motyki *Bryoria motykana* - gatunku uznawanego za wymarły, rosnącego na badanym terenie na kilku brzozech. Badania wykazały na terenie rezerwatu przyrody „Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza występowanie 19 gatunków mszaków, w tym objętych ochroną częściową: jeden gatunek wątrobowca

- rzęsiak pospolity *Ptilidium eiliare* oraz 10 gatunków mchów: bezlist zwyczajny *Buxbaumia aphylla*, fałdownik nastroszony *Rhytidiadelphus squarrosus*, rakiennik pospolity *Pleurozium schreberii*, gajnik lśniący *Hylocomium splendens*, piórosz pierzasty *Ptilium crista-castrensis*, drabik drzewkowaty *Climacium dendroides*, jodłówka pospolita *Abietinella abietina*, tujowicc tamaryszkowy *Thuidium tamariscinum*, widłoząb miotłowy *Dicranum scoparium* i widłoząb kędzierzawy *Dicranum* po łysie tum.

Bór chrobotkowy chroniony jest jako siedlisko: śródłądowy bór chrobotkowy o symbolu 91T0 w ramach Dyrektywy Rady 92/43/EWG. z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzięki fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej).

Stary Las

Powierzchnia: 5,88 ha; brak otuliny

Gminy: Konstantynów

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1995 r. Nr 6, poz. 95).

Cel środowiskowy: zachowanie dobrze wykształconego grądu *Tilio Carpinetum typicum*, płat fitocenozy nawiązujących do boru mieszanego oraz zbiorowiska zastępcze ze związku *Carpinion betuli* i *Alno-Padion*. W grądzie dominuje dąb szypułkowy (*Quercus robur*), a w borze sosna zwyczajna (*Pinus sylvestris*) w wieku 130–140 lat. W warstwie drzew znaczny udział mają: modrzew europejski (*Larix decidua*), grab pospolity (*Carpinus betulus*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), topola osika (*Populus tremula*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) oraz brzoza (*Betula* sp.). W rezerwacie rośnie kilka drzew o charakterze pomnikowym, najczęściej są to dęby szypułkowe. Z gatunków chronionych występują tu: parzydło leśne (*Aruncus dioicus*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), marzanka wonna (*Galium odoratum*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*).

Rezerwat jest ostoją wielu gatunków ptaków właściwych dla tego typu lasu, jak zięba (*Fringilla coelebs*), rudzik (*Erithacus rubecula*), drozd śpiewak (*Turdus philomelos*), kos (*Turdus merula*), zaganiacz (*Hippolais icterina*), grubodziób (*Coccothraustes coccothraustes*), kowalik (*Sitta europaea*), bogatka (*Parus major*), modraszka (*Parus caeruleus*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*) i średni (*D. medius*). Charakterystyczną cechą jest obecność przedstawiciela gołębiowatych – siniaka (*Columba oenas*), gatunku ściśle związanego ze starymi, dziuplastymi drzewami.

Chmielinne

Powierzchnia: 69,55 ha; brak otuliny

Gminy: Leśna Podlaska

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 7 października 1967 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1967 r. Nr 61, poz. 289).

Cel środowiskowy: zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych lasu łęgowego (w szczególności jesionowo-olchowego i wiązowego).

Podstawowym gatunkiem lasotwórczym rezerwatu jest olsza czarna *Alnus glutinosa*. Towarzyszy jej jesion *Fraxinus excelsior*, rzadziej dąb szypułkowy *Quercus robur* i grab zwyczajny *Carpinus betulus*. Z cenniejszych gatunków, niezbyt częstych w lasach Lubelszczyzny występuje wierzba biała *Salix alba*. Są tu dobrze zachowane zespoły leśne z licznie występującym chmielem *Humulus lupulus* (stąd nazwa rezerwatu). Z roślin chronionych na terenie rezerwatu występują: wawrzynek

wilczytęko Daphne mezereum, kruszczyk szerokolistny Epipactis helleborine, bluszcz pospolity Hedera helix, wroniec widlasty Huperzia selago, gnieźnik leśny Neottia nidus-avis.

Czapli Stóg

Powierzchnia: 4,82 ha; brak otuliny

Gminy: Terespol (wiejska)

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1987 r. Nr 7, poz. 54).

Cel środowiskowy: zachowanie miejsca lęgowego czapli siwej oraz ostoi wielu gatunków ptaków.

Rezerwat "Czapli Stóg" położony w leśnictwie Neple na terenie gminy Terespol stanowi drzewostan sosnowy o pow. 4,82 ha w wieku ok. 125 lat o luźnym zwarcu. Znajduje się tu jedyny na terenie parku czaplince, liczący kilkadziesiąt gniazd czapli siwej.

Szwajcaria Podlaska

Powierzchnia: 24,0 ha; brak otuliny

Gminy: Terespol (wiejska)

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 stycznia 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Cel środowiskowy: Zachowanie mozaiki ekosystemów i krajobrazu, w tym na skarpie rzeki Bug, dużym udziałem roślin rzadkich i chronionych (wymaga: zachowania naturalnego charakteru doliny i naturalnego reżimu hydrologicznego rzeki, w tym epizodów stanów wysokich i zalewów doliny oraz podcinania skarpy przez wody rzeki).

Dobryń

Powierzchnia: 86,6 ha

Gminy: Zalesie

Podstawy prawne: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 22 kwietnia 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1983 r. Nr 16, poz. 91).

Cel środowiskowy: Zachowanie olsu oraz łągu olszowo-jesionowego, jak też licznych gatunków roślin rzadkich i chronionych (Wymaga: zachowania naturalnych, w tym bagiennych warunków wodnych).

Parki krajobrazowe

Podlaski Przełom Bugu

Powierzchnia: 30 904,0 ha; Powierzchnia otuliny: 17 131,0 ha

Gminy: Platerów, Konstantynów, Rokitno, Zalesie, Janów Podlaski, Sarnaki, Terespol (gmina wiejska)

Podstawy prawne: Rozporządzenie Nr 10 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 25 sierpnia 1994 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" (Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego. Nr 10, poz. 45 z 1994 r.); Rozporządzenie Nr 69 Wojewody Lubelskiego z dnia 25

listopada 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2005 r. Nr 238, poz. 3707).

Cel środowiskowy: Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeka, zalewowa dolina rzeczna, starorzecza, mokradła, oczka wodne, wyspy i piaszczyste łachy, łągi, torfowiska niskie, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych. Zachowanie swobodnie meandrującej nizinnej rzeki Bug z licznymi odcinkami przełomowymi oraz jej nieuregulowanego koryta i rozległej doliny z dużą ilością starorzeczy i odnóg wraz z odcinkami ujściowymi wpadającymi do Bugu rzek i małych cieków. Zachowanie chronionych i rzadkich gatunków zwierząt, roślin i grzybów związanych z siedliskami charakterystycznymi dla doliny Bugu oraz w otaczających ją kompleksach leśnych i obszarach użytkowanych rolniczo. Zachowanie wysokich skarp erozyjnych, wysoczyzn okalających rzekę Bug oraz tarasu nadzalewowego z licznymi parabolicznymi wydymami. Zachowanie otwartych przestrzeni łąk i pastwisk z charakterystyczną mozaiką zakrzewień i zadrzewień. Zachowanie pasmowej struktury łągów nadrzecznych.

Obszary chronionego krajobrazu

Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu

Powierzchnia: 11300 ha

Gminy: Terespol (gmina miejska), Sławatycze, Hanna, Terespol (gmina wiejska), Kodeń

Podstawy prawne: Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białej Podlaskiej Nr XII/75/90 z dnia 23 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Białkopodlaskiego Nr 10, poz. 82); Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lutego 2006 r. w sprawie nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2006 r. Nr 59, poz. 1148).

Cel środowiskowy: Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie oraz poprawa stosunków wodnych poprzez ograniczanie nadmiernego odpływu wód, gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno-błotnych, zachowanie naturalnego charakteru rzek, cieków wodnych, zbiorników wodnych i starorzeczy, ochronę funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych. Zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód. Ochrona specyficznych cech krajobrazu doliny Bugu, w tym meandrów rzeki, starorzeczy, naturalnych form rzeźby terenu. Propagowanie utrzymania urozmaiconej linii brzegowej cieków i rzek i tworzenie porośniętych bogatą szatą roślinną stref przybrzeżnych i utrzymanie ich jako naturalnego sposobu zabezpieczenia brzegu przed erozją boczną. Tworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych, umożliwiających migrację gatunków.

Obszary Natura 2000

***Ostoja Nadbużańska* PLH140011**

Powierzchnia: 46 036,74 ha

Gminy: Jabłonna Lacka (gmina wiejska), Drohiczyn (gmina miejsko-wiejska), Rokitno (gmina wiejska), Terespol (gmina wiejska), Mielnik (gmina wiejska), Dąbrówka (gmina wiejska), Repki (gmina wiejska), Platerów (gmina wiejska), Nur (gmina wiejska), Janów Podlaski (gmina wiejska), Kosów Lacki (gmina

miejskowiejska), Wyszaków (gmina miejsko-wiejska), Ciechanowiec (gmina miejsko-wiejska), Zaręby Kościelne (gmina wiejska), Sarnaki (gmina wiejska), Sadowne (gmina wiejska), Somianka (gmina wiejska), Sterdyń (gmina wiejska), Brańszczyk (gmina wiejska), Zabrodzie (gmina wiejska), Brok (gmina miejsko-wiejska), Siemiatycze (gmina wiejska), Małkinia Górna (gmina wiejska), Konstantynów (gmina wiejska), Ceranów (gmina wiejska), Łochów (gmina miejsko-wiejska), Serock (gmina miejsko-wiejska), Korczew (gmina wiejska), Perlejewo (gmina wiejska)

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Nadbużańska (PLH140011) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2388); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011.

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3150, 3270, 6410, 6430, 6440, 91E0, 91F0; gatunki: *Aspius aspius*, *Cobitis taenia*, *Cottus gobio*, *Misgurnus fossilis*, *Rhodeus amarus*, *Sabanejewia aurata*, *Bombina bombina*, *Triturus cristatus*, *Castor fiber*, *Lutra lutra*, *Lycaena dispar*, *Unio crassus*, *Angelica palustris*. Na lata 2014–2024: Zachowanie naturalnych procesów kształtujących koryto rzeki. Poprawa możliwości migracji ryb oraz stopniowy wzrost ich populacji przez modernizację budowli hydrotechnicznych oraz ograniczenie kłusownictwa i zasiedlanie nowych odcinków Bugu i jego dopływów. Zapobieganie: zarastaniu i zanikaniu zbiorników; wpływom powierzchniowym z łak i eutrofizacji starorzeczy; wprowadzaniu obcych lub niewłaściwych dla danego zbiornika gatunków ryb; zniekształceniu strefy brzegowej starorzeczy, zanieczyszczeniu i zaśmiecaniu poprzez postępującą zabudowę; zmianom w systemie hydrologicznym powodującym obniżanie się poziomu wód gruntowych, brakowi zalewów oraz zmianom przepływów; wycinaniu fragmentów łęgów w ramach prac utrzymaniowych rzek; długotrwałemu zalaniu siedlisk; pracom hydrotechnicznym polegającym na umacnianiu brzegów, bagrowaniu i wysypywaniu tłuczni kamiennego; zmniejszeniu możliwości migracji ryb; niewłaściwemu użytkowaniu wędkarskiemu; gospodarce roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia; przyspieszonemu wysychaniu okresowych zbiorników; osuszeniu, zasypaniu, odwodnieniu zbiorników lub terenów zalewowych.

***Dolina Dolnego Bugu* PLB140001**

Powierzchnia: 74 309,92 ha

Gminy: Jabłonna Lacka (gmina wiejska), Siemiatycze (gmina miejska), Drohiczyn (gmina miejsko-wiejska), Rokitno (gmina wiejska), Terespol (gmina wiejska), Mielnik (gmina wiejska), Dąbrówka (gmina wiejska), Repki (gmina wiejska), Platerów (gmina wiejska), Nur (gmina wiejska), Janów Podlaski (gmina wiejska), Kosów Lacki (gmina miejsko-wiejska), Wyszaków (gmina miejsko-wiejska), Ciechanowiec (gmina miejsko-wiejska), Zaręby Kościelne (gmina wiejska), Sarnaki (gmina wiejska), Sadowne (gmina wiejska), Somianka (gmina wiejska), Sterdyń (gmina wiejska), Brańszczyk (gmina wiejska), Zabrodzie (gmina wiejska), Brok (gmina miejsko-wiejska), Siemiatycze (gmina wiejska), Małkinia Górna (gmina wiejska), Konstantynów (gmina wiejska), Ceranów (gmina wiejska), Łochów (gmina miejsko-wiejska), Serock (gmina miejsko-wiejska), Korczew (gmina wiejska), Perlejewo (gmina wiejska)

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 Nr 25, poz. 133); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001.

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: *Actitis hypoleucos* r, *Alcedo atthis* r, *Anas clypeata* r, *Anas querquedula* r, *Charadrius dubius* r, *Charadrius hiaticula* r, *Chlidonias niger* r, *Ciconia ciconia* r, *Ciconia nigra* r, *Circus aeruginosus* r, *Circus pygargus* r, *Crex crex* r, *Gallinago gallinago* r, *Limosa limosa* r, *Luscinia svecica* r, *Numenius arquata* r, *Porzana parva* r, *Porzana porzana* r, *Rallus aquaticus* r, *Sterna albifrons* r, *Sterna hirundo* r, *Tringa totanus* r. Na lata 2014–2024: Zachowanie łąk zalewowych, otwartych i zadrzewionych terenów podmokłych, oczek wodnych i rozlewisk. Zachowanie stawów wraz z szuwarami. Zachowanie odpowiedniej struktury i wilgotności siedlisk lęgowych. Zapobieganie: przesuszeniu łąk i pastwisk; obniżaniu się wilgotności obszaru; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo; intensyfikacji zabiegów hodowlanych; pracom o charakterze regulacji zmieniającym naturalny charakter brzegów; wycinaniu wiklinowisk przy korycie rzek.

***Poleska Dolina Bugu* PLH060032**

Powierzchnia: 8 173,24 ha

Gminy: Wola Uhruska (gmina wiejska), Ruda-Huta (gmina wiejska), Dubienka (gmina wiejska), Sławatycze (gmina wiejska), Hanna (gmina wiejska), Kodeń (gmina wiejska), Dorohusk (gmina wiejska), Horodło (gmina wiejska)

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 grudnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Poleska Dolina Bugu (PLH060032) (Dz. U. z 2022 r. poz. 2608); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Poleska Dolina Bugu PLH060032.

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3150, 6410, 6430, 7230, 91E0; gatunki: *Cobitis taenia*, *Misgurnus fossilis*, *Bombina bombina*, *Lutra lutra*, *Lycaena dispar*, *Lycaena helle*, *Phengaris nausithous*, *Phengaris teleius*, *Angelica palustris* [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie naturalnego składu gatunkowego ryb i stanu biotopu. Zapobieganie: zanieczyszczeniom wód powierzchniowym; niewłaściwemu użytkowaniu wędkarskiemu (m.in. niszczenie roślinności, stosowanie zanęt); zalewaniu łąk na skutek przetamowań wykonanych przez bobry; niewłaściwie prowadzonemu zarybianiu; likwidacji rowów melioracyjnych; likwidacji lub wysychaniu drobnych zagłębień wypełnionych wodą; usuwaniu roślin żywicielskich w ramach konserwacji rowów.

***Dolina Środkowego Bugu* PLB060003**

Powierzchnia: 28 096,59 ha

Gminy: Wola Uhruska (gmina wiejska), Mircze (gmina wiejska), Sławatycze (gmina wiejska), Terespol (gmina wiejska), Włodawa (gmina miejska), Kodeń (gmina wiejska), Dorohusk (gmina wiejska), Hrubieszów (gmina miejska), Hrubieszów (gmina wiejska), Horodło (gmina wiejska), Dołhobyczów (gmina wiejska), Ruda-Huta (gmina wiejska), Dubienka (gmina wiejska), Hanna (gmina wiejska), Włodawa (gmina wiejska)

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003.

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: *Acrocephalus paludicola* r, *Actitis hypoleucos* r, *Alcedo atthis* r, *Chlidonias hybridus* r, *Chlidonias leucopterus* r, *Chlidonias niger* r, *Circus pygargus* r, *Crex crex* r, *Limosa limosa* c, *Limosa limosa* r, *Philomachus pugnax* c, *Tringa totanus* r. Na lata 2017–2027: Utrzymanie właściwego stanu fizykochemicznego wód. Utrzymanie właściwego stanu ochrony i powierzchni łęgów i żerowisk na poziomie minimum 10 000 ha w postaci mozaiki podmokłych łąk i pastwisk, turzycowisk, szuwarów i zabagnień. Utrzymanie naturalnego charakteru i reżimu hydrologicznego doliny Bugu, z charakterystycznymi starorzeczami, śródpolnymi okresowymi zbiornikami, piaszczystymi i mulistymi brzegami, skarpami oraz wyspami. Zapobieganie: odwadnianiu/osuszaniu łąk w wyniku prac melioracyjnych, budowy zbiorników retencyjnych, regulacji rzek i ochrony przeciwpowodziowej; usuwaniu zadrzewień nadrzecznych i przydrożnych; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację i wędkarstwo; zanieczyszczeniu i eutrofizacji zbiorników wodnych; spuszczeniu wód ze zbiorników w okresie lęgowym ptaków.

Terespol PLH060053

Powierzchnia: 109,39 ha

Gminy: Terespol

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Terespol (PLH060053) (Dz. U. z 2019 r. poz. 2003); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053.

Cel środowiskowy: ochrona populacji mopka *Barbastella barbastellus* kod 1308.

Ze zidentyfikowanych zagrożeń najważniejsze wynikają z rolnictwa, leśnictwa, transportu i komunikacji, urbanizacji, pozyskiwania dzikich zwierząt, ingerencji oraz działalności człowieka. I są to: nawożenie i nawozy sztuczne, usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej, wycinka lasu, drogi, ścieżki i drogi kolejowe, odbudowa i remont budynków, chwytanie, trucie zwierząt oraz kłusownictwo, turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych oraz wandalizm.

Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele związane będą przede wszystkim z wyznaczeniem tras przelotów między kolonią i żerowiskami, zabezpieczenie wejść do pomieszczeń fortecznych by przeciwdziałać penetracji ludzi w okresie 01.09. do 30.03.

Zabezpieczenie wejść do pomieszczeń fortecznych by przeciwdziałać penetracji ludzi. Umieszczenie krat o specjalnej konstrukcji umożliwiających wlot nietoperzy, ale zabezpieczających przed penetracją ludzką w okresie 01.09. do 30.03. Budynki fortu VII Łobaczew w Terespolu – w I roku obowiązywania planu.

Poprawa mikroklimatu kolonii zimowej - Montaż w korytarzach Fortu VII Twierdzy Brześć w 10 miejscach elementów drewnianych ułatwiających hibernację.

Dobryń PLH060004

Powierzchnia: 87,82 ha

Gminy: Zalesie

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dobryń (PLH060004) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2382).

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony: - siedliska przyrodniczego: 91E0 - łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Dolina Krzny PLH060066

Powierzchnia: 202,99 ha

Gminy: Zalesie

Podstawy prawne: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Krzny (PLH060066) (Dz. U. z 2018 r. poz. 1907). Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Krzny PLH060066. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 15 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Krzny PLH060066.

Cel środowiskowy: Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3150; gatunki: *Rhodeus amarus*, *Lycaena dispar*, *Lycaena helle*, *Phengaris teleius*. Na lata 2014–2024: Utrzymanie oczek i drobnych zbiorników wodnych. Zachowanie części zakrzewień wzdłuż rowów. Umożliwienie migracji ryb. Zapobieganie: zmianom chemizmu wód; obniżaniu się poziomu wód gruntowych; przyspieszaniu ładowienia terenu; dopływowi biogenów ze zlewni.

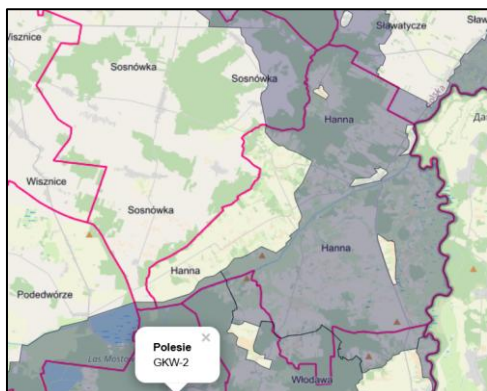
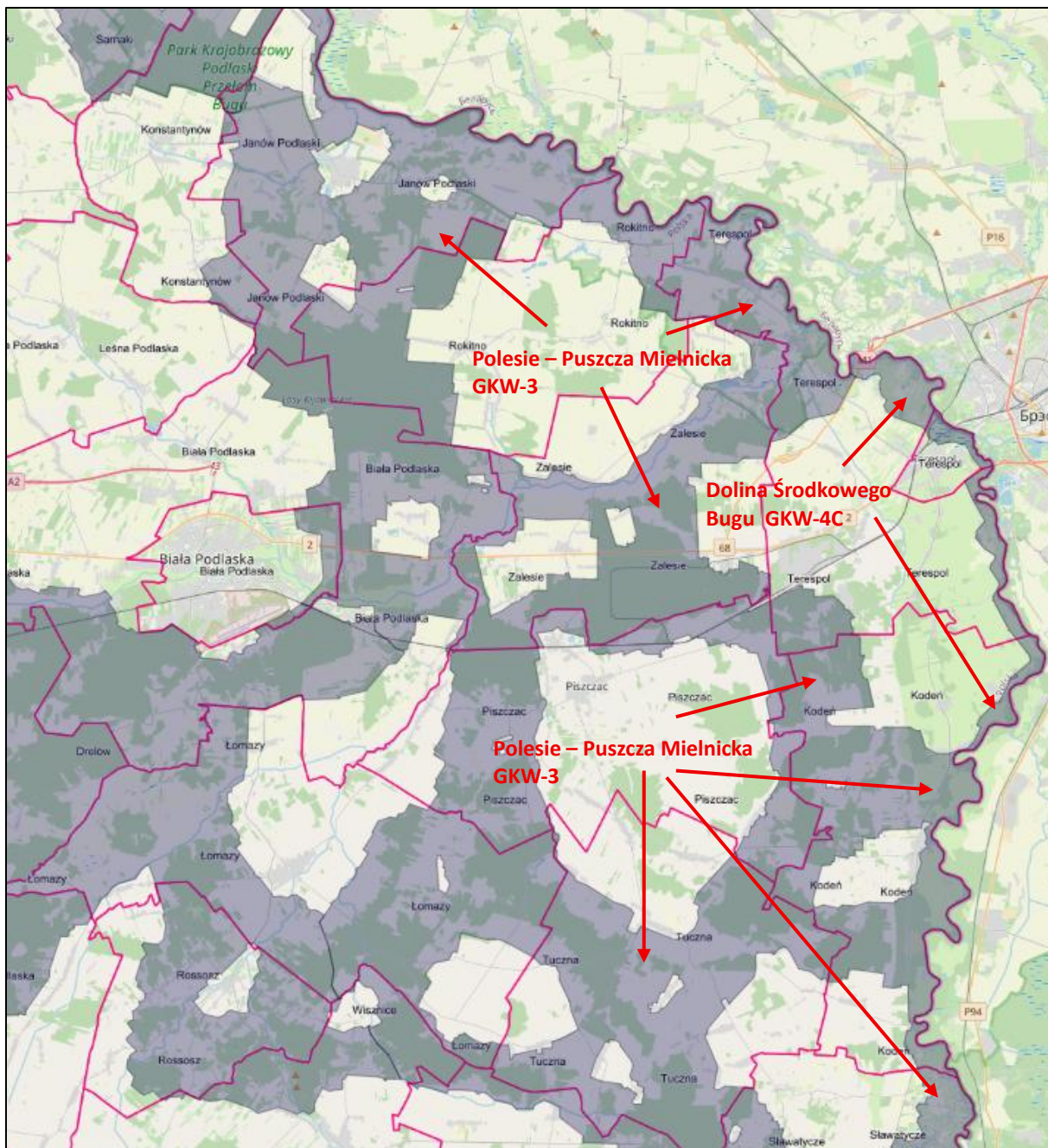
Użytki ekologiczne (ogółem 14 obiektów)

Użytki ekologiczne w gminach Aktywnego Pogranicza:

- Hanna: 1
- Janów Podlaski: 1
- Kodeń: 3
- Piszczac: 3
- Zalesie: 6

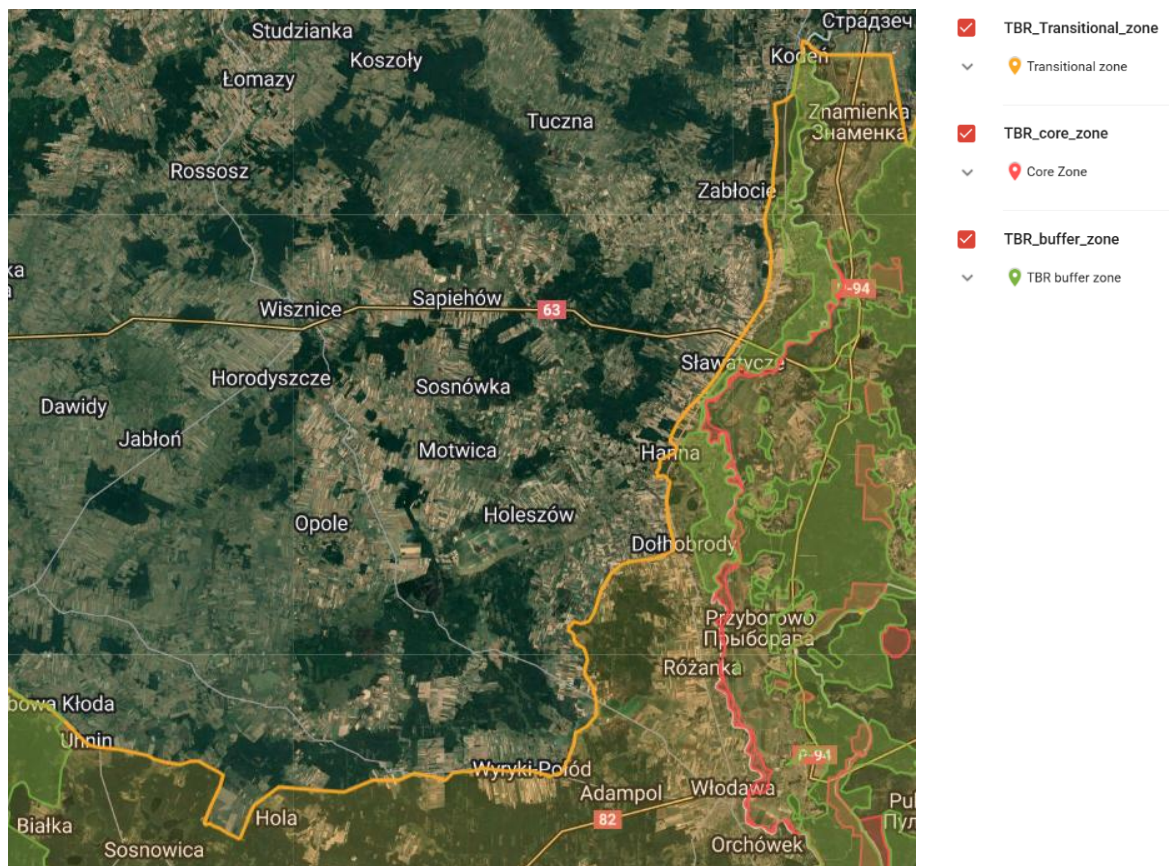
Projektowane korytarze ekologiczne

Przez obszar Aktywnego Pogranicza przebiegają projektowane korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym (ryc. 10): Polesie – Puszcza Mielnicka (GKW-3) i Dolina Środkowego Bugu (GKW-4C).

Ryc. 10. Projektowane korytarze ekologiczne na obszarze Partnerstwa: Polesie – Puszcza Mielnicka (GKW-3), Dolina Środkowego Bugu (GKW-4C). Niewielkie fragmenty południowej części gminy Hanna objęte są korytarzem Polesie (GKW-2). Źródło: <https://mapa.korytarze.pl/>

Na obszarze Aktywnego Pogranicza znajduje się jeden obiekt przyrodniczy podlegający ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym – Transgraniczny Rezerwat Biosfery "Polesie Zachodnie" (częściowo gminy: Hanna, Sławatycze, Kodeń; ryc. 11). Obradująca w dniach 9-13 lipca 2012 r. Międzynarodowa Rada Koordynacyjna Programu "MAB" UNESCO na spotkaniu w Paryżu włączyła na listę rezerwatów biosfery 20 nowych obszarów, w tym dwa transgraniczne. Jednym z nich jest Transgraniczny Rezerwat Biosfery "Polesie Zachodnie" obejmujący obszary w Polsce, na Białorusi i Ukrainie dotychczas funkcjonujące jako odrębne (krajowe) rezerваты biosfery. Charakterystycznym elementem środowiska geograficznego Polesia Zachodniego są torfowiska i bezodpływowe naturalne jeziora. Od 1998 roku w Poleskim Parku Narodowym (obszar wodno-błotny o międzynarodowym znaczeniu i najcenniejsza część TRB po stronie polskiej) prowadzi się czynną ochronę żółwia błotnego.

Ryc. 11. Mapa Transgranicznego Rezerwatu Biosfery "Polesie Zachodnie" w rejonie Aktywnego Pogranicza.

Źródło: <https://www.poleskipn.pl/index.php/o-nas/znaczenie-miedzynarodowe/unesco-mab>
<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=15ZcGw8z87Y2D8l3Y9CuQL1reOhUtCqn&hl=pl&femb=1&ll=51.724765194977394%2C23.417075103993636&z=10>

V.2. Zabytki

Zgodnie z Obwieszczeniem 1/2025 z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (Dz. Urzędowy Województwa Lubelskiego z dnia 4 lutego 2025 r. poz. 758), na obszarze Aktywnego Pogranicza znajdują się obiekty zabytkowe wykazane w tabelach 8 i 9.

Tab. 8. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru "A" zabytków nieruchomych województwa lubelskiego na terenie Aktywnego Pogranicza.

lp.	Miejscowość	Gmina	Zabytek	Nr rejestru
1.	Hanna	Hanna	kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Piotra i Pawła z wyposaż. wnętrza, otoczeniem wraz z drzewostanem w gran. cmentarza kościelnego, dzwonnica (wraz ze znajdującymi się w niej zabytkami ruchomymi)	A/141
2.	Lack	Hanna	d. cerkiew unicka, ob. kościół rzymskokat. pw. Matki Bożej Bolesnej, wraz z cmentarzem przykościelnym	A/1325
3.	Bubel Stary	Janów Podl.	kościół filialny rzymskokat. pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty, dzwonnica, wraz z otoczeniem	A/35
4.	Jakówki (właśc. obręb: Wiechowicze)	Janów Podl. - właśc. gm. Konstantynów	założenie dworsko-ogrodowe: dwór, d. suszarnia tytoniu, drewn. spichlerz	A/1417
5.	Janów Podlaski	Janów Podl.	układ urbanistyczny osady Janów Podlaski: siatka ulic i placów, wraz z dominantami architektonicznymi i panoramą	A/669
6.	Janów Podlaski	Janów Podl.	zespół poseminaryjny: kościół paraf. pw. św. Trójcy, dzwonnica, d. seminarium (dwa budynki), altana, otaczający drzewostan oraz murowane ogrodzenie z bramami i bramkami	A/202
7.	Janów Podlaski	Janów Podl.	zespół zamkowy (dawny pałac biskupi): dwie oficyny wraz z zachowanymi fragmentami wystroju wnętrza, dekoracjami rokokowymi na stropach z fasetą i kominkami, grota Naruszewicza, elementy podwójnego systemu d. umocnień ziemnych i fos, park z drzewostanem	A/611
8.	Janów Podlaski	Janów Podl.	zespół cmentarza katolicko-unickiego, później także prawosławnego, ob. katolickiego: teren cmentarza w obrębie działki wskazanej w dec., kaplica cmentarna pw. św. Rocha z wyposażeniem i najbliższym otoczeniem, brama i mur ogrodzeniowy, drzewostan	A/79
9.	Janów Podlaski	Janów Podl.	kapliczka słupowa wraz z figurką NMP Niepokalanie Poczętej (na działce wskazanej w dec., wg zał. mapy), wraz z otoczeniem w gran. 4 m licząc odległość od ścian obiektu na wysokości cokołu	A/1661
10.	Janów Podlaski	Janów Podl.	dom (d. Ryttów), w gran. ścian zewnętrznych	A/201
	Janów Podlaski	Janów Podl.	kościół poddominikański pw. św. Jana Chrzciciela, z wyposażeniem i otaczającym drzewostanem w granicach cmentarza kościelnego, murowana brama – dzwonnica (na działce wskazanej w dec.), otoczenie kościoła (tj. teren działki wskazanej w dec.), mur otaczający ww. nieruchomość od strony zachodniej, północnej i wschodniej, oraz stanowiący jego kontynuację odcinek muru położony przy jej wschodniej granicy	A/78
11.	Janów Podlaski - Wygoda	Janów Podl.	Wygoda - założenie krajobrazowo-przestrzenne	A/76
12.	Janów Podlaski – Zaborek	Janów Podl.	zespół architektoniczno-krajobrazowy o charakterze skansenu „Uroczysko Zaborek” obejmujący: drewniany młyn wodny (ob. bud. o funkcji mieszkalnej), drewniany spichlerz tzw. dworski (ob. bud. o funkcji mieszkalnej), drewnianą chatę przeniesioną z miejscowości Kwasówka (ob. bud. o funkcji mieszkalnej), drewniany kościół przeniesiony z miejscowości Choroszczyńka (ob. bud. nie pełniący funkcji sakralnej, przeznaczony na cele wystawienniczo-konferencyjne), drewnianą kuźnię przeniesioną z miejscowości Żuki (ob. bud. o funkcji wystawienniczej), drewniany wiatrak-koźlak, przeniesiony z miejscowości Zaczopki (ob. bud. o funkcji mieszkalnej), drewnianą chatę tzw. Zaścianek, przeniesioną z miejscowości Leszczanka (ob. bud. o funkcji mieszkalnej), d. plebanię przeniesioną z	A/689

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

lp.	Miejscowość	Gmina	Zabytek	Nr rejestru
			miejscowości Czemierniki, drewniany spichlerz przeniesiony z miejscowości Kornica Nowa;	
13.	Klonownica Plac	Janów Podl.	zespół dworski: dwór, park	A/249
14.	Stary Pawłów	Janów Podl.	drewniana kaplica filialna pw. św. Mikołaja, wraz z otoczeniem	A/969
	Wiechowicze-Jakówki	Janów Podl.	patrz: Jakówki - założenie dworsko-ogrodowe: dwór, d. suszarnia tytoniu, spichlerz	A/1417
15.	Woroblin	Janów Podl.	założenie dworsko ogrodowe: dwór, park, d. część gospodarcza, stary sad, d. ogród porzeczkowy, aleja dojazdowa	A/1423
16.	Wygoda	Janów Podl.	zespół architektoniczno-krajobrazowy, obejmujący: park, bramę wjazdową, zespół stajni (wchodzą stajnie nr 1-4 zw. prywatnymi, nr 5 i 6 zw. wychowalniami młodzieży, nr 7 zw. zegarową, nr 8 zw. czołową, nr 9-10 zw. Woroncowską i wyścigową), lazaret, zespół budynków mieszkalnych (domy nr adm.: 8 – 14), wybiegi dla koni, pozostałości alei brzozej	A/76
	Zaborek	Janów Podl.	patrz: Janów Podlaski - Zaborek	A/689
17.	Kodeń	Kodeń	kościół paraf. pw. św. Anny z wyposażeniem wnętrza i najbliższym otoczeniem w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego	A/54
18.	Kodeń	Kodeń	zespół zamkowy: ruiny zamku, pozostałości fosy i ziemnych obwarowań, arsenał, najbliższe otoczenie i zadrzewienie oraz d. cerkiew zamkowa pw. św. Ducha, z wyposażeniem wnętrza i otaczającym ją drzewostanem	A/55
19.	Kodeń	Kodeń	murowana dzwonnica-brama, wraz z gruntem pod budowlą	A/1651
20.	Kodeń	Kodeń	kaplica cmentarna pw. św. Wawrzyńca z wyposażeniem wnętrza i najbliższym otoczeniem	A/56
21.	Kodeń	Kodeń	zespół pałacowo-ogrodowy „Placencja”: zachowana część korpusu głównego pałacu, budynek pojezuicki murowany, budynek mieszkalny drewniany, park z terenem dawnego sadu i aleją lipową	A/1415
22.	Kodeń	Kodeń	cmentarz wojenny z I wojny światowej usytuowany na dz. 280/16	A/1707
23.	Kostomłoty	Kodeń	kościół parafialny p.w. św. Nikity (w decyzji Nicefora), ob. cerkiew unicka pw. św. Nikity	A/17
24.	Zabłocie	Kodeń	cerkiew prawosławna paraf. pw. św. Mikołaja, wraz z ogrodzeniem	A/1409
25.	Komarńo Kolonia	Konstantynów	zespół kościoła rzymskokat. pw. św. Stanisława: kościół, dzwonnica, otaczający drzewostan na działce wskazanej w dec., w gran. wg zał. planu	A/428
26.	Konstantynów	Konstantynów	zespół kościoła rzymskokat. pw. św. Elżbiety: kościół, cmentarz przykościelny, drzewostan, dwie kostnice, plebania, brama główna, brama gospodarcza z ogrodzeniem	A/1289
27.	Konstantynów	Konstantynów	pałac z wyposażeniem, park w granicach wg opisu w decyzji (od północy, wschodu i zachodu – ogrodzenie, od południa – rzeka Czyżówka)	A/128
28.	Konstantynów	Konstantynów	zespół folwarczny: rządówka z ogrodem, gorzelnia (d. budynek administracyjny), spichlerz, obora (d. magazyn), stajnia cugowa, obora (d. czworak), magazyn (d. czworak), obora (d. gorzelnia), obora	A/128
29.	Konstantynów	Konstantynów	dawna cerkiew	A/1432
31.	Dobratycze Kolonia	Terespol	dział międzyfortowe Kolonia Dobratycze – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1380
32.	Dobratycze Kolonia	Terespol	dział międzyfortowe Struga – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1381
33.	Dobratycze Kolonia, Lebedziew	Terespol	fort Lebedziew w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1379
34.	Gnojno	Konstantynów	d. cerkiew prawosławna, ob. kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Antoniego Padewskiego, wraz z otaczającym drzewostanem, w gran. cmentarza przykościelnego	A/429

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Ip.	Miejscowość	Gmina	Zabytek	Nr rejestru
35.	Gnojno	Konstantynów	cmntarz unicki, późn. prawosławny (nieczynny), wraz z drzewostanem	A/1362
36.	Kobylany	Terespol	cerkiew prawosławna pw. Opieki MB, wraz z cmntarzem przycerkiewnym i otaczającym drzewostanem	A/1119
37.	Kobylany	Terespol	wieża obserwacyjna w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej, w gran. murów zewn.	A/1386
38.	Kobylany	Terespol	fort Kobylany w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1385
39.	Kobylany	Terespol	dział międzyfortowe Kobylany II – magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1387
40.	Kobylany	Terespol	cmntarz wojenny rosyjski z I wojny świat., wraz z drzewostanem	A/1347
41.	Kobylany (właśc. obręby geodezyjne: Kobylany i Koroszczyn)	Terespol	fort Koroszczyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1388
42.	Kołpin-Ogrodniki	Terespol	grupa fortowa Żuki – zespół baterii w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1384
43.	Koroszczyn	Terespol	zespół dworsko-parkowy: dwór wraz z otaczającym zadrzewionym terenem, w gran. ogrodzenia, park z podjazdem i alejkami, d. oficyna – ob. dom mieszkalny, teren d. s	A/685
44.	Krzyczew	Terespol	d. cerkiew unicka, ob. kaplica rzymskokat. pw. św. Jerzego wraz z otaczającym cmntarzem	A/1406
45.	Krzyczew	Terespol	zespół dworski: dwór, oficyna, park	A/214
46.	Kuzawka	Terespol	cmntarz wojenny żołnierzy polskich z 1920 r., z drzewostanem,	A/1310
47.	Lebiedziew	Terespol	fort Terespol w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1376
48.	Lebiedziew	Terespol	dział międzyfortowe Borek – magazyn w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1378
49.	Lebiedziew	Terespol	dział międzyfortowe Lebiedziew – bateria w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1377
50.	Łobaczew Mały	Terespol	fort Łobaczew w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej (przy drodze zw. Aleją Marzeń)	A/1382
51.	Małaszewicze Małe	Terespol	dział międzyfortowe Kobylany I w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1389
52.	Neple	Terespol	kościół paraf. rzymskokat. pw. Podwyższenia Krzyża Św. z wyposażeniem wnętrza i otaczającym drzewostanem	A/29
53.	Neple	Terespol	zespół dworsko-parkowy: kaplica dworska, skarbczyk, altana, tzw. biwak, park	A/163
54.	Terespol	Terespol Miasto	cerkiew prawosławna pw. Jana Teologa z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, otaczający drzewostan w gran. cmntarza kościelnego	A/77
55.	Terespol	Terespol Miasto	drewniana kaplica cmntarna pw. Zmartwychwstania Pańskiego (na cmntarzu prawosławnym), w gran. ścian zewnętrznych	A/866
56.	Terespol	Terespol Miasto	prochownia Terespol w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej; fragment dwutorowej bocznic kolejowej z częściowo utwardzoną tzw. carskim brukiem drogą oraz rampą	A/1390
57.	Terespol	Terespol Miasto	pomnik upamiętniający zakończenie budowy Traktu Brzeskiego, wraz z ogrodzeniem i otoczeniem, tj. terenem odpowiadającym działce	A/899
58.	Zastawek (Lebiedziew)	Terespol	cmntarz mahometański	A/180
59.	Żuki (właśc. obręb geod.: Murawiec – Żuki)	Terespol	fort Żuki z kanałem fortecznym w zespole fortów Twierdzy Brzeskiej	A/1383
60.	Bordziłówka Stara	Leśna Podl.	cmntarz rzymsko-katolicki z XIX w. wraz z drzewostanem	A/782

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Ip.	Miejscowość	Gmina	Zabytek	Nr rejestru
61.	Bukowice	Leśna Podl.	kaplica rzymskokat. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, z otaczającym drzewostanem	A/1398
62.	Droblin	Leśna Podl.	zespół dworski: dwór, park	A/133
63.	Leśna Podlaska	Leśna Podl.	zespół popauliński: kościół ob. parafialny pw. św. Piotra i Pawła z wyposażeniem wnętrza, kaplica pw. NMP i klasztor z wyposażeniem wnętrz, drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego, pozostałości murów obronnych, bramka	A/135
64.	Leśna Podlaska	Leśna Podl.	zespół oświatowy: szkoła, internat żeński zw. „dużym”, internat żeński zw. „małym”, szkoła ćwiczeń, elektrownia, dom „Ksieni”	A/135
65.	Leśna Podlaska	Leśna Podl.	1) park z lat 20-30. XXw., należący do zespołu oświatowego w Leśnej Podlaskiej, dz.: 19, 16/4, 16/5, 16/6, 16/12, 16/13, 16/14, 16/15, 16/16, 16/17, 16/18, 16/19 (pow. 3,4697 ha) 2) aleje z okresu międzywojennego, na dz. 175 i 176 (pow. 0,4058 ha)	A/135
66.	Ludwinów	Leśna Podl.	zespół przestrzenny: park, ruiny dworu (obc. odbudowany), spichlerz, figura Matki Boskiej	A/1408
67.	Nosów	Leśna Podl.	zespół cerkwi prawosławnej: cerkiew pw. św. Mikołaja, dzwonnica, ogrodzenie z kamieni	A/1356
68.	Nosów	Leśna Podl.	założenie dworsko-parkowe: dwór, spichlerz, stajnia, park z alejami, teren starego sadu	A/1354
69.	Nosów	Leśna Podl.	krochmalnia, czworak i dwojak – na terenie zespołu dworsko-parkowego	A/1355
	Stara Bordziłówka	Leśna Podl.	patrz: Bordziłówka Stara (A/782) - cmentarz rzymskokat.	A/782
70.	Witulin	Leśna Podl.	kościół paraf. pw. św. Michała Archanioła z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w gran. cmentarza kościelnego	A/69
71.	Witulin	Leśna Podl.	zespół dworsko-parkowy: park z alejami dojazdowymi, d. kuchnia, oficyna, oranżeria, zespół gorzelni (gorzelnia, czworak, magazyn)	A/132
72.	Chotyłów	Piszczac	budynek dworca kolejowego, wraz z otoczeniem	A/1630
73.	Dobryńka	Piszczac	cmentarz wojenny niemiecko-austriacki z I wojny świat., wraz z drzewostanem	A/1340
74.	Kościeniewicze	Piszczac	d. cerkiew unicka, ob. kościół paraf. rzymskokat. pw. NMP Królowej Polski	A/18
75.	Kościeniewicze (dawn. Zagościniec)	Piszczac	założenie dworsko-ogrodowe Zagościniec: dwór, tereny d. sadu, d. podjazdu i części gospodarczej	A/1419
76.	Ortel Królewski	Piszczac	kościół paraf. pw. MB Różańcowej (d. cerkiew unicka), z wyposażeniem wnętrza, otoczeniem i drzewostanem w gran. cmentarza kośc.	A/67
77.	Piszczac	Piszczac miasto	kaplica cmentarna, w gran. wg zał. planu	A/1359
78.	Połoski	Piszczac	kościół paraf. pw. św. Trójcy, z otaczającym drzewostanem	A/1395
	Zagościniec	Piszczac	patrz: Kościeniewicze-Zagościniec (A/1419) - zespół dworsko-parkowy	A/1419
79.	Zalutyn	Piszczac	założenie dworsko-ogrodowe: dwór, park	A/1420
80.	Cieleśnica	Rokitno	zespół pałacowy: pałac, oranżeria, park	A/250
81.	Klonownica Duża	Rokitno	kościół paraf. pw. św. Jana Ap. i Ewangelisty z wyposażeniem wnętrza i drzewostanem	A/53
82.	Klonownica Duża	Rokitno	cmentarz unicki, późn. prawosławny (nieczynny), wraz z drzewostanem	A/1364
83.	Kończyn	Rokitno	kaplica cmentarna p.w. św. Anny	A/16
84.	Olszyn	Rokitno	budynek byłej szkoły powszechnej, poł. na dz. 213 wraz z terenem działki szkolnej i zielenią komponowaną w formie szpalerów drzew wzdłuż granic nieruchomości	A/1699
85.	Pratulín	Rokitno	kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Piotra i Pawła z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica i otaczający drzewostan	A/28
86.	Pratulín	Rokitno	cmentarz unicki, wraz z krzyżem kamiennym z XIV w.	A/762
	Pratulín	Rokitno	patrz: Stanin - d. kościół paraf. pw. Trójcy Św. (translokowany)	A/106

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Ip.	Miejscowość	Gmina	Zabytek	Nr rejestru
87.	Rokitno	Rokitno	kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Trójcy z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem, w granicach cmentarza kośc.	A/68
88.	Rokitno Kolonia (właśc. obręb geod.: Rokitno)	Rokitno	cmentarz wojenny z I wojny świat.(niemiecki), wraz z drzewostanem	A/1349
89.	Zaczopki	Rokitno	cmentarz niemiecko-rosyjski z I wojny świat., wraz z drzewostanem,	A/1366
90.	Jabłeczna	Sławatycze	założenie klasztorne ogrodowo-krajobrazowe, w gran. wg zał. planu, w tym zespół klasztoru prawosławnego: cerkiew prawosławna pw. św. Onufrego z wyposażeniem architektonicznym i ruchomościami, klasztor, budynek przyklasztorny, dwie kaplice drewn.: pw. Zaśnięcia NMP i pw. św. Ducha, dzwonnica bramowa, ogrodzenie otaczające posesję klasztorną i drzewostan w jego obrębie.	A/14
91.	Jabłeczna	Sławatycze	d. cerkiew unicka, ob. kościół rzymskokatolicki pw. Przemienienia Pańskiego, z otaczającym drzewostanem	A/1020
92.	Sławatycze	Sławatycze	kościół paraf. rzymskokat. pw. Matki Bożej Różańcowej z cmentarzem przykościelnym, ogrodzeniem i otaczającym drzewostanem	A/1365
93.	Sławatycze	Sławatycze	cerkiew prawosławna parafialna pw. Opieki Matki Bożej, wraz z ogrodzeniem i terenem w jego granicach	A/1410
94.	Tuczna	Tuczna	kościół paraf. pw. św. Anny, ogrodzenie, kostnica, brama główna, otaczający drzewostan, w gran. cmentarza przykościelnego	A/423
95.	Dobryń Duży	Zalesie	kościół rzymskokat. pw. Chrystusa Króla, wraz z otaczającym drzewostanem	A/1327
96.	Horbów (właśc. obręb geod.: Kolonia Horbów)	Zalesie	d. cerkiew prawosławna, ob. kościół paraf. rzymskokat. pw. Przemienienia Pańskiego, z cmentarzem przykościelnym i otaczającym drzewostanem - w gran. cmentarza przykościelnego	A/1367
97.	Horbów (właśc. obręb geod.: Kolonia Horbów)	Zalesie	cmentarz wojenny austriacki z I wojny świat.	A/1336
98.	Małowa Góra	Zalesie	zespół kościoła parafialnego: kościół pw. Przemienienia Pańskiego, plebania, ogrodzenie kościoła z bramą, pozostałości cmentarza kościelnego, drzewostan przy kościele i plebanii	A/1400
99.	Wólka Dobryńska	Zalesie	kościół paraf. rzymskokat. pw. św. Stanisława Kostki (przeniesiony do Łochowa, woj. mazowieckie)	A/1429

Źródło: Obwieszczenie 1/2025 z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego. Załącznik Nr 1 do obwieszczenia Nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 31 stycznia 2025 r.

Tab. 9. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru "C" zabytków archeologicznych województwa lubelskiego na terenie Aktywnego Pogranicza.

1.	Dobryń Kolonia	Zalesie	grodzisko wczesnośredniowieczne wraz z osadą przygodową – stanowisko archeologiczne nr 2/AZP 59-89/2 i stanowisko archeologiczne nr 3/AZP 59-89/3	C/157
----	----------------	---------	---	-------

Źródło: Obwieszczenie 1/2025 z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego. Załącznik Nr 2 do obwieszczenia Nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 31 stycznia 2025 r.

V.3. Problemy ochrony środowiska

Zgodnie z analizami przeprowadzonymi w ramach przygotowania Strategii oraz Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025 najistotniejszymi problemami ochrony środowiska na terenie Aktywnego Pogranicza są:

- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna, przede wszystkim na terenach wiejskich;
- niedostateczny poziom prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów;
- stosowanie niskosprawnych źródeł ciepła i niska emisja,
- emisja komunikacyjna związana głównie z obecnością dróg krajowych,
- zły stan wód powierzchniowych,
- słabe wyposażenie w sieć gazową (ograniczenie do terenu 3 gmin) przekładające się na wysokie zanieczyszczenie powietrza w okresie grzewczym;
- zagrożenia powodzienne powodowane wystąpieniem rzek z koryt (głównie Bug);
- zagrożenie suszą hydrologiczną, atmosferyczną i rolniczą.

Z punktu widzenia obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ale także z punktu widzenia rozwoju społeczno - gospodarczego poważne problemy mogą sprawiać postępujące zmiany klimatyczne, w tym przedłużające się okresy bez opadów i ekstremalne zjawiska pogodowe.

V.4. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu nie wystąpią istotne zmiany lokalnego stanu środowiska oraz aktualnego użytkowania. Jednakże mogą wydłużyć się w realizacji działania, które korzystnie wpływają na kondycję środowiska. Ograniczone zostaną możliwości finansowania dalszego rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii (OZE), w szczególności instalacji fotowoltaicznych i indywidualnych źródeł OZE. Projektowany dokument programowy zawiera szereg działań, które pozwolą na rozwiązywanie najważniejszych aktualnych problemów dotyczących ochrony środowiska. W szczególności dotyczy to ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego (termomodernizacja budynków), ograniczania emisji gazów cieplarnianych i adaptacji do zmian klimatu (rozwój odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika), rozwoju sieci wodno – kanalizacyjnych i zwiększania skuteczności oczyszczania ścieków komunalnych, zwiększania retencji zasobów wodnych.

VI. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Dokumenty strategiczne opracowywane na poziomie krajowym i wojewódzkim implementują cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, w tym wspólnotowym. Najistotniejsze, aktualne cele ochrony środowiska zawarte w dokumentach strategicznych

przedstawiono poniżej. Należy podkreślić, że w projekcie Strategii kluczowe cele ochrony środowiska zostały uwzględnione. Cele projektowanego dokumentu są zgodne z celami: Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityki energetycznej Polski do 2040 r., a także Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Projekt Strategii zawiera odniesienia do aspektów ochrony środowiska w wizji rozwoju. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wdrażanie prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska zapewni w szczególności realizacja celu strategicznego nr 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze i celu operacyjnego 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej, zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)), a także Celu Strategicznego 2: Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza i celów operacyjnych 1 - Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE) oraz 3 - Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu.

Ósmy Program działań Unii Europejskiej na rzecz środowiska (Rada UE przyjęła 8 program działań w zakresie środowiska 29 marca 2022 r.; Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. COM(2020) 652 final. Bruksela, dnia 14.10.2020 r.) określa następujące cele dla Unii Europejskiej do 2030 r.:

- a) nieodwracalne i stopniowe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne i inne pochłaniacze w Unii w celu osiągnięcia celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. oraz osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., jak określono w rozporządzeniu (UE);
- b) stałe postępy w zakresie wzmacniania zdolności przystosowawczych, zwiększenia odporności i ograniczenia wrażliwości na zmianę klimatu;
- c) dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu, który daje planecie więcej niż sam bierze, oddzielenia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i degradacji środowiska oraz przyspieszenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- d) dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska, w tym powietrza, wody i gleby, oraz ochrony zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i skutkami związanymi ze środowiskiem;
- e) ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej oraz wzmocnienie kapitału naturalnego, zwłaszcza powietrza, wody, gleby oraz ekosystemów leśnych, słodkowodnych, podmokłych i morskich;
- f) promowanie zrównoważenia środowiskowego i ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją, w szczególności w obszarze energii, rozwoju przemysłu, budownictwa i infrastruktury, mobilności i systemu żywnościowego.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (Rada Ministrów uchwaliła dokument 16 lipca 2019 r.) określa cel główny w następujący sposób – „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”. Dokument ten określa też cele i działania w nawiązaniu do kluczowych komponentów środowiska:

- Woda: Wzmocnienie ochrony przed powodzią i suszą. Zapewnienie mieszkańcom zaopatrzenie w dobrej jakości wodę. Budowa nowych i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków.

- Powietrze: Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę i likwidację nieefektywnych kotłów i ograniczanie emisji z transportu drogowego. Wsparcie dla gmin w przygotowaniu programów ograniczania niskiej emisji. Modernizacja istniejących i rozwój nowych sieci ciepłowniczych. Upowszechnienie wykorzystania energii elektrycznej do celów grzewczych.
- Powierzchnia ziemi: Utrzymanie produktywności gruntów rolnych i leśnych poprzez ograniczanie przeznaczenia ich na inne cele. Doprowadzenie do powszechniejszego wykorzystywania obszarów przemysłowych na cele inwestycyjne.
- Przyroda i krajobraz: Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni chronionych. Usprawnienie zarządzania siecią Natura 2000. Wskazanie, we współpracy z samorządami, najcenniejszych, priorytetowych krajobrazów Polski i zapewnienie ich ochrony. Sfinansowanie przedsięwzięć dotyczących ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz rozwoju terenów zieleni i terenów wodnych (tzw. zielonej i błękitnej infrastruktury).
- Gospodarka odpadami: Ograniczenie powstawania odpadów. Inwestycje związane z prawidłowym gospodarowaniem odpadami. Modernizacja oczyszczalni ścieków pod kątem wdrożenia w nich podejścia gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Klimat: Opracowanie polityki redukcji emisji gazów cieplarnianych z transportu, rolnictwa, gospodarki odpadami oraz sektora komunalno-bytowego. Wsparcie inwestycji w odnawialne źródła energii. Modernizacja elektrociepłowni, ciepłowni i elektrowni. Rozwój transportu niskoemisyjnego i zeroemisyjnego. Zwiększenie pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy poprzez realizację koncepcji Leśnych Gospodarstw Węglowych. Upowszechnienie nowoczesnego budownictwa drewnianego.
- Adaptacja do zmian klimatu: Wsparcie samorządów w opracowaniu i wdrażaniu planów adaptacji do zmian klimatu oraz w tworzeniu nowych terenów zieleni i terenów wodnych. Budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji. Doprowadzenie do renaturyzacji rzek i ich dolin oraz mokradł.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.) wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 został sporządzony w oparciu o krajowe strategie rozwoju zatwierdzone na poziomie rządowym (m.in. Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityka ekologiczna państwa 2030, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030) oraz uwzględniając projekt Polityki energetycznej Polski do 2040 r. (Rada Ministrów zatwierdziła „Politykę energetyczną Polski do 2040 r.” 2 lutego 2021 r.).

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (Monitor Polski 2021 r., poz. 264) jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, wynikających ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Dokument zakłada m.in.:

- Rozwój odnawialnych źródeł energii (cel szczegółowy 6),
- Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji (cel szczegółowy 7)

Projektuje się wzrost udziału OZE we wszystkich sektorach i technologiach. W 2030 r. udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto wyniesie co najmniej 23%, nie mniej niż 32% w elektroenergetyce (głównie energetyka wiatrowa i fotowoltaiczna). Nastąpi istotny wzrost mocy zainstalowanych w fotowoltaice do: ok. 5-7 GW w 2030 r. i ok. 10-16 GW w 2040 r.

Do 2040 r. potrzeby ciepłne wszystkich gospodarstw domowych pokrywane będą przez ciepło systemowe oraz przez zero- lub niskoemisyjne źródła indywidualne.

Szereg działań zostanie nakierowanych na poprawę jakości powietrza, m.in.:

- rozwój ciepłownictwa systemowego (4-krotny wzrost liczby efektywnych systemów ciepłowniczych do 2030 r.),
- niskoemisyjny kierunek transformacji źródeł indywidualnych (pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne),
- odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach do 2030 r., na obszarach wiejskich do 2040 r. przy utrzymaniu możliwości wykorzystania paliwa bezdymnego do 2040 r.,
- zwiększenie efektywności energetycznej budynków,
- rozwój transportu niskoemisyjnego, w szczególności dążenie do zeroemisyjnej komunikacji publicznej do 2030 r. w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (Ministerstwo Środowiska, 2013) definiuje cel główny jako zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

W dokumencie tym wyznaczono następujące cele i kierunki działań (wybór):

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Zaproponowane działania zapewnią usprawnienie systemu gospodarowania wodami w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi, pozwolą na poprawę i utrzymanie dobrego stanu wód i ekosystemów od wód zależnych (w tym prowadzenie działań polegających na ochronie wód śródlądowych przed eutrofizacją) oraz poprawią bezpieczeństwo i efektywność ekonomiczną gospodarki wodnej.

Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu

Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak

również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie

Działania w tym zakresie powinny zmierzać do objęcia całego terytorium kraju skutecznym systemem planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych takich jak Geoportal. Jednocześnie, w sektorze budownictwa konieczne będzie uwzględnienie potencjalnego oddziaływania zjawisk ekstremalnych spowodowanych zmianami klimatu.

- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Obszary wiejskie, głównie ze względu na prowadzoną tam działalność rolniczą, stanowią obszar szczególnie wrażliwy na zmiany klimatu. Fakt ten wskazuje na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych jak i niezbędnych dostosowań w produkcji rolniczej i rybackiej.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Lublin, marzec 2021 (Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 roku) określa następujące cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych
- Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych
- Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu
- Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego

W ramach celu operacyjnego 2.4. „Ochrona walorów środowiska” proponuje się działania mające zachować wysokiej jakości komponenty środowiska, a także zasoby przyrodniczych. Z jednej strony dotyczą one inwestycji służących ochronie środowiska, z drugiej zaś budowaniu świadomości ekologicznej mieszkańców regionu. W kontekście zachowania walorów środowiska ważnym aspektem jest ograniczanie wykorzystania jego zasobów nieodnawialnych. Z tego względu szczególnie istotne znaczenie ma promowanie rozwiązań służących zmianie mixu energetycznego, a także popularyzacja idei gospodarki obiegu zamkniętego.

Kierunki działań/Kierunki interwencji:

- Wspieranie działań na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych, w tym racjonalizacji wielkości poboru wody, rozwój i modernizacja oczyszczalni ścieków, zwiększanie małej retencji i renaturyzacji rzek;
- Wspieranie działań na rzecz zagospodarowania wody w przemyśle wydobywczym przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii;
- Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności;
- Wspieranie działań na rzecz wzrostu lesistości województwa zgodnie z warunkami siedliskowymi;
- Wspieranie działań na rzecz monitorowania stanu środowiska i szerokiego udostępniania informacji mieszkańcom;
- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym dotyczącej oszczędzania zasobów i energii oraz idei gospodarki obiegu zamkniętego;

- Wspieranie działań i rozwiązań na rzecz zwiększania efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej oraz ograniczania niskiej emisji;
- Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej opartej m.in. o komponent prosumencki;
- Wspieranie działań na rzecz rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych i poeksploatacyjnych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych;
- Działania w zakresie zapobiegania marnotrawieniu dóbr, żywności na etapie produkcji, przetwórstwa, konsumpcji;
- Wdrażanie systemu racjonalnej gospodarki odpadami nastawionej na zwiększenie ponownego ich wykorzystania, recyklingu i odzysku surowców i energii.

Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 (Uchwała nr DXXV/9252/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 1 grudnia 2023 r.).

Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030 stanowi politykę ekologiczną województwa lubelskiego z uwzględnieniem zagadnień związanych z adaptacją do zmian klimatu, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, działań edukacyjnych oraz monitoringu środowiska. Program ten wyznacza priorytety ochrony środowiska dla następujących aspektów środowiska (wybór) wraz z kluczowymi zadaniami adaptacyjnymi do zmian klimatycznych:

Ochrona klimatu i jakości powietrza (kluczowe zadania adaptacyjne)

- 1.7. Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza oraz promocja zasad efektywności energetycznej;
- 2.1. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych (w tym realizacja Programu „Czyste Powietrze”);
- 2.2. Przebudowa, modernizacja i doposażenie lokalnych kotłowni;
- 2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych;
- 2.4. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu podłączenia większej ilości użytkowników;
- 2.5. Promocja i stosowanie OZE;
- 3.1. Budowa i przebudowa dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych i powiatowych;
- 3.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i infrastruktury rowerowej (w tym m.in. ciągów pieszo-rowerowych, dróg dla pieszych i rowerów wraz z infrastrukturą towarzyszącą np. wypożyczalnie rowerów);
- 3.4. Przygotowanie infrastruktury komunikacyjnej do obsługi pojazdów elektrycznych i zasilanych paliwami alternatywnymi (m.in. punktów ładowania pojazdów elektrycznych, stacji tankowania wodoru);
- 3.6. Poprawa systemu komunikacji publicznej, m.in. budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, centrów przesiadkowych, węzłów multimodalnych, parkingów P&R itp.;
- 4.1. Budowa i modernizacja instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji punktowej;
- 5.1. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze wszystkich źródeł odnawialnych;
- 5.3. Montaż urządzeń OZE w budynkach użyteczności publicznej;
- 5.4. Prowadzenie dofinansowań do montażu urządzeń OZE dla mieszkańców.

Gospodarowanie wodami (kluczowe zadania adaptacyjne):

- 3.1. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami;
- 3.2. Budowa, rozbudowa, modernizacja zbiorników przeciwpowodziowych i retencyjnych;
- 3.5. Zapobieganie podtopieniom na obszarach zurbanizowanych poprzez stosowanie błękitno-zielonej infrastruktury;
- 4.1. Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji;
- 4.2. Budowa lub modernizacja urządzeń wodnych małej retencji;
- 4.3. Realizacja zadań wyznaczonych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy;

Zasoby przyrodnicze (kluczowe zadania adaptacyjne):

- 1.1. Uwzględnienie obszarów cennych przyrodniczo w ramach MPZP w celu ochrony ich przed presją zabudowy;
- 1.2. Zachowanie, rozwój i tworzenie nowych terenów zieleni publicznej;
- 1.8. Edukacja ekologiczna w zakresie pogłębiania wiedzy o zasobach przyrodniczych, walorach krajobrazowych województwa, zwłaszcza w kontekście zmian klimatycznych;
- 1. 10. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych oraz prowadzenie i aktualizacja baz danych informacji o zasobach przyrodniczych;
- 2.3. Utrzymanie istniejących licznych obszarów o zróżnicowanej powierzchni i pokrywie roślinnej, najważniejszych z punktu widzenia ochrony wartości przyrodniczych, ochrony korytarzy ekologicznych i bioróżnorodności;
- 2.4. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej oraz walorów krajobrazowych w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez uwzględnienie ustaleń PZPWL w lokalnych dokumentach planistycznych;
- 3.1. Tworzenie nowych/ rozbudowanie istniejących terenów zieleni w miastach, a także konserwacja pomników przyrody;
- 3.2. Uwzględnienie w dokumentach planistycznych zachowania i powiększania terenów zielonych na obszarach zurbanizowanych oraz wiejskich;
- 4.1. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej;
- 4.2. Realizacja działań zwiększających retencję na obszarach leśnych.

VII. Przewidywane oddziaływania na środowisko

VII.1. Założenia analityczne i identyfikacja oddziaływań

W Prognozie przeprowadzono analizy o charakterze jakościowym. Na etapie sporządzania Strategii nie są znane wszystkie szczegóły dotyczące planowanych przedsięwzięć / projektów (rodzaj, wielkość, technologia, dokładna lokalizacja). Strategii towarzyszy lista projektów realizujących cele strategiczne. Większość projektów ma charakter nieinwestycyjny i w związku z tym ich bezpośredni wpływ na środowisko można określić jako neutralny. Pośrednio, w przyszłości mogą charakteryzować się natomiast oddziaływaniami pozytywnymi (np. edukacja ekologiczna). W ramach prowadzonych prac odniesiono się do proponowanych celów strategicznych i związanych z nimi projektów. Zidentyfikowano potencjalne oddziaływania pozytywne i negatywne i poddano je ocenie zgodnie z wymaganiami ustawowymi.

Ocena charakteru prognozowanych oddziaływań przybiera w niektórych przypadkach niejednorodny charakter. W Prognozie przeprowadzono wstępną identyfikację potencjalnych oddziaływań (Załącznik 1), a następnie dokonano ich bardziej szczegółowej analizy w kontekście zdrowia ludzi i poszczególnych elementów środowiska. Charakter proponowanych projektów wskazuje, że będą przeważały oddziaływania o charakterze neutralnym dla środowiska oraz oddziaływania pozytywne.

Prawdopodobnie nie nastąpi realizacja przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). Jediną niewiadomą stanowią projekty budowy biogazowni (brak informacji, które umożliwiłyby pogłębioną analizę kwalifikacyjną). Dokonano wstępnej identyfikacji proponowanych projektów do Strategii (lista projektów realizujących cele strategiczne, Załącznik 1), które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i których realizacja może wymagać przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko. Podczas sporządzania niniejszej Prognozy nie dysponowano danymi i informacjami, na podstawie których można byłoby jednoznacznie przesądzić o ryzyku wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań lub braku takich oddziaływań w odniesieniu do niektórych proponowanych przedsięwzięć (projektów). Przypuszcza się, że rozstrzygnięcia w tym kontekście będą możliwe wówczas, gdy zadania projektowe zostaną skonkretyzowane i powstaną karty informacyjne planowanych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę stopień szczegółowości analizowanego dokumentu programowego niniejsza Prognoza ma charakter ostrzegawczy, wskazując zamierzenia, które potencjalnie mogą być problematyczne z punktu widzenia ochrony środowiska.

Należy zaznaczyć, że Strategia zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w odniesieniu do:

- elementów sieci osadniczej,
- wzmacniania i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową,
- lokalizacji i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej oraz lokalizacji funkcji obsługi transportu,
- kształtowania stref o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej,
- kształtowania elementów infrastruktury technicznej,
- kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

W kontekście obszarów o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej wskazano następujące zasady i ustalenia:

- 1) zachowania w dotychczasowym użytkowaniu gruntów niezabudowanych posiadających walory przyrodnicze i kulturowe (np. łąki wewnątrz i na obrzeżach kompleksów leśnych);
- 2) kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych) i uwzględnienia zwiększenia ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia;
- 3) zapewnienia odpowiednich rozwiązań przestrzennych umożliwiających migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi korytarza, w tym kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych);
- 4) odbudowywania stosunków hydrologicznych;
- 5) uwzględnienia czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych przy rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej na obszarach chronionych (park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000);

Sukcesywne wdrażanie wyżej wymienionych ustaleń istotnie przyczyni się do eliminacji lub ograniczenia potencjalnych niekorzystnych oddziaływań na środowisko realizowanych projektów oraz wzmocni paradygmat zrównoważonego rozwoju w planowaniu działalności gospodarczej.

Projekty, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko zostały wstępnie zidentyfikowane przy uwzględnieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). W tabeli 10 umieszczono 55 projektów, które należą do 12 rodzajów przedsięwzięć. Kierując się zasadą ostrożności, w tabeli zamieszczono również projekty, których skala prawdopodobnie nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko (np. projekty budowy zbiorników wodnych). Strategia nie zawiera szczegółowych informacji na temat parametrów i lokalizacji planowanych projektów. Z tego względu kwalifikacja przedsięwzięć zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. jest utrudniona. Przykładowo, projekty budowy biogazowni mogą być zakwalifikowane jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko jeżeli:

- moc elektryczna będzie wyższa niż 0,5 MW,
- gdy biomasa używana do produkcji biogazu ma status odpadu niebezpiecznego (§ 2 ust. 1 pkt 41 rozporządzenia),
- produkowany biogaz nie będzie miał statusu biogazu rolniczego, a zdolność przyjmowania odpadów w instalacji przekraczać będzie 10 ton na dobę (§ 2 ust. 1 pkt 47 rozporządzenia).

W innych okolicznościach projekty biogazowni będą stanowiły przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Tab. 10. Projekty, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu)	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
	<u>Lokalizacja</u> w kontekście obszarów chronionych	
1.	109. Budowa ciepłowni miejskiej w Terespolu <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	4) elektrownie konwencjonalne, elektrociepłownie lub inne instalacje do spalania paliw w rozumieniu § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. ⁵ w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów z wyłączeniem odpadów niebędących biomasą w rozumieniu § 2 pkt 1 tego rozporządzenia, w celu wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3, o mocy cieplnej rozumianej jako ilość energii wprowadzonej w paliwie do instalacji w jednostce czasu przy nominalnym obciążeniu tych instalacji, nie mniejszej niż 25 MW, a przy stosowaniu paliwa stałego – nie mniejszej niż 10 MW;
2.	110. Budowa gazociągu na terenie miasta Terespol <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	31) instalacje do przesyłu gazu inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 20 oraz towarzyszące im tłocznie lub stacje redukcyjne, z wyłączeniem gazociągów o ciśnieniu nie większym niż 0,5 MPa i
3.	116. Budowa instalacji gazowej (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	

⁵ Aktualnie Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. 2020 poz. 1860)

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu) <u>Lokalizacja</u> w kontekście obszarów chronionych	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
		przyłączy do budynków; przy czym tłocznie lub stacje redukcyjne budowane, montowane lub przebudowywane przy istniejących instalacjach przesyłowych nie są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko;
4.	57. Budowa biogazowni (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	47) instalacje do produkcji paliw z produktów roślinnych, z wyłączeniem instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, o zainstalowanej mocy elektrycznej nie większej niż 0,5 MW lub wytwarzających ekwiwalentną ilość biogazu rolniczego wykorzystywanego do innych celów niż produkcja energii elektrycznej; 82) instalacje związane z przetwarzaniem w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 21 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach odpadów, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 41–47, z wyłączeniem instalacji do wytwarzania biogazu rolniczego w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, o zainstalowanej mocy elektrycznej nie większej niż 0,5 MW lub wytwarzających ekwiwalentną ilość biogazu rolniczego wykorzystywanego do innych celów niż produkcja energii elektrycznej, a także miejsca retencji powierzchniowej odpadów oraz rekultywacja składowisk odpadów;
5.	69. Budowa biogazowni (prawdopodobnie rolniczej) (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	
6.	88. Budowa biogazowni (gm. Janów Podlaski) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	
7.	122. Budowa biogazowni rolniczej (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
8.	125. Gospodarka odpadami w obiegu zamkniętym (Zagospodarowanie osadów po ściekowych planuje się poprzez budowę instalacji do produkcji biogazu, bio-metanu i przetworzenie na wodór) (gm. Tuczná) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
9.	181. Utworzenie stref ekonomicznych (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami podlegającymi ochronie prawnej	
10.	185. Tworzenie stref ekonomicznych poprzez uzbrajanie i modernizację terenów inwestycyjnych dla nowych inwestorów (gm. Zalesie) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	
11.	193. Stworzenie strefy gospodarczej (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	
12.	197. Utworzenie strefy gospodarczej (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	54) zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a;
13.	52. Budowa farmy fotowoltaicznej (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu	
14.	106. Odnawialne źródła energii dla miasta Terespol - etap IV (m.in. budowa farmy fotowoltaicznej) <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	
15.	146. Budowa farmy fotowoltaicznej (gm. Kodeń) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	
16.	257. Budownictwo socjalne i komunalne (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	
17.	271. Budownictwo społeczne (gm. Tuczná) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	55) zabudowa mieszkaniowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą: a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy,
18.	275. Budowa lokali socjalnych i komunalnych (gm. Zalesie) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu) <u>Lokalizacja</u> w kontekście obszarów chronionych	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
		o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze, b) nieobjęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 2 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze;
19.	2. Budowa infrastruktury służącej do obsługi samochodów kempingowych – parkingi z infrastrukturą turystyczną (Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu	58) garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów, w tym na potrzeby planowanych, realizowanych lub zrealizowanych przedsięwzięć, o których mowa w pkt 52, 54–57 i 59, wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a;
20.	31. Budowa infrastruktury do obsługi samochodów kempingowych (parking) - Leśna Podlaska <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
21.	210. Budowa parkingu miejskiego w Terespolu (Miasto Terespol) <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	
22.	187. Budowa dróg gminnych na terenie gminy Konstantynów <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu	62) drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 31 i 32 lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
23.	191. Budowa dróg powiatowych Wólka Polinowska – Nowy Pawłów oraz Komarno – Polinów (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu	
24.	196. Budowa i przebudowa dróg gminnych (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie częściowo w otulinie i w PK Podlaski Przełom Bugu	
25.	198. Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg w Centrum Logistycznym na Ścianie Wschodniej w obrębie gminy Terespol <u>Lokalizacja</u> : częściowo Nadbużański OCK	
26.	202. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Janów Podlaski	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu)	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
	Lokalizacja w kontekście obszarów chronionych	
	<u>Lokalizacja</u> : częściowo na terenie otuliny i PK Podlaski Przełom Bugu oraz N2000 Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska	
27.	203. Budowa/przebudowa/ remont dróg powiatowych na terenie gminy Piszczac <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
28.	204. Budowa/przebudowa/remont dróg gminnych na terenie gminy Piszczac <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
29.	208. Budowa dróg na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica (Miasto Terespol) <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	
30.	211. Budowa i przebudowa dróg (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
31.	218. Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację i budowę dróg na obszarze gminy Tucza <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
32.	227. Budowa, modernizacja i remonty dróg gminnych utwardzonych i gruntowych (gm. Kodeń) <u>Lokalizacja</u> : częściowo w Nadbużańskim OCK i N2000 Dolina Środkowego Bugu i Poleska Dolina Bugu	
33.	229. Budowa drogi gminnej w miejscowości Kijowiec Kolonia (gm. Zalesie) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
34.	232. Budowa i przebudowa dróg powiatowych (gm. Zalesie) <u>Lokalizacja</u> : częściowo w PK Podlaski Przełom Bugu	
35.	91. Budowa zbiornika wodnego w zlewni rzeki Hanna (gm. Hanna) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi	69) budowie piętrzące inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 35 i 36: a) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, z wyłączeniem budowli piętrzących o wysokości piętrzenia wody mniejszej niż 1 m realizowanych na podstawie planu ochrony, planu zadań ochronnych lub zadań ochronnych ustanowionych dla danej formy ochrony przyrody, b) jeżeli piętrzenie dotyczy cieków naturalnych, na których nie ma budowli piętrzących, c) jeżeli w promieniu mniejszym niż 5 km na tym samym cieku lub cieku z nim połączonym znajduje się inna budowla piętrząca, d) o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 1 m; ewentualnie punkt 89) gospodarowanie wodą w rolnictwie polegające na: f) realizacji stawów o głębokości nie mniejszej niż 3 m, innej niż wymieniona w lit. e;
36.	135. Budowa zbiornika retencyjnego „Krugła” (gm. Tucza) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
37.	147. Budowa zbiornika małej retencji wraz z infrastrukturą (gm. Kodeń, miejscowość Zabłocie na rz. Grabar) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
38.	70. Rozbudowa sieci wodociągowej (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	71) rurociągi wodociągowe magistralne do przesyłania wody oraz przewody

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu) <u>Lokalizacja w kontekście obszarów chronionych</u>	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
39.	86. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej (gm. Janów Podlaski) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu	wodociągowe magistralne doprowadzające wodę od stacji uzdatniania do przewodów wodociągowych rozdzielczych, z wyłączeniem ich przebudowy metodą bezwykopową;
40.	92. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej (budowa wodociągu/kanalizacji) na terenie gminy Piszczac <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
41.	105. Budowa wodociągów na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica (Miasto Terespol) <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	
42.	113. Budowa/Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
43.	137. Rozwój infrastruktury wodociągowej (gm. Tucznia) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
44.	55. Rozbudowa gminnego ujęcia wody pitnej (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	73) urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych lub sztuczne systemy zasilania wód podziemnych, inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 37, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 10 m ³ na godzinę; 74) urządzenia lub zespoły urządzeń umożliwiające pobór wód podziemnych z tej samej warstwy wodonośnej, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m ³ na godzinę, inne niż wymienione w pkt 73, jeżeli w odległości mniejszej niż 500 m znajdują się inne urządzenia lub inny zespół urządzeń umożliwiający pobór wód podziemnych o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m ³ na godzinę, z wyłączeniem zwykłego korzystania z wód;
45.	64. Modernizacja oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną w Cieleśnicy-Pałac (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : otulina PK Podlaski Przełom Bugu	79) instalacje do oczyszczania ścieków inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 40, przewidziane do obsługi liczby mieszkańców nie mniejszej niż 400 równoważnej liczby mieszkańców w rozumieniu art. 86 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne;
46.	76. Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej (Aglomeracja Terespol Koroszczyn) <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	
47.	155. Przebudowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Zalesiu <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
48.	56. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej (gm. Konstantynów) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	81) sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, z wyłączeniem: a) przebudowy tych sieci metodą bezwykopową, b) sieci kanalizacji deszczowej zlokalizowanych w pasie drogowym i obszarze kolejowym, c) przyłączy do budynków;
49.	63. Budowa kanalizacji sanitarnej (gm. Rokitno) <u>Lokalizacja</u> : brak informacji	
50.	86. Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej (gm. Janów Podlaski) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu	
51.	92. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej (budowa wodociągu/kanalizacji) na terenie gminy Piszczac <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
52.	104. Budowa kanalizacji w mieście Terespol <u>Lokalizacja</u> : Nadbużański OCK	

Lp.	Proponowane projekty, które potencjalnie mogą podlegać procedurze oceny oddziaływania na środowisko (w nawiasie wskazano cel strategiczny i nr projektu) <u>Lokalizacja w kontekście obszarów chronionych</u>	Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z § 3. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r.
53.	113. Budowa/Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (gm. Leśna Podlaska) <u>Lokalizacja</u> : poza obszarami chronionymi	
54.	140. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Kodeń (rozszerzenie sieci kanalizacyjnej w gminie) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie częściowo w Nadbużańskim OCK oraz N2000 Dolina Środkowego Bugu	
55.	153. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej (budowa kanalizacji sanitarnej, modernizacja oczyszczalni ścieków, modernizacja stacji uzdatniania wody) (gm. Zalesie) <u>Lokalizacja</u> : prawdopodobnie poza obszarami chronionymi lub częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu	

Spośród zidentyfikowanych 55 projektów (tab. 10) 19 znajduje się poza obszarami chronionymi, 7 prawdopodobnie poza obszarami chronionymi, natomiast w odniesieniu do 7 (projekty o charakterze liniowym, biogazownie) brak informacji o ich lokalizacji. W obrębie obszarów podlegających ochronie prawnej znajdzie się częściowo lub całkowicie prawdopodobnie 22 projekty:

budowa ciepłowni miejskiej:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa gazociągu:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa farm fotowoltaicznych:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa parkingów:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol – Nadbużański OCK,

budowa dróg gminnych i powiatowych:

- w gminie Konstantynów (2 projekty) - prawdopodobnie częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Rokitno - prawdopodobnie częściowo w otulinie i w PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Terespol - częściowo Nadbużański OCK,
- w gminie Janów Podlaski - częściowo na terenie otuliny i PK Podlaski Przełom Bugu oraz N2000 Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,
- w gminie Kodeń - częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu i Poleska Dolina Bugu,
- w gminie Zalesie - częściowo w PK Podlaski Przełom Bugu,

budowa sieci wodociągowych:

- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa instalacji do oczyszczania ścieków:

- w gminie Rokitno - otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Terespol - Nadbużański OCK,

budowa sieci kanalizacyjnej:

- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

- w gminie Kodeń - prawdopodobnie częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu,
- w gminie Zalesie - prawdopodobnie poza obszarami chronionymi lub częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu.

W projekcie Strategii ujęto również działania, które generować będą **przeważające pozytywne oddziaływania na środowisko**. Należą do nich projekty w ramach Celu Strategicznego 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze - celu operacyjnego 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy), a także w ramach Celu Strategicznego 2: Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza i celów operacyjnych 1: Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE) oraz 3: Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu.

Szereg projektów, które wykazują neutralny charakter z punktu widzenia oddziaływania na środowisko przyrodnicze będą miały **istotne, pozytywne oddziaływanie społeczne**. W szczególności chodzi o projekty w ramach Celu Strategicznego 3: Wsparcie lokalnych społeczności oraz celów operacyjnych:

- 1 - Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych,
- 2 - Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.),
- 3 - Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej, kultura),
- 4 - Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami).

VII.2. Oddziaływania na ludzi

Przewiduje się, że szereg działań zmierzających do zwiększenia dostępności i atrakcyjności infrastruktury komunalnej, sportowo – rekreacyjnej i społecznej (rozwój sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, poprawa jakości i dostępności usług publicznych i społecznych) przyczyni się bezpośrednio do poprawy jakości życia mieszkańców, w tym szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rozwój systemów OZE i niskoemisyjnych źródeł ogrzewania oraz termomodernizacja budynków (cel operacyjny 1.3 - Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały; wykorzystanie energii odnawialnej, zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)) ograniczy szkodliwą dla zdrowia niską emisję niską. Pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców będzie miała realizacja projektów z zakresu gospodarki wodnej, budowy sieci wodno-kanalizacyjnych, oczyszczania ścieków i gospodarowania odpadami komunalnymi. Na podwyższenie jakości życia mieszkańców wpłynie realizacja celu strategicznego 3: Wsparcie lokalnych społeczności wraz z towarzyszącymi celami operacyjnymi:

Cel operacyjny 1: Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych;

Cel operacyjny 2: Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.);

Cel operacyjny 3: Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej, kultura);

Cel operacyjny 4: Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami).

Uciążliwości związane z emisją hałasu i krótkotrwałego zapylenia mogą dotyczyć realizacji inwestycji budowlanych, w tym projektów budowy, przebudowy i modernizacji istniejących dróg lokalnych (faza realizacji przedsięwzięć – oddziaływanie krótkookresowe), budowy obiektów sportowo – rekreacyjnych, budowy i modernizacji sieci wodno - kanalizacyjnych. Użytkowanie nowych i przebudowanych odcinków dróg nie przyczyni się do istotnego wzrostu poziomów hałasu w ich sąsiedztwie w perspektywie długoterminowej. Realizacja założeń Strategii nie spowoduje znaczącego wzrostu obciążenia hałasem terenów podlegających ochronie akustycznej.

Zakłada się, że tworzone tereny inwestycyjne oraz strefy gospodarcze nie będą kolidowały z istniejącymi i planowanymi terenami mieszkaniowymi. W Strategii zaleca się koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na środowisko, sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu, a także wykorzystanie do rozwoju funkcji przedsiębiorczości pozarolniczej w pierwszej kolejności terenów już częściowo zainwestowanych oraz typu brownfield.

W kontekście projektowanych biogazowni obawy mieszkańców dotyczą głównie potencjalnej uciążliwości zapachowej tych obiektów. Surowce używane w procesie fermentacji mogą być źródłem wonnych związków, ale nowoczesne instalacje są projektowane tak, by minimalizować ten efekt. Zamknięte systemy fermentacyjne, biofiltry oraz odpowiednie sposoby przechowywania substratów sprawiają, że nieprzyjemne zapachy są ograniczone do minimum. W celu minimalizacji i zapobieganiu emisji odorów istotnym elementem jest prawidłowe zaplanowanie lokalizacji zakładu (odpowiednie odległości od istniejących zabudowań, uwzględnienie uwarunkowań klimatycznych, w tym przeważających kierunków wiatru) oraz poszczególnych elementów ciągu technologicznego, jak również przestrzeganie reżimu technologicznego w istniejących zakładach (Wiśniewska M. 2021). Biogazownie zmniejszają ilość odpadów organicznych w gospodarstwach rolnych, ograniczają stosowanie sztucznych nawozów i poprawiają jakość gleb. Ponadto, biogazownie lokalne przyczyniają się do uniezależnienia wsi od dużych dostawców energii i stabilizują koszty prądu oraz ogrzewania. Bardzo istotne jest rzetelne informowanie i konsultowanie lokalnej społeczności na wszystkich etapach procesu inwestycyjnego celem unikania / minimalizowania potencjalnych konfliktów społecznych.

Zamierzenia, które potencjalnie pozytywnie mogą oddziaływać na ludzi:

- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury usług publicznych (w tym rozwój komunikacji zbiorowej) oraz usług społecznych, m.in.: opiekuńczej, społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej i kulturalnej;
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, m.in.: ścieżki i trasy pieszo-rowerowe, wielofunkcyjne boiska sportowe, zbiorniki wodne;
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury, m.in.: wodociągowej (w tym ujęcia wody i stacje uzdatniania wody), kanalizacyjnej (w tym oczyszczalnie ścieków, przydomowe oczyszczalnie ścieków), gazowej, poprawa efektywności energetycznej i ograniczenie zużycia energii (w tym termomodernizacja budynków i obiektów, wymiana źródeł

ciepła), rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE – farmy fotowoltaiczne, fotowoltaika na budynkach), rozwój infrastruktury gospodarki odpadami (budowa i modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych);

- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej;
- prowadzenie działań prozdrowotnych (np. „Białe niedziele”);
- budownictwo społeczne oraz socjalne i komunalne.

Strategia nie zawiera projektów, które w sposób szczególny mogą zagrażać zdrowiu ludzi. Zakłada się, że planowane zamierzenia inwestycyjne zostaną zrealizowane z zachowaniem zasad dobrej praktyki i obowiązujących wymagań prawnych z zakresu ochrony środowiska (przykładowo biogazownie). Zamierzenia, które potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać na ludzi:

- budowa biogazowni w gminach Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Tucznia, Rokitno (uciążliwość zapachowa w wypadku nieprzestrzegania procesu technologicznego);
- rozwój i tworzenie terenów / stref inwestycyjnych w gminach: Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Zalesie (przy założeniu, że tereny inwestycyjne sąsiadują z zabudową mieszkaniową);
- budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej oraz obiektów budowlanych (uciążliwości związane z emisją hałasu i zapyleniem - głównie w fazie realizacji).

VII.3. Oddziaływania na różnorodność biologiczną, w tym faunę i florę

Realizacja zapisów Strategii nie wpłynie negatywnie na system przyrodniczy Aktywnego Pogranicza oraz jego przyrodnicze powiązania wewnętrzne i zewnętrzne. Projektowane działania w przeważającej większości obejmują tereny położone poza najbardziej wartościowymi obszarami pod względem bioróżnorodności (dolina Bugu, kompleksy leśne) oraz obszarami chronionymi, w szczególności rezerwatami przyrody i obszarami Natura 2000. Prace budowlane trwale naruszają pokrywę glebową oraz bezpośrednio i pośrednio wpływają na florę i faunę. Są to najczęściej oddziaływania długoterminowe, odwracalne, ale w bardzo długim czasie. Z tego względu na cele inwestycyjne powinny być przeznaczane grunty o niskich walorach przyrodniczych i niskiej przydatności dla rolnictwa. Na obszarze Aktywnego Pogranicza przeważają gleby słabe należące do klasy IV i V.

Planowane obiekty liniowe (wskazane w projekcie Strategii drogi lokalne do przebudowy i budowy) nie powinny negatywnie wpłynąć na migrację zwierząt, zarówno w skali lokalnej, jak też ponadlokalnej. Obiekty liniowe nie będą grodzone. W Strategii zaleca się:

- wykluczenia lokalizacji funkcji wrażliwych na uciążliwości hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych;
- zapewnienia odpowiednich rozwiązań przestrzennych umożliwiających migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi korytarza, w tym kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych).

Natężenie ruchu na drogach gminnych i powiatowych jest stosunkowo niewielkie w porównaniu z drogami wojewódzkimi czy krajowymi. Ponadto, zaleca się zwiększanie konkurencyjności komunikacji zbiorowej poprzez modernizację i zwiększenie dostępności infrastruktury komunikacji

zbiorowej. Należy założyć, że coraz większy udział w ogólnej liczbie pojazdów będą zajmowały pojazdy elektryczne i hybrydowe, które w mniejszym stopniu zanieczyszczają środowisko. Skala oddziaływania na różnorodność biologiczną będzie pomijalna.

Wzbogaceniu różnorodności biologicznej będzie sprzyjało tworzenie zbiorników retencyjnych i rozwój małej retencji, a także budowa i modernizacja błękitno-zielonej infrastruktury. Ponadto, w Strategii rekomenduje się:

- uwzględnianie czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych przy rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej na obszarach chronionych (park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000);
- koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu poprzez m.in.:

- strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi,
- tworzenie pasów ochronnych, w tym zieleni izolacyjnej (w postaci wielopiętrowej zieleni izolacyjnej),
- tworzenie granic przestrzennych (np. droga o odpowiedniej szerokości),
- organizację obsługi komunikacyjnej w sposób ograniczający potencjalną uciążliwość (w tym zakłócenia w płynności ruchu, hałas, zanieczyszczenie powietrza);

Zamierzenia, które potencjalnie pozytywnie mogą oddziaływać na różnorodność biologiczną, w tym faunę i florę:

- Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno - kanalizacyjnej (w tym sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, przepompownie, przydomowe oczyszczalnie ścieków); poprawa efektywności energetycznej i ograniczenie zużycia energii (w tym termomodernizacja budynków i obiektów, wymiana źródeł ciepła); rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE); poprawa gospodarki odpadami (budowa i modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych);
- Hanneński ptasi raj - ochrona cennych gatunków ptaków (m.in. kulik, bataliony) i siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy Hanna;
- Odtworzenie starorzecza rzeki Klukówki oraz ochrona torfowisk i miejsc cennych przyrodniczo (gm. Leśna Podlaska);
- Dostosowanie do zmian klimatu oraz zapobieganie powodziom i suszy na terenie miasta Terespol (rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury);
- Gmina Tucza przyjazna środowisku (Akcja „drzewko za śmieci”);
- Rewitalizacja obiektów poprzemysłowych oraz wyrobisk kopalnianych (Tucza, Kodeń);
- Budowa zbiorników retencyjnych: „Krugła” (gm. Tucza), w zlewni rzeki Hanna (gm. Hanna), w gminie Kodeń.

Zamierzenia, które potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać na różnorodność biologiczną, w tym faunę i florę:

- Rozwój i tworzenie terenów inwestycyjnych;
- Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej (drogi, parkingi).

Do stopniowego ubożenia różnorodności biologicznej mogą przyczyniać się zmiany klimatyczne, w tym powtarzające się niedobory opadów atmosferycznych w postaci śniegu i deszczu oraz przedłużające się okresy w ciągu roku z wysokimi temperaturami.

VII.4. Oddziaływania na zasoby i jakość wód

W celu dotrzymania wymagań wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej niezbędne jest podjęcie zintegrowanych działań w celu przywrócenia lub utrzymania dobrego stanu/potencjału wód wyznaczonych dla poszczególnych JCWP oraz JCWPd. Stan JCWP na obszarze Aktywnego Pogranicza jest generalnie zły i wymaga podjęcia odpowiednich działań naprawczych. Działania wyznaczone w projekcie Strategii nie spowodują negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne. Rozwój systemów kanalizacyjnych oraz budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków przyczynią się istotnie do poprawy jakości wód. Nowe tereny / strefy inwestycyjne będą zobligowane do spełniania odpowiednich wymagań prawnych w celu niedopuszczenia do zanieczyszczania wód powierzchniowych, gleb i wód podziemnych. Należy podkreślić, że w Strategii, w zakresie obszarów lokalizacji, wzmacniania i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej zaleca się:

- wykorzystania do rozwoju funkcji przedsiębiorczości pozarolniczej w pierwszej kolejności terenów już częściowo zainwestowanych oraz typu brownfield, a za główne strefy rozwoju gospodarczego tereny podmiejskie i w ośrodkach gminnych na kierunkach głównych powiązań transportowych;
- koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu;

Ponadto, zaleca się:

- kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych) i uwzględnienia zwiększenia ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia;
- odbudowywanie stosunków hydrologicznych.

Zamierzenia, które potencjalnie pozytywnie mogą oddziaływać na zasoby i jakość wód (oddziaływania bezpośrednie i pośrednie, długotrwałe, stałe):

- Budowa i rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnych, modernizacja, rozbudowa i budowa oczyszczalni ścieków, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Działania wzbogacające zasoby wodne – budowa zbiorników retencyjnych: „Krugła” (gm. Tucza), w zlewni rzeki Hanna (gm. Hanna), w gminie Kodeń;
- Odtworzenie starorzecza rzeki Klukówki oraz ochrona torfowisk i miejsc cennych przyrodniczo (gm. Leśna Podlaska);
- Budowa i modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- Działania przystosowujące do zmian klimatu w zakresie błękitnej i zielonej infrastruktury (Miasto Terespol);
- Powstrzymanie odpływu wód poprzez odpowiednie zabiegi melioracyjne w celu przeciwdziałania suszy (gm. Rokitno, Leśna Podlaska).

Zamierzenia, które potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać na zasoby i jakość wód (oddziaływania bezpośrednie i pośrednie, długotrwałe, stałe):

- Przygotowanie terenów pod strefy gospodarcze / inwestycyjne;
- Rozbudowa lokalnej sieci drogowej (potencjalne źródło zanieczyszczeń liniowych produktami ropopochodnymi, pyłami).

VII.5. Oddziaływania na powietrze atmosferyczne i klimat

Działania w zakresie ochrony klimatu i poprawy jakości powietrza znalazły się w projektach celu operacyjnego 3: „Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały” w ramach celu strategicznego 1 - *Stworzenie marki Aktywne Pogranicze*. Należą do nich następujące projekty (potencjalnie pozytywnie, długotrwałe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne i klimat):

- budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej oraz na budynkach prywatnych,
- budowa farm fotowoltaicznych (gminy: Konstantynów, Kodeń, Miasto Terespol),
- wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne,
- budowa biogazowni (gminy: Konstantynów, Rokitno, Janów Podlaski, Leśna Podlaska),
- kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- wymiana pieców węglowych w domach osób fizycznych na bardziej ekonomiczne
- i bardziej ekologiczne; instalacja pomp ciepła, kotłów na biomasę,
- rozwój elektromobilności w oparciu o transport niskoemisyjny (gminy: Konstantynów, Rokitno, Tucznia),
- modernizacja kotłowni gminnej w Janowie Podlaskim,
- budowa ekologicznej ciepłowni miejskiej w Terespolu,
- budowa gazociągu na terenie miasta Terespol i w gminie Leśna Podlaska.

W projekcie Strategii przewidziano szereg projektów w zakresie rozbudowy i przebudowy wybranych odcinków dróg powiatowych i gminnych oraz parkingów. Prace związane z budową i przebudową dróg i parkingów spowodują krótkotrwałe emisje zanieczyszczeń gazowych i zapylenie, a także hałas, co związane jest z pracą specjalistycznych pojazdów i maszyn. Potencjalne zagrożenie stanowi emisja komunikacyjna związana ze wzrostem liczby pojazdów samochodowych. Z drugiej strony należy założyć, że coraz większy udział w liczbie pojazdów samochodowych będą miały pojazdy o napędzie hybrydowym lub elektrycznym.

Realizacja projektów polegających na ograniczaniu niskiej emisji do atmosfery pozwoli na stopniowe eliminowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi podnosząc tym samym jakość życia. Poprawa jakości powietrza w perspektywie długoterminowej wpłynie korzystnie na biosferę, natomiast ograniczenie emisji gazów cieplarnianych będzie miało długookresowe znaczenie w kontekście zmian klimatycznych. Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i wymagają podejmowania adekwatnych działań zapobiegawczych.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będzie miała termomodernizacja budynków oraz realizacja różnych instalacji OZE. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego i wpłynie na redukcję emisji

szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego (głównie ze spalania węgla). W projekcie Strategii rekomenduje się:

- delimitację obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z OZE,
- poprawę stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem energii OZE,
- koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu (istotne znaczenie przy lokalizacji biogazowni i farm OZE w celu unikania lub minimalizowania potencjalnych konfliktów społecznych),
- restrukturyzację i planowanie zagospodarowania w sposób zapobiegający powstawaniu środowiskowych kolizji funkcjonalnych przy zachowaniu skali i form zabudowy charakterystycznych dla terenów wiejskich (istotne znaczenie przy lokalizacji biogazowni i farm OZE).

Zamierzenia, które potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać na powietrze atmosferyczne i klimat:

- Przygotowanie terenów pod inwestycje produkcyjne;
- Budowa i rozbudowa lokalnej sieci drogowej.

VII.6. Oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz

W wyniku realizacji inwestycji drogowych oraz powstania nowej zabudowy przemysłowej (strefy inwestycyjne / gospodarcze) nastąpi lokalne przekształcenie powierzchni ziemi oraz zmiana funkcji terenów. Wszelkie przekształcenia prowadzące do realizacji nowego zainwestowania wiążą się z redukcją powierzchni biologicznie czynnej, w tym gleb, zmianami krajobrazowymi w skali lokalnej. Zmiany funkcji terenów, umożliwiające realizację planowanych przedsięwzięć powinny być w pierwszej kolejności uwzględnione w miejscowych dokumentach planistycznych.

Budowa nowych elementów infrastruktury drogowej w sposób trwały przekształca powierzchnię ziemi, niejednokrotnie następuje zmiana ukształtowania terenu (wkopy, nasypy), zmianie ulega sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Wyznaczeniu stref przeznaczonych pod skoncentrowaną działalność gospodarczą towarzyszy uzbrojenie terenu w niezbędną infrastrukturę, która ograniczy potencjalne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych. Zwykle do 25% powierzchni terenów inwestycyjnych powinno pozostać aktywne pod względem biologicznym. Na terenach przeznaczonych pod aktywność gospodarczą dominuje specyficzny krajobraz industrialny.

Oddziaływanie na krajobraz może mieć charakter pozytywny bądź negatywny i jest uzależniony od rodzaju i lokalizacji danej inwestycji, sposobu jej zaprojektowania oraz otaczającego ją terenu. Z reguły, podobnie jak przekształcenia powierzchni ziemi, mają one charakter stały i długoterminowy.

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 82) stanowi, że przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wymagającego odpowiedniej zgody, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Ponadto, przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, natomiast przeznaczenie na cele

nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw środowiska. W Strategii znalazły się następujące zalecenia związane z ochroną i kształtowaniem krajobrazu (w tym kulturowego) i ochroną powierzchni ziemi:

- koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu,
- zapewnienie ochrony ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych założeń, układów urbanistycznych w planowaniu terenów urbanizacji (mieszkaniowych, usługowych),
- zachowanie historycznych założeń, układów urbanistycznych, przestrzeni publicznych i dziedzictwa kulturowego z jego wykorzystaniem w rozwoju turystyki,
- wykorzystanie do rozwoju funkcji przedsiębiorczości pozarolniczej w pierwszej kolejności terenów już częściowo zainwestowanych oraz typu *brownfield*,
- wykorzystywanie potencjału glebowo-klimatycznego, kulturowego i przyrodniczo-krajobrazowego do intensyfikacji rozwoju gospodarstw agroturystycznych (głównie w obszarach nagromadzenia i koncentracji obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) i ekologicznych,
- objęcie ochroną planistyczną wszelkich przejawów tożsamości kulturowej i kulturotwórczej;

W kontekście wpływu farm fotowoltaicznych na krajobraz⁶ w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko istotna jest weryfikacja czy:

1) zapisy dokumentu podlegającego ocenie nie kolidują i nie naruszają zapisów dokumentów ustanawiających formy ochrony przyrody bądź jej otuliny wyznaczonych na podstawie ustawy o ochronie przyrody;

2) zapisy dokumentu podlegającego ocenie nie kolidują i nie naruszają obszarów ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym wyznaczonych na podstawie innych dokumentów również funkcjonujących na poziomie gminnym;

a ponadto należy:

3) uwzględnić wyniki audytów krajobrazowych, w tym uwarunkowań dotyczących krajobrazów priorytetowych bądź waloryzacji i wrażliwości krajobrazu wskazanych w opracowaniach ekofizjograficznych;

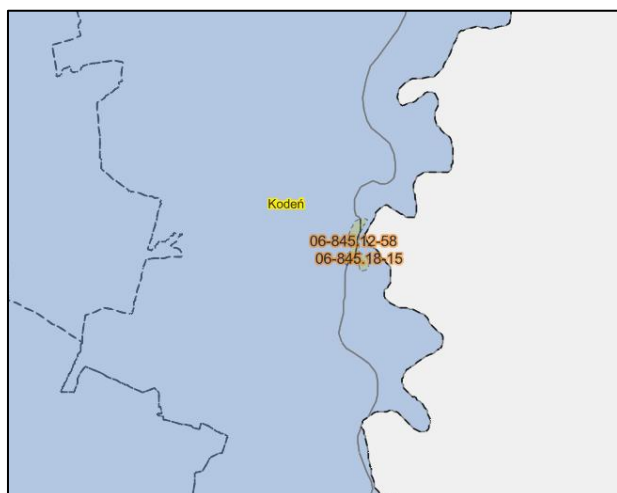
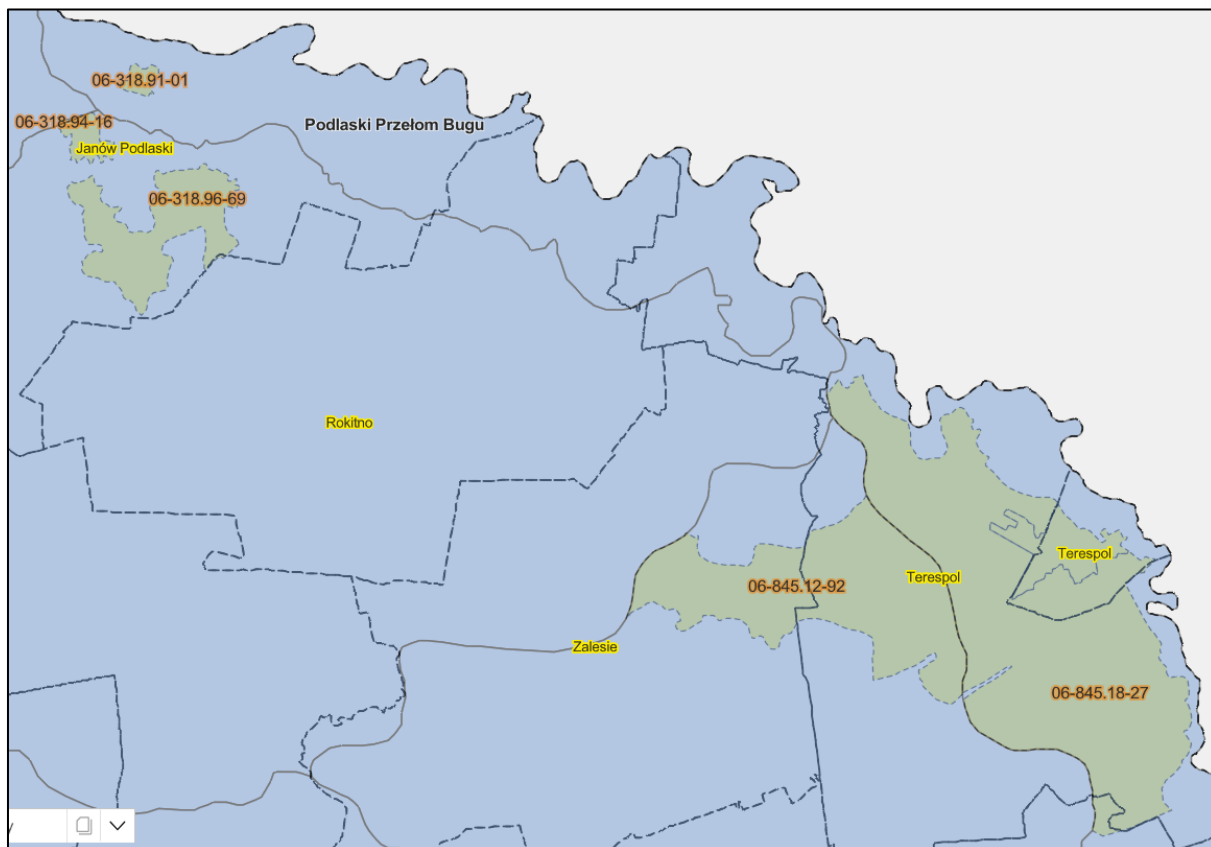
4) zweryfikować zgodność z dokumentami o charakterze nadrzędnym, w tym dotyczących ochrony krajobrazu na poziomie międzynarodowym np. obszarów UNESCO (np. Międzynarodowy Rezerwat Biosfery) czy też IUCN.

W ocenianej Strategii nie są podane dokładne informacje dotyczące planowanej lokalizacji farm fotowoltaicznych. Wskazane są jedynie gminy, na terenie których planuje się wybudować farmy fotowoltaiczne. Z tego względu wskazanie ewentualnych kolizji z zapisami przepisów o ochronie

⁶ Ocena oddziaływania farm fotowoltaicznych na krajobraz. Zalecenia metodyczne. 2022, GDOŚ, NFOŚiGW.

obiektów i obszarów cennych przyrodniczo oraz obszarów ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego nie jest możliwe.

W 2025 roku opublikowany został projekt Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego. Obecnie trwają konsultacje tego dokumentu. Na obszarze Aktywnego Pogranicza wydzielono kilka krajobrazów priorytetowych (ryc. 12). Przypuszcza się, że projekty realizowane w ramach Strategii nie wpłyną negatywnie na wydzielone krajobrazy priorytetowe.

Ryc. 12. Projekt Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego – krajobrazy priorytetowe na obszarze Aktywnego Pogranicza.

Źródło: https://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=936&action=details&document_id=2141618
<https://experience.arcgis.com/experience/2a0e494ee3af4676b54215222bff2763/page/Mapa?org=umwl>

Proponowane krajobrazy priorytetowe Aktywnego Pogranicza:

06-318.91-01 – Typ: krajobrazy podmiejskie i osadnicze; Podtyp: Wielkoobszarowe zespoły pałacowo-parkowe i klasztorne oraz inne komponowane układy architektury, zieleni i wód (gm. Janów Podlaski)

Krajobraz obejmuje wieś Wygoda k. Janowa Podlaskiego. Granice krajobrazu wyznaczają tereny należące do Stadniny Koni Janów Podlaski. Położony jest w obrębie Podlaskiego Przełomu Bugu. Ukształtowanie terenu jest równinne, charakterystyczne dla zalewowego dna doliny. Dominującym pokryciem terenu są łąki i pastwiska zajmujące 30% powierzchni, grunty orne – 26,5% oraz tereny zabudowane stanowiące prawie 24%. W południowej i centralnej części krajobrazu zlokalizowane są neoklasycystyczne stajnie oraz budynki gospodarcze pochodzące z XIX w., wykorzystywane na potrzeby stadniny koni. W zachodniej części znajduje się park, w obrębie którego zlokalizowano cmentarz koni. Do budynków głównych prowadzą aleje obsadzone licznymi drzewami z przewagą lip. W północnej części krajobrazu dominują łąki oraz pola uprawne.

06-318.94-16 – Typ: miejski; Podtyp: Miejscowości z zachowanym układem historycznym (Janów Podlaski)

Krajobraz obejmuje północne krańce wsi Janów Podlaski. Granicę północną wyznacza rzeka Czyżówka, natomiast południową zasięg zwartej zabudowy miejscowości. Położony jest w obrębie Wysoczyzny Siedleckiej. Ukształtowanie terenu jest faliste. Dominującym pokryciem terenu są łąki i pastwiska stanowiące 45% powierzchni, zlokalizowane głównie w dolinie rzeki oraz tereny zabudowane – 38% w postaci zabudowy rozproszonej zlokalizowanej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 698. Krajobraz obejmuje również północne krańce siedziby dawnych biskupów łuckich, w tym zabudowania gospodarcze oraz stawy. Wzdłuż rzeki występują zadrzewienia.

06-845.18-15 – Typ: miejski; Podtyp: Miejscowości z zachowanym układem historycznym (Kodeń)

Krajobraz obejmuje wschodnią część miejscowości Kodeń wraz z krawędzią doliny rzeki Bug oraz doliną rzeki Kałamanka wraz zalewem. Położony jest w obrębie Doliny Środkowego Bugu. Ukształtowanie terenu jest dolinne, z licznymi zbiornikami wodnymi, roślinnością nadwodną w postaci łęgów oraz łąk. W rejonie Zalewu Kałamanka występują płaty boru mieszanego sosnowo-dębowego. Dominującym pokryciem terenu są łąki i pastwiska stanowiące 41% powierzchni, obszary zabudowane – 20% oraz wody powierzchniowe – 18%. W południowej części zlokalizowane są obiekty sakralne obejmujące m.in. klasztor Ojców Misjonarzy Oblatów, kościół rzymskokatolicki p.w. św. Ducha (dawna cerkiew zamkowa), Kalwarię Kodeńską, a także pozostałości dawnego zamku Sapiechów z XVI w. Budynki zlokalizowane są w parku z licznymi alejami oraz częścią ogrodową. Pomiędzy klasztorem a Kalwarią znajduje się Rozlewisko Genezaret z licznymi wyspami połączonymi drewnianymi mostami.

06-318.96-69 – Typ: leśny; Podtyp: Z przewagą siedlisk borowych (gminy: Janów Podlaski, Rokitno)

Krajobraz obejmuje rozległy kompleks leśny wraz z przylegającymi polami uprawnymi, zlokalizowany na południe od Janowa Podlaskiego. Położony jest w obrębie Równiny Łukowskiej. Ukształtowanie terenu jest faliste, w części zachodniej występują wzniesienia o wysokości ponad 150 m n.p.m. Dominującym pokryciem terenu są lasy stanowiące ponad 81% powierzchni oraz grunty orne – 11%. Przeważają kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe, świetliste dąbrowy oraz grądy. W północno-zachodniej części krajobrazu występuje rozproszona zabudowa wsi Zaborek oraz fragment zbiornika wodnego utworzonego na rzece Krzywula.

06-318.96-78 – Typ: Miejski; Podtyp: Miejscowości z zachowanym układem historycznym (Janów Podlaski)

Krajobraz obejmuje zwarty obszar zabudowy wsi Janów Podlaski. Północną granicę krajobrazu wyznacza częściowo ul. Piłsudskiego, a wschodnią – rzeka Krzywula. Krajobraz położony jest w obrębie Równiny Łukowskiej. Ukształtowanie terenu jest faliste, silnie przekształcone przez procesy urbanistyczne. Teren wznosi się w południowej części krajobrazu do wysokości 140 m n.p.m. Dominującym pokryciem terenu są obszary zabudowane, stanowiące 64% powierzchni oraz łąki i pastwiska – 11%, występujące głównie w formie trawników. Dominuje niska zabudowa jednorodzinna murowana lub drewniana. W południowo-zachodniej i zachodniej części występują wielkopowierzchniowe zakłady produkcyjne oraz obiekty usługowe. W północno-wschodniej części, na niewielkim wzniesieniu zlokalizowany jest dawny zamek biskupów łuckich, funkcjonujący obecnie jako hotel, otoczony rozległym terenem parkowym.

06-845.12-92 – Typ: wiejski; Podtyp: Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących pola średniej wielkości (gminy: Terespol, Zalesie);

Krajobraz tworzy mozaikowaty układ pól ornych oraz działek zalesionych. Północną granicę krajobrazu wyznacza zasięg Dobryńskiego Lasu, zachodnią – krawędź doliny rzeki Krzna, natomiast południową i wschodnią – zasięg zwartej zabudowy miejscowości: Koroszczyn, Kobylany oraz Dobryń Duży. Położony jest w obrębie Wysoczyzny Parczewsko-Kodeńskiej. Ukształtowanie terenu jest faliste, w części centralnej występują wzniesienia o wysokości ponad 155 m n.p.m. Dominującym pokryciem terenu są grunty orne, stanowiące 70% powierzchni oraz łąki i pastwiska – 12%. Krajobraz rozcięty jest na dwie części drogą krajową nr 68. W części zachodniej dominują pola małe i średnie o powierzchni do 10 ha, natomiast w części zachodniej przeważają pola o powierzchni powyżej 50ha. łąki i pastwiska występują głównie wzdłuż cieku przepływającego przez południową część krajobrazu.

06-845.18-27 – Typ: wiejski; Podtyp: Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola (gminy: Terespol, m. Terespol, Kodeń)

Krajobraz obejmuje rozległy obszar stanowiący mozaikę pól o wielkości 3-10 ha, z licznymi zadrzewieniami śródpolnymi, poprzecinaną ciekami wodnymi, z których największa jest rzeka Czapelka, a także licznymi starorzeczami. Północną granicę stanowi zabudowa wsi Neple, zachodnią – dolina Krzny, natomiast wschodnią – drogi gminne biegnące wzdłuż doliny Bugu. Położony jest w obrębie Doliny Środkowego Bugu. Ukształtowanie terenu jest dolinne. Dominującym pokryciem terenu są grunty orne stanowiące 65% powierzchni oraz łąki i pastwiska – 24%. W obszarach podmokłych występują olsy oraz łągi. Krajobraz przecinają drogi krajowe nr 2 i 68, prowadzące do przejść granicznych, a także linia kolejowa relacji Warszawa – Terespol. Zlokalizowane są liczne wsie charakteryzujące się zwartą zabudową zagrodową i jednorodziną w formie ulicówek, z których największe to Dobryń Duży, Kobylany, Koroszczyn i Lebiezdiew, a także mniejsze wsie o zabudowie rozproszonej. W południowej części krajobrazu znajdują się ruiny pochodzącego z II poł. XIX w. VI Fortu Lebiezdiew-Polatycze, otoczonego fosą, stanowiącego element fortyfikacji Twierdzy Brzeskiej. W rejonie fortu występują liczne zadrzewienia z przewagą sosny i brzozy.

06-845.18-28 – Typ: miejski; Podtyp: Miejscowości o charakterze współczesnym (gminy: Terespol, m. Terespol)

Krajobraz obejmuje obszar zwartej zabudowy miasta Terespol. Położony jest w obrębie Doliny Środkowego Bugu. Ukształtowanie terenu jest równinne, silnie przekształcone przez procesy urbanistyczne. Dominującym pokryciem terenu są obszary zabudowane, stanowiące 43% powierzchni, łąki i pastwiska – 26% oraz grunty orne – 16%. Krajobraz rozdzielony jest na dwie części linią kolejową relacji Warszawa – Terespol, przebiegającą na kierunku północ-południe. W części zachodniej dominuje podmiejska, niska zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana wzdłuż głównych dróg. Ponadto występują ruiny pochodzącego z II poł. XIX w. Fortu VII Łobaczew otoczonego fosą,

stanowiącego element fortyfikacji Twierdzy Brzeskiej. Na wschód od linii kolejowej, w części centralnej występują kwartały zabudowy miejskiej mieszanej wielorodzinnej i jednorodzinnej z usługami przechodzące w zabudowę podmiejską. W południowej części, w rejonie cieku wodnego występują pojedyncze stawy, łąki i pastwiska oraz pola uprawne.

06-845.12-58 - Typ: miejski; Podtyp: Miejscowości z zachowanym układem historycznym (Kodeń)

Krajobraz obejmuje centralną część miejscowości Kodeń z niską zabudową mieszkaniową jednorodziną oraz usługową, zlokalizowaną wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 816. Położony jest w obrębie Wysoczyzny Parczewsko-Kodeńskiej. Ukształtowanie terenu jest równinne, silnie przekształcone przez procesy urbanistyczne. Dominującym pokryciem terenu są obszary zabudowane stanowiące 50% powierzchni oraz łąki i pastwiska – 9%. W południowej części krajobrazu zlokalizowana jest renesansowo-barokowa Bazylika św. Anny, stanowiąca część Sanktuarium Matki Bożej Kodeńskiej oraz park z licznymi zadrzewieniami oraz alejami. W północnej części krajobrazu znajduje się dawna letnia siedziba Sapienhów zwana Placencją, otoczona parkiem.

Zamierzenia, które potencjalnie pozytywnie mogą oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz:

- budowa błękitno-zielonej infrastruktury,
- budowa zbiorników retencyjnych,
- rewitalizacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych i pokopalnianych.

Zamierzenia, które potencjalnie negatywnie mogą oddziaływać na powierzchnię ziemi i krajobraz:

- przygotowanie terenów inwestycyjnych / stref gospodarczych;
- budowa farm fotowoltaicznych (panele fotowoltaiczne mogą stanowić estetyczny element krajobrazu, zaś z drugiej strony, duża liczba instalacji fotowoltaicznych może zaburzać naturalny krajobraz);
- budowa i rozbudowa lokalnej sieci drogowej.

VII.7. Oddziaływania na zasoby naturalne oraz na zabytki i dobra kultury

Działania zaproponowane w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny w kontekście obiektów zabytkowych. Charakter pozytywny wynika z proponowanych prac konserwatorskich, w tym związanych z planowanymi w projekcie dokumentu działaniami rewitalizacyjnymi obiektów zabytkowych i parkowych. Przykładowo, działania tego typu będą dotyczyły następujących projektów:

- Remont zabytkowej dzwonnicy (gm. Janów Podlaski),
- Rewitalizacja Domu Ryttów (gm. Janów Podlaski),
- Hanneńskie krzyże - inwentaryzacji krzyży, spisanie ich historii, uporządkowanie miejsc w których stoją oraz wyznaczenie ścieżki turystycznej szlakiem krzyży (gm. Hanna),
- Zintegrowane działania na rzecz pielęgnowania i kultywowania dziedzictwa lokalnego (gm. Piszczac),
- Remont Prochowni - zabytkowego obiektu fortyfikacji w Terespolu dla stworzenia obiektów turystycznych - rekreacyjnych parków wieloprofilowych (Miasto Terespol),
- Oznaczenie i opis zabytków i ciekawych miejsc w gminie Kodeń,

- Rewitalizacja Zespołu pałacowo-parkowego w Konstantynowie,
- Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej - utwardzenie placu Dzieła Międzyfortowego Kobylany I, utwardzenie miejsc postojowych i wykonanie prac zabezpieczających w Forcie „0” Koroszczyn, odtworzenie elewacji i pomieszczeń Fortu „VII” Łobaczew w Łobaczewie Małym, wytyczenie ścieżek dydaktycznych (gm. Terespol),
- Remont pałacyku w Zalutyniu (gm. Piszczac),
- Rewitalizacja budynków zabytkowych (gm. Leśna Podlaska),
- Odnowa zabytkowej kaplicy w Bukowicach i Witulinie (gm. Leśna Podlaska),
- Renowacja budynków poklasztornych (gm. Leśna Podlaska),
- Rewitalizacja Zespołu parkowo pałacowego Placencja (gm. Kodeń).

Projekt Strategii nie zakłada eksploatacji zasobów naturalnych.

VII.8. Oddziaływania skumulowane

W projekcie dokumentu zdecydowanie przeważają projekty, które charakteryzują się oddziaływaniami pozytywnymi na środowisko przyrodnicze (np. z zakresu rozwoju energii odnawialnej, efektywności energetycznej, ograniczania niskiej emisji, ochrony wód przed zanieczyszczeniem, wzbogacania zasobów wodnych), jak również pozytywnymi oddziaływaniami o charakterze społecznym. Realizacja celów strategicznych spowoduje kumulację oddziaływań pozytywnych, w szczególności w sferze ochrony klimatu i adaptacji do zmian klimatu, rozwoju energii odnawialnej, efektywności energetycznej oraz w sferze społecznej.

Do kumulacji potencjalnych oddziaływań negatywnych może dochodzić w obrębie stref inwestycyjnych. Jednakże na obecnym etapie programowania rozwoju nie są znane obiekty, które znajdują się w takich strefach i w związku z tym analizowanie oddziaływań skumulowanych pozbawione jest podstaw merytorycznych. Niewątpliwie, skumulowane oddziaływania negatywne mogą dotyczyć rzek na obszarze Aktywnego Pogranicza przy założeniu braku działań poprawiających jakość wód (systemy kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, indywidualne oczyszczalnie ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami).

Realizacja proponowanych projektów nie powinna powodować uciążliwości skumulowanych dla terenów sąsiednich, w szczególności zabudowy mieszkaniowej oraz terenów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

VII.9. Oddziaływania na obszary chronione, w szczególności sieć Natura 2000

Proponowane w Strategii działania, biorąc pod uwagę ich charakter i skalę nie wpłyną negatywnie na najcenniejsze istniejące obszary chronione, w tym rezerваты przyrody: Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego, „Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza, Stary Las, Chmielinne, Czapli Stóg, Szwajcaria Podlaska i Dobryń oraz obszary Natura 2000: Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Poleska Dolina Bugu PLH060032, Dolina Środkowego Bugu PLB060003, Terespol PLH060053, Dobryń PLH060004, Dolina Krzny PLH060066.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że zidentyfikowane projekty (ogółem 55, tab. 10), które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w większości będą zlokalizowane poza obszarami chronionymi, w tym obiekty biogazowni. W obrębie obszarów podlegających ochronie prawnej znajdzie się częściowo lub całkowicie prawdopodobnie 22 projekty:

budowa ciepłowni miejskiej:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa gazociągu:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa farm fotowoltaicznych:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa parkingów:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol – Nadbużański OCK,

budowa dróg gminnych i powiatowych:

- w gminie Konstantynów (2 projekty) - prawdopodobnie częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Rokitno - prawdopodobnie częściowo w otulinie i w PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Terespol - częściowo Nadbużański OCK,
- w gminie Janów Podlaski - częściowo na terenie otuliny i PK Podlaski Przełom Bugu oraz N2000 Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,
- w gminie Kodeń - częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu i Poleska Dolina Bugu,
- w gminie Zalesie - częściowo w PK Podlaski Przełom Bugu,

budowa sieci wodociągowych:

- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa instalacji do oczyszczania ścieków:

- w gminie Rokitno - otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Terespol - Nadbużański OCK,

budowa sieci kanalizacyjnej:

- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,
- w gminie Kodeń - prawdopodobnie częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu,
- w gminie Zalesie - prawdopodobnie poza obszarami chronionymi lub częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu.

W art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG określono etapową procedurę, która obejmuje trzy główne etapy⁷. Z punktu widzenia działań ocenianych w niniejszej Prognozie najistotniejsze znaczenie ma etap pierwszy.

Pierwsza część procedury składa się z etapu oceny wstępnej (z ang. „screening”) w celu ustalenia, czy plan lub przedsięwzięcie jest bezpośrednio związane z zarządzaniem obszarem Natura 2000, czy jest konieczne, i czy to samodzielnie, czy w połączeniu z innymi przedsięwzięciami lub

⁷ Komisja Europejska 2021. Ocena planów i przedsięwzięć w odniesieniu do obszarów Natura 2000 -Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG. Zawiadomienie Komisji (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 2021/C 437/01).

planami, może mieć znaczący wpływ na obszar. Jeżeli badanie przesądzi, że prawdopodobne jest wystąpienie znaczących skutków dla obszaru, należy przeprowadzić odpowiednią ocenę.

Wstępna kontrola może się różnić dla planów i przedsięwzięć, w zależności od ich skali i prawdopodobnych skutków. Można ją przeprowadzić w czterech krokach:

- 1) ustalenie, czy plan lub przedsięwzięcie jest bezpośrednio związane z zarządzaniem obszarem Natura 2000 lub niezbędne do zarządzania nim;
- 2) zidentyfikowanie istotnych elementów planu lub projektu oraz ich prawdopodobnych oddziaływań;
- 3) określenie, na jakie (jeśli w ogóle) obszary Natura 2000 może mieć wpływ plan lub przedsięwzięcie, biorąc pod uwagę potencjalne skutki także w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami;
- 4) ocena, czy można wykluczyć prawdopodobne znaczące skutki dla obszaru Natura 2000.

Działania i zamierzenia projektowe ujęte w Strategii:

- nie są związane z zarządzaniem obszarami Natura 2000: Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Środkowego Bugu PLB060003 i Poleska Dolina Bugu PLH060003;
- ze względu na rodzaj, skalę działań oraz prawdopodobną lokalizację planowanych działań i zamierzeń inwestycyjnych nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000;
- nie wystąpi kumulacja oddziaływań z podobnymi działaniami i zamierzeniami w rejonie obszarów Natura 2000 na terenie Aktywnego Pogranicza;
- zdecydowanie można wykluczyć prawdopodobne znaczące, negatywne skutki dla obszarów Natura 2000: Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Środkowego Bugu PLB060003 i Poleska Dolina Bugu PLH060003.

W obrębie obszarów Natura 2000 planuje się budowę dróg lokalnych oraz budowę sieci kanalizacyjnych. Budowa dróg lokalnych łączących miejscowości gminne będzie się odbywała po istniejących śladach (istniejące drogi nieutwardzone). Drogi te nie będą grodzone a natężenie ruchu na tych drogach będzie znacznie mniejsze niż na drogach wojewódzkich i krajowych. Miejscowości położone w obrębie obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych powinny mieć odpowiednio rozwiniętą infrastrukturę drogową. Projekty dróg lokalnych nie będą stanowiły znaczącego zagrożenia dla obszarów chronionych. Kontrowersji nie powinny powodować plany budowy sieci kanalizacyjnych, wodociągowych czy gazowych w obrębie takich obszarów w rejonach zurbanizowanych. Realizacja projektów służących ochronie środowiska (np. sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych) na obszarach podlegających ochronie prawnej, szczególnie Natura 2000 powinno przyczynić się do podniesienia standardów jakości środowiska na tych obszarach. Istnieje znikome prawdopodobieństwo, że projekty związane z ochroną środowiska przyniosą więcej strat niż korzyści środowiskowych i społecznych.

Planowane drogi lokalne nie będą realizowane na „dziewiczych” terenach, lecz w rejonach istnienia sieci osadniczej. Drogi takie z reguły prowadzone są po istniejących śladach, natomiast natężenie ruchu na takich drogach nie będzie duże. Potencjalne oddziaływanie projektów budowy lokalnych dróg na obszary Natura 2000 nie będzie znacząco negatywne. Wynika to z niewielkiego stopnia ingerencji w już przekształcone środowisko (istniejące drogi gruntowe) oraz z niewielkiej skali projektowanych projektów.

Odnożyca jesionowa (*Ramalina fraxinea*) to gatunek grzybów z rodziny odnożycowatych (*Ramalinaceae*). Ze względu na współżycie z glonami zaliczany jest do porostów. Znajduje się na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski. W Polsce podlega ścisłej ochronie gatunkowej. Jest wrażliwy na zanieczyszczenia powietrza SO₂. Rośnie w miejscach dobrze oświetlonych i osłoniętych od wiatru, na korze drzew liściastych, zazwyczaj rosnących samotnie. Można go spotkać na drzewach przydrożnych, nad rzekami. Modernizacja lub przebudowa dróg zlokalizowanych w gminach Janów Podlaski, Kodeń, Tucznia i Sławatycze, gdzie stwierdzono występowanie odnożycy jesionowej nie powinny przyczynić się do zagrożenia tego gatunku. Samotnie rosnące, przydrożne drzewa, które mogą stanowić siedliska odnożycy jesionowej będą usuwane jedynie w sytuacji stwierdzenia istotnego zagrożenia dla ruchu drogowego (uszkodzone, obumierające itp.). Na etapie opracowywania strategii rozwoju nie są znane szczegóły lokalizacyjne poszczególnych odcinków planowanych dróg lokalnych oraz ich parametry techniczne. Brak również informacji o występowaniu odnożycy jesionowej na trasach przebiegu planowanych dróg. W związku z tym nie ma możliwości dokonania rzetelnej oceny wpływu budowy dróg lokalnych w gminach Janów Podlaski, Kodeń, Tucznia i Sławatycze na odnożycę jesionową.

Projekt „Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej” (Utwardzenie placu Dzieła Międzyfortowego Kobylany I, utwardzenie miejsc postojowych i wykonanie prac zabezpieczających w Forcie „0” Koroszczyn, odtworzenie elewacji i pomieszczeń Fortu „VII” Łobaczew w Łobaczewie Małym, wytyczenie ścieżek dydaktycznych) powinien uwzględniać Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053. W szczególności chodzi o następujące działania ochronne w odniesieniu do budynków fortu VII Łobaczew w Terespole:

- Zabezpieczenie wejść do pomieszczeń fortecznych by przeciwdziałać penetracji ludzi. Umieszczenie krat o specjalnej konstrukcji umożliwiających wlot nietoperzy, ale zabezpieczających przed penetracją ludzką w okresie 01.09. do 30.03;
- Poprawa mikroklimatu kolonii zimowej - Montaż w korytarzach Fortu VII Twierdzy Brześć w 10 miejscach elementów drewnianych ułatwiających hibernację mopka.

Populacja nietoperza mopek *Barbastella barbastellus*^{8 9} jest pofragmentowana ze względu na przywiązanie gatunku do starodrzewów, których powierzchnia zmniejsza się (każdego roku kolonia wykorzystuje dziuplaste, co najmniej 30-letnie, drzewa). Spadek liczebności mopka stwierdzany jest ostatnio w całym zasięgu jego występowania. Mopek ma specyficzne wymagania siedliskowe i pokarmowe. Na schronienia letnie kolonii rozrodczych mopki wybierają szczeliny pod odstającymi płatkami kory drzew, w spękaniach pni lub w ich rozwidleniach. Preferują schronienia w szczelinach pni o średnicy około 40 cm - głównie w dębach i bukach. Żywi się małymi ćmami. Na przełomie sierpnia i września obserwuje się mopki przylatujące masowo do zimowisk. Zjawisko to, zwane rojeniem (swarming), ma miejsce również u innych gatunków nietoperzy. Mopki pojawiają się w zimowiskach w listopadzie. Maksymalną liczebność tego gatunku notuje się w styczniu. Mopek hibernuje w różnego typu podziemiach, takich jak: chłodnie, piwnice, jaskinie, sztolnie, bunkry i tunele. Większość odnalezionych zimowych schronień mopka to sztuczne obiekty, wybudowane przez człowieka. Mopki na zimowiska wybierają obiekty o dobrej cyrkulacji powietrza i chłodne, takie, w których temperatura w ciągu zimy utrzymuje się w pobliżu 0°C: od -1°C do 6°C. Nietoperze wykazują duże przywiązanie do swoich schronień i powracają do nich co roku, jeśli warunki nie uległy zmianom. Mopek uważany jest ponadto, za gatunek płochliwy i zmieniający często swoje schronienia, zwłaszcza gdy jest niepokojony.

⁸ Makomaska – Juchiewicz M., Baran P. (red.) 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny, Część trzecia. Inspekcja Ochrony Środowiska. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa.

⁹ Orłowska A. (red.) 2012. Gatunki nietoperzy występujące w Polsce. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.

Niekontrolowana penetracja podziemi w okresie hibernacji może nie tylko doprowadzić do zaniku stanowiska mopka, ale również do śmierci osobników.

Realizacja projektu „Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej” wymaga konsultacji z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie, tym bardziej, że Urząd Gminy Terespol jest podmiotem współodpowiedzialnym za wdrażanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053.

W Parku Krajobrazowym Podlaski Przełom Bugu oraz w jego otulinie może być zrealizowanych kilka projektów dotyczących budowy sieci wodno - kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków (gminy: Zalesie, Janów Podlaski, Rokitno) oraz dróg lokalnych (gminy: Zalesie, Rokitno, Konstantynów). Są to inwestycje celu publicznego. Planowane drogi będą łączyły istniejące miejscowości na obszarze parku krajobrazowego i będą służyły głównie mieszkańcom tych terenów. Nie ma podstaw merytorycznych, biorąc pod uwagę zakres i skalę tych projektów, aby przewidywać wystąpienie znaczących oddziaływań na park krajobrazowy związany z ich realizacją. Drogi będą zlokalizowane na terenach już zurbanizowanych lub o znacznie przekształconym środowisku (np. tereny rolnicze).

Ponadto, w otulinie Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu prawdopodobnie będzie zlokalizowana planowana farma fotowoltaiczna (gm. Konstantynów) oraz parking z infrastrukturą turystyczną służący do obsługi samochodów kempingowych (gm. Konstantynów).

Z Rozporządzenia nr 69 Wojewody Lubelskiego z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" wynika, że zgodnie z § 5.1 punkt 1 w Parku zakazuje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.)¹⁰. Z drugiej strony art. 17.3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.) stwierdza, że zakaz ten nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę i krajobraz parku krajobrazowego. Ponadto, z art.17.2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wynika, że wspomniany wyżej zakaz nie dotyczy realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zwanej dalej „inwestycją celu publicznego”. Zakazy obowiązujące na terenie parku krajobrazowego nie dotyczą jego otuliny.

Zgodnie z §5. 1. Rozporządzenia Wojewody Lubelskiego nr 35 z dnia 16 lutego 2006 r. w sprawie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (powiat bialski) na Obszarze zakazuje się m.in. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz.627, z późn.zm.). Zgodnie z §5 ust. 2 zakaz ten nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Biorąc pod uwagę art. 17.2. pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.) zakazy dotyczące parku krajobrazowego nie dotyczą realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i

¹⁰ obecnie ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.)

zagospodarowaniu przestrzennym, zwanej dalej „inwestycją celu publicznego”. Podobne regulacje prawne dotyczą obszaru chronionego krajobrazu (art. 24.2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody).

Proponowane w Strategii projekty, które mogą znaleźć się w obrębie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (budowa sieci wodnych i kanalizacyjnych, instalacji oczyszczania ścieków, gazociągu, dróg gminnych i powiatowych) mają charakter inwestycji celu publicznego i generalnie mogą być realizowane w obrębie obszaru chronionego krajobrazu. Należy zaznaczyć, że Miasto Terespol w całości znajduje się w obrębie Nadbużańskiego OCK i 7 projektów proponowanych do realizacji w Terespolu znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu. Projekty ekologicznej ciepłowni miejskiej, farmy fotowoltaicznej oraz parkingu (jeśli jego powierzchnia będzie wynosiła 0,2 ha lub więcej) w mieście Terespol będą podlegały procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Kluczowe informacje o tych projektach zostaną zawarte w kartach informacyjnych przedsięwzięć. Karty informacyjne umożliwią podjęcie decyzji co do potrzeby i zakresu opracowania raportów o oddziaływaniu na środowisko przedmiotowych przedsięwzięć w ramach procedury uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zgodnie z art. 71.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wymagane dla planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Warto podkreślić, że realizacja celu operacyjnego 3 (w ramach celu strategicznego 1) „Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały” wpłynie pozytywnie w sposób bezpośredni i pośredni na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na terenie Aktywnego Pogranicza. W ramach tego celu będą realizowane projekty związane z:

- redukcją emisji zanieczyszczeń atmosferycznych (rozwój OZE, termomodernizacja budynków, wymiana źródeł ciepła na ekologiczne);
- oczyszczaniem ścieków komunalnych (budowa kanalizacji sanitarnych i oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych);
- zwiększaniem pojemności retencyjnej obszaru (błękitna infrastruktura, zbiorniki retencyjne);
- bardziej efektywnym zagospodarowaniem odpadów komunalnych (budowa i modernizacja punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych).

W Strategii znajdują się zalecenia planistyczne dotyczące obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, przykładowo dotyczące uwzględnienia czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych przy rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej na obszarach chronionych (park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000). Zakłada się, że realizacja celów i zamierzeń proponowanych w Strategii nie będzie sprzeczna z jej zaleceniami w zakresie ochrony najcenniejszych obiektów i obszarów przyrodniczych.

VIII. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W wyniku wdrożenia projektowanego dokumentu nie wystąpią negatywne oddziaływania transgraniczne. Wynika to z lokalizacji projektowych działań (znaczna odległość do wschodniej granicy państwowej) oraz z niewielkiej skali i rodzaju proponowanych projektów / przedsięwzięć.

IX. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Nie przewiduje się zastosowania kompensacji przyrodniczej w stosunku do obszarów Natura 2000 - Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Środkowego Bugu PLB060003 i Poleska Dolina Bugu PLH06003. W rezultacie realizacji Strategii nie wystąpią negatywne oddziaływania na cele i przedmiot ochrony tych obszarów.

X. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Proces monitoringu Strategii, w którym uczestniczyć powinni różni interesariusze oparty będzie o system wskaźników, natomiast nie będzie się ograniczał jedynie do weryfikacji wartości wskaźników i trendów, ale musi stać się podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach, zmianach grup docelowych, rozszerzaniu lub ograniczaniu zaangażowanych partnerów, ale także może dotyczyć zmiany kierunków rozwojowych.

Monitoring ma na celu zapewnienie zgodności realizacji działań Strategii z uprzednio przyjętymi założeniami. Monitoring Strategii obejmował będzie:

- 1) Raporty roczne z monitoringu;
- 2) Raporty doraźne z monitoringu.

Odpowiedzialność za sporządzanie raportów rocznych i doraźnych z monitoringu Strategii przypisana jest do Lidera Porozumienia lub innego wskazanego przez Radę Porozumienia podmiotu. Proces monitoringu Strategii pozwoli kontrolować jej skuteczność, efektywność i korzyści z realizacji celów oraz umożliwi ewaluację obranych kierunków rozwoju, dokonywanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu.

Przykładowe wskaźniki monitorowania aspektów środowiskowych w ramach Strategii:

- liczba zmodernizowanych energetycznie budynków,
- liczba instalacji wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych,
- liczba obiektów, w których dokonano wymiany źródeł energii i źródeł ciepła.
- liczba projektów z zakresu budowy i modernizacji systemów wodociągowych i kanalizacyjnych,
- liczba projektów z zakresu budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków,
- liczba osób przyłączonych do zmodernizowanych lub zbudowanych systemów zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków,
- liczba akcji promocyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego,
- ilość odpadów zbieranych selektywnie.

Do celów monitoringu w kontekście środowiskowym, oprócz odpowiednich wskaźników zaproponowanych w Strategii, proponuje się wykorzystanie danych gromadzonych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Główny Urząd Statystyczny, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, jak również urzędy poszczególnych gmin. W szczególności chodzi o dane dotyczące jakości powietrza atmosferycznego, jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz stanu zachowania obszarów podlegających ochronie prawnej (postęp w realizacji celów środowiskowych).

Zgodnie ze swoimi kompetencjami urzędy gminne powinny monitorować bieżący stan zagospodarowania przestrzeni gmin i jego zmiany.

XI. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 – 2030 obejmuje łączną powierzchnię 146 245 ha, zamieszkaną przez 47 972 osoby. Partnerstwo Aktywne Pogranicze tworzą następujące gminy powiatu bialskiego: Janów Podlaski, Kodeń, Konstantynów, Leśna Podlaska, Piszczac, Rokitno, Sławatycze, Terespol Miasto, Terespol, Tucza i Zalesie oraz gmina Hanna z powiatu włodawskiego.

Strategia „Aktywne Pogranicze” została przygotowana w oparciu o przepisy ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1465) oraz ustawy z dn. 28 kwietnia 2022r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. W związku z powyższym strategia rozwoju ponadlokalnego pełni jednocześnie funkcję strategii IIT.

W dokumencie programowym przedstawiono cel główny, trzy cele strategiczne oraz towarzyszące im cele operacyjne.

Cel główny: Aktywne Pogranicze obszarem zrównoważonym wykorzystującym potencjał turystyczny i kulturowy, aktywnie wspierającym przedsiębiorców i rozwijającym się w oparciu o lokalne społeczności.

Cel Strategiczny 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze

Cel operacyjny 1: Stworzenie wspólnej oferty turystycznej (portal internetowy, szlaki turystyczne (rowerowy, kajakowy, pieszy, konny, tematyczne (np. religijny, historyczny)

Cel operacyjny 2: Stworzenie systemu certyfikacji produktów lokalnych (baza ofert, znak marki, kapituła – współpraca ze szkołą wyższą)

Cel operacyjny 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)

Cel operacyjny 4: Stworzenie efektywnego systemu zarządzania obszarem

Cel Strategiczny 2: Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza

Cel operacyjny 1: Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE)

Cel operacyjny 2: System wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości (stworzenie IOB, edukacja dla biznesu, rozwój infrastruktury ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej (szybki internet, dostępność komunikacyjna, wykorzystanie OZE i samowystarczalność energetyczna)

Cel operacyjny 3: Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu

Cel Strategiczny 3: Wsparcie lokalnych społeczności

Cel operacyjny 1: Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych

Cel Operacyjny 2: Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.)

Cel Operacyjny 3: Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej, kultura)

Cel Operacyjny 4: Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami).

Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Aktywne Pogranicze są spójne z celami, zasadami i rekomendacjami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 oraz z polityką spójności na lata 2021 – 2027.

Projekt Strategii zawiera listę 341 projektów realizujących cele strategiczne. Ich źródłem są przede wszystkim zidentyfikowane na etapie diagnostycznym obszary potencjalnej współpracy. Projekty wskazują sposoby rozwiązania określonych problemów, a także wzmacniają zidentyfikowane potencjały.

Jeżeli strategia rozwoju może wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, to zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) konieczne jest przeprowadzenie postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W ramach postępowania opracowywana jest Prognoza oddziaływania na środowisko (dalej „Prognoza”) skutków realizacji projektowanego dokumentu. Zakres merytoryczny Prognozy określa art. 51.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

Zakres Prognozy oraz stopień szczegółowości informacji zawartych w opracowaniu został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo znak: WSTI.411.13.2025.MK z dnia 13 maja 2025 r.) oraz z Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo znak: DNS-NZ.7016.67.2025 z dnia 06.05.2025 r.).

Prognozę sporządzono stosując metody opisowe oraz analizy jakościowe wykorzystujące dostępne wskaźniki stanu środowiska, jak również identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku. Przeprowadzono analizę spójności celów Strategii z wiodącymi celami ochrony środowiska ustanowionymi na poziomie międzynarodowym i krajowym. Ponadto, przeanalizowano cele Strategii pod kątem wyznaczania potencjalnych ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zapisy Strategii dotyczące działań inwestycyjnych są ogólne i nie zawierają konkretnych ram czasowych ani szczegółów ilościowych oraz technologicznych. W kontekście proponowanych projektów inwestycyjnych nie są też znane szczegółowe lokalizacje. Z tych względów Prognoza ma charakter jakościowy. Projekty zaproponowane w Strategii mają w większości charakter neutralny lub pozytywny w kontekście oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Aktywne Pogranicze należy do następujących makroregionów: Nizina Południowopodlaska (mezoregiony: Podlaski Przełom Bugu, Wysoczyzna Siedlecka, Równina Łukowska) oraz Polesie Zachodnie (mezoregiony: Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska, Zakłęsłość Łomaska, Zakłęsłość Sosnowicka, Garb Włodawski, Dolina Środkowego Bugu). Ze względu na cechy budowy geologicznej na obszarze Aktywnego Pogranicza dominują złoża piasków i żwirów (66 złóż). Ponadto, na terenie Partnerstwa znajdują się dwa złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej oraz jedno złożo kredy jeziornej i kredy piszącej.

Najważniejszymi rzekami na terenie Aktywnego Pogranicza są: Bug, który na tym obszarze stanowi wschodnią granicę Polski oraz największy jego dopływ – Krzna z dopływami. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300) na terenie Aktywnego Pogranicza wyznaczonych zostało 20 jednolitych części wód powierzchniowych. Ogólny stan wód JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza jest zły. Osiągnięcie celów środowiskowych dla 18 JCWP (do 2027 roku) określa się jako zagrożone. Wyjątek w tym kontekście stanowią: Lutnia do Strugi oraz Krzywula.

Na terenie Aktywnego Pogranicza obszary zagrożenia powodzią zlokalizowane są wzdłuż głównych rzek – w dolinie Bugu oraz w dolinie Krzny.

Aktywne Pogranicze znajduje się częściowo (gminy: Leśna Podlaska, Konstantynów, Janów Podlaski, Rokitno, Zalesie) w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 224 „Subzbiornik Podlasie” oraz w obrębie w obrębie jednolitej części wód podziemnych PLGW200067. Prowadzony monitoring wód podziemnych wskazał, iż stan jednolitych części wód podziemnych na terenie Partnerstwa jest dobry.

Na obszarze Aktywnego Pogranicza dominują gleby o niskich klasach bonitacyjnych. Przeważają gleby klasy IV i V, sporadycznie występują gleby klasy I lub II. Najwięcej gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych jest zlokalizowana w gminach: Konstantynów, Rokitno, Zalesie, Piszczac, Kodeń, Sławatycze. W gminach Aktywnego Pogranicza występuje wysokie zagrożenie suszą rolniczą.

Szatę roślinną na obszarze Aktywnego Pogranicza reprezentują lasy, zadrzewienia przydrożne, łąki, łąki i przykorytowe, zieleń niska w dnach rzecznych (tzw. roślinność denna) oraz różne formy zieleni przydomowej ozdobnej i użytkowej. Na większości obszaru naturalne zbiorowiska roślinne zostały zastąpione przez sztuczne agrocenozy, które charakteryzują się względną krótkotrwałością i małą zdolnością do samoregulacji. Aktywne Pogranicze ma charakter typowo rolniczy, urozmaicony dolinami i lasami oraz kompleksami stawów hodowlanych. Lasy zajmują 25,67% powierzchni obszaru Partnerstwa. Do terenów najciekawszych pod względem przyrodniczo - krajobrazowym należą doliny rzek Bugu i Krzny z występującymi siedliskami łąki i olsu oraz kompleksy leśne. Znaczny udział w składzie gatunkowym lasów ma sosna, brzoza, grab, występuje również olcha, dąb, jesion, klon, osika, topola, lipa. Szczególnie interesujące zbiorowiska leśne, odznaczające się wysokim stopniem naturalności objęte są ochroną rezerwatową: Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego, „Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza, Stary Las, Chmielinne, Szwajcaria Podlaska i Dobryń.

Do najważniejszych problemów ochrony środowiska na analizowanym obszarze należą:

- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna, przede wszystkim na terenach wiejskich;
- niedostateczny poziom prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów;
- stosowanie niskosprawnych źródeł ciepła i niska emisja,
- emisja komunikacyjna związana głównie z obecnością dróg krajowych,
- zły stan wód powierzchniowych,
- słabe wyposażenie w sieć gazową (ograniczenie do terenu 3 gmin) przekładające się na wysokie zanieczyszczenie powietrza w okresie grzewczym;
- zagrożenia powodziowe powodowane wystąpieniem rzek z koryt (głównie Bug);
- zagrożenie suszą hydrologiczną, atmosferyczną i rolniczą.

Cele projektu Strategii są zgodne z celami: Ósmego Programu działań Unii Europejskiej na rzecz środowiska, Polityki ekologicznej państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityki energetycznej Polski do 2040 r., Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Programem ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wdrażanie prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska zapewni w szczególności realizacja celu strategicznego nr 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze i celu operacyjnego 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały.

W Prognozie przeprowadzono analizy o charakterze jakościowym. Na etapie sporządzania Strategii nie są znane wszystkie szczegóły dotyczące planowanych przedsięwzięć / projektów (rodzaj, wielkość, technologia, dokładna lokalizacja). Strategii towarzyszy lista projektów realizujących cele

strategiczne. Większość projektów ma charakter nieinwestycyjny i w związku z tym ich bezpośredni wpływ na środowisko można określić jako neutralny. Pośrednio, w przyszłości mogą charakteryzować się natomiast oddziaływaniami pozytywnymi (np. edukacja ekologiczna). W ramach prowadzonych prac odniesiono się do proponowanych celów strategicznych i związanych z nimi projektów. Zidentyfikowano potencjalne oddziaływania pozytywne i negatywne i poddano je ocenie zgodnie z wymaganiami ustawowymi.

Ocena charakteru prognozowanych oddziaływań przybiera w niektórych przypadkach niejednorodny charakter. W Prognozie przeprowadzono wstępną identyfikację potencjalnych oddziaływań, a następnie dokonano ich bardziej szczegółowej analizy w kontekście zdrowia ludzi i poszczególnych elementów środowiska. Charakter proponowanych projektów wskazuje, że będą przeważały oddziaływania o charakterze neutralnym dla środowiska oraz oddziaływania pozytywne.

Prawdopodobnie nie nastąpi realizacja przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). Jedyną niewiadomą stanowią projekty budowy biogazowni (brak informacji, które umożliwiłyby pogłębioną analizę kwalifikacyjną). Dokonano wstępnej identyfikacji proponowanych projektów do Strategii, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i których realizacja może wymagać przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko. Podczas sporządzania Prognozy nie dysponowano danymi i informacjami, na podstawie których można byłoby jednoznacznie przesądzić o ryzyku wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań lub braku takich oddziaływań w odniesieniu do niektórych proponowanych przedsięwzięć (projektów). Przypuszcza się, że rozstrzygnięcia w tym kontekście będą możliwe wówczas, gdy zadania projektowe zostaną skonkretyzowane i powstaną karty informacyjne planowanych przedsięwzięć.

Zidentyfikowano 55 projektów należących do 12 rodzajów przedsięwzięć, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i których realizacja może wymagać przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko. Spośród zidentyfikowanych 55 projektów 19 znajduje się poza obszarami chronionymi, 7 prawdopodobnie poza obszarami chronionymi, natomiast w odniesieniu do 7 (projekty o charakterze liniowym, biogazownie) brak informacji o ich lokalizacji. W obrębie obszarów podlegających ochronie prawnej znajdzie się częściowo lub całkowicie prawdopodobnie 22 projekty

budowa ciepłowni miejskiej:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa gazociągu:

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa farm fotowoltaicznych:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

budowa parkingów:

- w gminie Konstantynów - prawdopodobnie w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,

- w mieście Terespol – Nadbużański OCK,

budowa dróg gminnych i powiatowych:

- w gminie Konstantynów (2 projekty) - prawdopodobnie częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu,

- w gminie Rokitno - prawdopodobnie częściowo w otulinie i w PK Podlaski Przełom Bugu,

- w gminie Terespol - częściowo Nadbużański OCK,

- w gminie Janów Podlaski - częściowo na terenie otuliny i PK Podlaski Przełom Bugu oraz N2000 Dolina Dolnego Bugu i Ostoja Nadbużańska,

- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,

- w gminie Kodeń - częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu i Poleska Dolina Bugu,
- w gminie Zalesie - częściowo w PK Podlaski Przełom Bugu,
budowa sieci wodociągowych:
- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,
budowa instalacji do oczyszczania ścieków:
- w gminie Rokitno - otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w gminie Terespol - Nadbużański OCK,
budowa sieci kanalizacyjnej:
- w gminie Janów Podlaski - prawdopodobnie otulina PK Podlaski Przełom Bugu,
- w mieście Terespol - Nadbużański OCK,
- w gminie Kodeń - prawdopodobnie częściowo w Nadbużańskim OCK oraz w N2000 Dolina Środkowego Bugu,
- w gminie Zalesie - prawdopodobnie poza obszarami chronionymi lub częściowo w otulinie PK Podlaski Przełom Bugu.

Strategia nie zawiera szczegółowych informacji na temat parametrów i lokalizacji planowanych projektów / przedsięwzięć. Z tego względu kwalifikacja przedsięwzięć zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. jest utrudniona.

W projekcie Strategii ujęto również działania, które generować będą przeważające pozytywne oddziaływania na środowisko. Należą do nich projekty w ramach Celu Strategicznego 1: Stworzenie marki Aktywne Pogranicze - celu operacyjnego 3: Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy), a także w ramach Celu Strategicznego 2: Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza i celów operacyjnych 1: Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE) oraz 3: Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu.

Szereg projektów, które wykazują neutralny charakter z punktu widzenia oddziaływania na środowisko przyrodnicze będą miały istotne, pozytywne oddziaływanie społeczne. W szczególności chodzi o projekty w ramach Celu Strategicznego 3: Wsparcie lokalnych społeczności oraz celów operacyjnych:

- 1 - Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych,
- 2 - Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.),
- 3 - Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej, kultura),
- 4 - Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami).

Realizacja celów Strategii spowoduje kumulację oddziaływań pozytywnych. Do kumulacji potencjalnych oddziaływań negatywnych może dochodzić w obrębie stref inwestycyjnych. Jednakże na obecnym etapie programowania rozwoju nie są znane obiekty, które znajdują się w takich strefach i w związku z tym analizowanie oddziaływań skumulowanych pozbawione jest podstaw merytorycznych. Niewątpliwie, skumulowane oddziaływania negatywne mogą dotyczyć rzek na obszarze Partnerstwa przy założeniu braku działań poprawiających jakość wód (systemy kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, uporządkowanie gospodarki odpadami). Realizacja proponowanych zadań nie powinna powodować uciążliwości skumulowanych dla terenów sąsiednich, w szczególności zabudowy mieszkaniowej oraz terenów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Proponowane w Strategii działania, biorąc pod uwagę ich charakter i skalę nie wpłyną negatywnie na najcenniejsze istniejące obszary chronione, w tym rezerваты przyrody: Łęg dębowy koło Janowa Podlaskiego, „Sugry” imienia Janusza Szostakiewicza, Stary Las, Chmielinne, Czapli Stóg, Szwajcaria Podlaska i Dobryń oraz obszary Natura 2000: Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Poleska Dolina Bugu PLH060032, Dolina Środkowego Bugu PLB060003, Terespol PLH060053, Dobryń PLH060004, Dolina Krzny PLH060066. Nie przewiduje się zastosowania kompensacji przyrodniczej w stosunku do obszarów Natura 2000 - Dolina Dolnego Bugu PLB140001, Ostoja Nadbużańska PLH140011, Dolina Środkowego Bugu PLB060003 i Poleska Dolina Bugu PLH060032. W rezultacie realizacji Strategii nie wystąpią negatywne oddziaływania na cele i przedmiot ochrony tych obszarów.

Realizacja projektów służących ochronie środowiska (np. sieci kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych) na obszarach podlegających ochronie prawnej, szczególnie Natura 2000 powinno przyczynić się do podniesienia standardów jakości środowiska na tych obszarach. W obrębie niektórych obszarów Natura 2000 planuje się budowę dróg lokalnych oraz budowę sieci kanalizacyjnych. Budowa dróg lokalnych łączących miejscowości gminne będzie się odbywała po istniejących śladach (istniejące drogi nieutwardzone). Drogi te nie będą grodzone a natężenie ruchu na tych drogach będzie znacznie mniejsze niż na drogach wojewódzkich i krajowych. Projekty dróg lokalnych nie będą stanowiły znaczącego zagrożenia dla obszarów chronionych. Modernizacja lub przebudowa dróg zlokalizowanych w gminach Janów Podlaski, Kodeń, Tucznia i Sławatycze, gdzie stwierdzono występowanie rzadkiego porostu - odnożycy jesionowej nie powinny przyczynić się do zagrożenia tego gatunku. Samotnie rosnące, przydrożne drzewa, które mogą stanowić siedliska odnożycy jesionowej będą usuwane jedynie w sytuacji stwierdzenia istotnego zagrożenia dla ruchu drogowego (uszkodzone, obumierające itp.).

Projekt „Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej” powinien uwzględniać Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Terespol PLH060053. W szczególności chodzi o następujące działania ochronne w odniesieniu do budynków fortu VII Łobaczew w Terespolu:

- Zabezpieczenie wejść do pomieszczeń fortecznych by przeciwdziałać penetracji ludzi. Umieszczenie krat o specjalnej konstrukcji umożliwiających wlot nietoperzy (mopek), ale zabezpieczających przed penetracją ludzką w okresie 01.09. do 30.03;
- Poprawa mikroklimatu kolonii zimowej - Montaż w korytarzach Fortu VII Twierdzy Brześć w 10 miejscach elementów drewnianych ułatwiających hibernację mopka.

W wyniku wdrożenia projektowanego dokumentu nie wystąpią negatywne oddziaływania transgraniczne. Wynika to z lokalizacji projektowych działań (znaczna odległość do wschodniej granicy państwowej) oraz ze skali i rodzaju proponowanych zadań.

Proces monitoringu Strategii, w którym uczestniczyć powinni różni interesariusze oparty będzie o system wskaźników, natomiast nie będzie się ograniczał jedynie do weryfikacji wartości wskaźników i trendów, ale musi stać się podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach, zmianach grup docelowych, rozszerzaniu lub ograniczaniu zaangażowanych partnerów, ale także może dotyczyć zmiany kierunków rozwojowych. Odpowiedzialność za sporządzanie raportów rocznych i doraźnych z monitoringu Strategii przypisana jest do Lidera Porozumienia lub innego wskazanego przez Radę Porozumienia podmiotu. Proces monitoringu Strategii pozwoli kontrolować jej skuteczność, efektywność i korzyści z realizacji celów oraz umożliwi ewaluację obranych kierunków rozwoju, dokonywanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu.

Do celów monitoringu w kontekście środowiskowym, oprócz odpowiednich wskaźników zaproponowanych w Strategii, proponuje się wykorzystanie danych gromadzonych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Główny Urząd Statystyczny, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, jak również urzędy poszczególnych gmin. W szczególności chodzi o dane dotyczące jakości powietrza atmosferycznego, jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz stanu zachowania obszarów podlegających ochronie prawnej (postęp w realizacji celów środowiskowych).

Zgodnie ze swoimi kompetencjami urzędy gminne powinny monitorować bieżący stan zagospodarowania przestrzeni gmin i jego zmiany.

Wykorzystane materiały

Audyt krajobrazowy województwa lubelskiego. Projekt dokumentu – etap opiniowania. Departament Strategii i Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie. Lublin, marzec 2025 r.

Borzyszkowski J., Grzegorzczak I. 2021. Dolina Środkowego Bugu (845.18). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 583-584.

Dobrowolski R., Chabudziński Ł. 2021. Garb Włodawski (845.15). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 581-582.

GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie 2024. Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za 2023 rok. Lublin, kwiecień 2024.

GIOŚ. Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu. <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>

GIOŚ. Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 metodą przeniesienia. <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>

Komisja Europejska 2021. Ocena planów i przedsięwzięć w odniesieniu do obszarów Natura 2000 - Wytyczne metodyczne dotyczące przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG. Zawiadomienie Komisji (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 2021/C 437/01).

Mikołajków J., Sadurski A. (red.) 2017. Informator PSH. Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017. Informator PSH. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce.

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Państwowa Służba Hydrogeologiczna, 2020. Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019. Listopad 2020, Warszawa.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy: Karta informacyjna JCWPd 67 <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-60-79.html>

PIG-PIB 2023. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych (stan na 31.12.2023 r.).

PIG-PIB 2024. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r. Warszawa 2024.

Poradnik dotyczący włączania problematyki zmian klimatu i różnorodności biologicznej do oceny oddziaływania na środowisko. ISBN 978-92-79-28969-9, Unia Europejska, 2013.

Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Podlaski Przełom Bugu (318.91). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 310-311.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Równina Łukowska (318.96). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 314.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska (845.12). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 580-581.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Wysoczyzna Siedlecka (318.94). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 313.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Zakłęśłość Łomaska (845.11). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 580.

Terpiłowski S., Chabudziński Ł. 2021. Zakłęśłość Sosnowicka (845.14). [W:]. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.). Regionalna geografia fizyczna Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań, s. 581.

Wiśniewska M. 2021. Biogazownie rolnicze w kontekście uciążliwości zapachowej. Gaz, Woda i Technika Sanitarna; październik 2021; s. 29-31.

Woś A. 1999. Klimat Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Dokumenty programowe i prawne

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r.).

Ósmy Program działań Unii Europejskiej na rzecz środowiska (Rada UE przyjęła 8 program działań w zakresie środowiska 29 marca 2022 r.; Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. COM(2020) 652 final. Bruksela, dnia 14.10.2020 r.)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego 2015. Zał. Nr 1 do Uchwały Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (Rada Ministrów uchwaliła dokument 16 lipca 2019 r.).

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (Monitor Polski 2021 r., poz. 264).

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025.

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300).

Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Lublin, marzec 2021 (Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 roku).

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (Ministerstwo Środowiska, 2013).

Obwieszczenie 1/2025 z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego (Dz. Urz. Województwa Lubelskiego 2025, poz. 758).

Strony internetowe

Bank Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska <https://geoserwis.gdos.gov.pl>

Geoportal krajowy <https://mapy.geoportal.gov.pl>

Hydroportal ISOK https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/

Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce <https://mapa.korytarze.pl/>

Portal mapowy: <https://polska.e-mapa.net>

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych <https://parki.lubelskie.pl/parki-krajobrazowe/park-krajobrazowy-podlaski-przelom-bugu>

Spis rycin i tabel

Ryciny

Ryc. 1. Gminy położone w obrębie Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze.

Ryc. 2. Położenie makroregionu Nizina Południowopodlaska (318.9) i mezoregionów: Podlaski Przełom Bugu (318.91), Wysoczyzna Siedlecka (318.94) i Równina Łukowska (318.96).

Ryc. 3. Położenie makroregionu Polesie Zachodnie (845.1) i mezoregionów: Wysoczyzna Parczewsko-Kodeńska (845.12), Zakłęśłość Łomaska (845.11), Zakłęśłość Sosnowicka (845.14), Garb Włodawski (845.15) i Dolina Środkowego Bugu (845.18).

Ryc. 4. Wstępna ocena ryzyka powodziowego - obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP) w rejonie Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 5. Zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 224 w rejonie Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 6. PLGW200067 na terenie Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 7. Zagrożenie suszą rolniczą na obszarze Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 8. Podział województwa lubelskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2023 rok.

Ryc. 9. Obszary chronione na obszarze Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 10. Projektowane korytarze ekologiczne na obszarze Partnerstwa: Polesie – Puszcza Mielnicka (GKW-3), Dolina Środkowego Bugu (GKW-4C).

Ryc. 11. Mapa Transgranicznego Rezerwatu Biosfery "Polesie Zachodnie" w rejonie Aktywnego Pogranicza.

Ryc. 12. Projekt Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego – krajobrazy priorytetowe na obszarze Aktywnego Pogranicza.

Tabele

Tab. 1. Wybrane dane statystyczne dla gmin Partnerstwa Aktywne Pogranicze (BDL, dane za 2023 r.).

Tab. 2. Wykaz złóż kredy jeziornej i kredy piszącej na obszarze Aktywnego Pogranicza – tys. t.

Tab. 3. Wykaz złóż piasków i żwirów na obszarze Aktywnego Pogranicza - tys. t.

Tab. 4. Wykaz złóż surowców ilastych ceramiki budowlanej na obszarze Aktywnego Pogranicza - tys. m³.

Tab. 5. Charakterystyka JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza.

Tab. 6. Wyniki monitoringu JCWP na terenie Aktywnego Pogranicza w latach 2019-2021.

Tab. 7. Postęp w osiąganiu celów środowiskowych JCWPd nr 67 (PLGW200067) w okresie 2011-2019.

Tab. 8. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru "A" zabytków nieruchomych województwa lubelskiego na terenie Aktywnego Pogranicza.

Tab. 9. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru "C" zabytków archeologicznych województwa lubelskiego na terenie Aktywnego Pogranicza.

Tab. 10. Projekty, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Załącznik 1. Lista projektów towarzyszących Strategii.

Załącznik 1. Proponowane w Strategii projekty / przedsięwzięcia wraz ze wstępną identyfikacją ich potencjalnego wpływu na środowisko.

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
Cel strategiczny 1. Stworzenie marki aktywne pogranicze				
Cel operacyjny 1.1. Stworzenie wspólnej oferty turystycznej (portal internetowy, szlaki turystyczne - rowerowy, kajakowy, pieszy, konny, tematyczne - np. religijny, historyczny)				
1.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej na terenie Gminy Konstantynów	Gmina Konstantynów	Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej nad rzeką Bug (budowa punktu widokowego, modernizacja schroniska Przysań i stancji harcerskiej).	
2.	Budowa infrastruktury służącej do obsługi samochodów kempingowych	Gmina Konstantynów	Utworzenie infrastruktury turystycznej w postaci uzbrojonego w media parkingu	
3.	Utworzenie szlaku pielgrzymkowego	Gmina Konstantynów	Utworzenie szlaku turystycznego po miejscach sakralnych o charakterze zabytkowym na terenach wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego	
4.	Budowa ścieżek rowerowych	Gmina Konstantynów	Utworzenie ścieżek rowerowych łączących atrakcyjnie turystycznie elementy na terenie obszaru funkcjonalnego	
5.	Utworzenie infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej w parku Konstantynowie w sąsiedztwie zbiornika wodnego w Zakanalu	Gmina Konstantynów	Budowa wiat wypoczynkowo-grillowych, urządzeń rekreacyjnych, pomostu oraz obiektów małej architektury	
6.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej.	Gmina Rokitno	Odbudowa obiektów zabytkowych, budowa dróg dojazdowych budowa ścieżek rowerowych wraz z obiektami małej architektury, wyznaczenie ścieżek tematycznych	
7.	Budowa chodników i ścieżek rowerowych.	Gmina Rokitno	Utworzenie infrastruktury turystycznej oraz poprawa warunków komunikacyjnych gminy	
8.	Zagospodarowanie terenów	Gmina Terespol	Zagospodarowanie terenów wokół zbiornika w Kobylanach (m. in. obiektami małej architektury, plac zabaw, pumtrack, park linowy, park trampolin, ścieżka edukacyjna, siłownie zewnętrzne, budowa pomostów, ciągi komunikacyjne, przepusty, altany)	
9.	Zagospodarowanie rekreacyjne zalewu „Kozioł” w Janowie Podlaskim	Gmina Janów Podlaski	Stworzenie infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej istniejącego zalewu zlokalizowanego w Janowie Podlaskim.	
10.	Utworzenie szlaku turystycznego "Aktywny turysta gminy Janów Podlaski"	Gmina Janów Podlaski	Utworzenie szlaku turystycznego ścieżek rowerowych Wygoda - Ostrów, Stary Pawłów - Łukowiska, Janów Podlaski - Biała Podlaska (w granicach gminy Janów Podlaski), wraz odznaką turystyczną i aplikacją turystyczną.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
11.	Utworzenie szlaku konnego	Gmina Janów Podlaski	Utworzenie szlaku konnego ogólnodostępnego i oznakowanego. Udostępniony będzie dla turystów poruszających się konno.	
12.	Remont zabytkowej dzwonnicy	Gmina Janów Podlaski	Wyremontowanie zabytkowej dzwonnicy oraz udostępnienie nowego punktu do zwiedzania na mapie Janowa Podlaskiego dostępnego dla turystów.	
13.	Rewitalizacja Domu Ryttów	Gmina Janów Podlaski	Rewitalizacja i zagospodarowanie zabytkowego „Domu Ryttów” do celów kulturalno-turystycznych	
14.	Utworzenie kąpieliska wodnego gminy Janów Podlaski	Gmina Janów Podlaski	Stworzenie infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej poprzez budowę nowego kąpieliska.	
15.	Utworzenie szlaku turystycznego	Gmina Hanna	Utworzenie szlaku turystycznego tematycznego- religijnego (kajakowego, rowerowego, pieszego).	
16.	Hanneński ptasi raj	Gmina Hanna	Celem projektu jest ochrona cennych gatunków ptaków (m.in. kulików, bataliony) i siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy Hanna. Wykonanie dokumentacji ornitologicznej, wyznaczenie ścieżki edukacyjnej, wybudowanie punktów do obserwacji ptaków.	
17.	Hanneńskie krzyże	Gmina Hanna	Celem projektu jest dokonanie inwentaryzacji krzyży, spisanie ich historii, uporządkowanie miejsc w których stoją oraz wyznaczenie ścieżki turystycznej szlakiem krzyży	
18.	Moje gmina – walory turystyczno-krajoznawcze gminy Piszczac	Gmina Piszczac	Projekt zakłada opracowanie koncepcji promocji walorów turystyczno-krajoznawczych gminy i upowszechnienie ich wśród mieszkańców oraz turystów.	
19.	Budowa ścieżek na terenie gminy Piszczac	Gmina Piszczac	Celem projektu jest budowa ścieżek turystycznych/ rowerowych/ pieszo - rowerowych na terenie gminy Piszczac.	
20.	Rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy Piszczac	Gmina Piszczac	Przedmiotem projektu jest utworzenie infrastruktury turystycznej - stref turystyczno-rekreacyjnych na terenie gminy Piszczac.	
21.	Rozwój turystycznej bazy noclegowej na terenie gminy Piszczac	Osoby prywatne (Gmina Piszczac)	Tworzenie bazy noclegowej na terenie gminy Piszczac	
22.	Zintegrowane działania na rzecz pielęgnowania i kultywowania dziedzictwa lokalnego	KGW (Gmina Piszczac)	Szereg zintegrowanych, których nadrzędnym celem jest działalność na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury materialnej, ochrona dziedzictwa kulturowego, popieranie i stwarzanie możliwości odkrywania historii i rozwoju gminy Piszczac i regionu.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
23.	Budowa centrum kulturalno – rekreacyjnego w Sławatyczach	Gmina Sławatycze	Rewitalizacja centrum w Sławatyczach poprzez budowę ścieżek i miejsc odpoczynku w parku, instalację oświetlenia, nasadzenie zieleni, miejsca postojowe dla rowerzystów, budowę parkingu. Przez miejscowość Sławatycze przebiega szlak rowerowy Green Velo. Druga część inwestycji – zagospodarowanie nabrzeża rzeki Bug poprzez budowę parku linowego, przystani kajakowej, pola namiotowego, wiaty oraz toalet dla turystów.	
24.	Remont i modernizacja infrastruktury turystycznej w miejscowości Liszna	Gmina Sławatycze	Remont i modernizacja infrastruktury turystycznej w miejscowości Liszna, gdzie obecnie znajduje się Szkolne Schronisko Młodzieżowe. Remont i modernizacja dwóch budynków, zagospodarowanie terenu pod kątem turystyki, remont istniejącego stanowiska dla Kamperów.	
25.	Moje miasto – wspólna historia	Miasto Terespol	Projekt w ramach, którego zostanie opracowana spójna koncepcja promocji miasta (trasa historyczna utworzona z tablic umieszczonych w różnych punktach miasta, folder turystyczny, publikacja monografii miasta, albumu ze zdjęciami okolicznej fauny i flory oraz gadżetów promocyjnych)	
26.	Remont Prochowni -zabytkowego obiektu fortyfikacji w Terespolu dla stworzenia obiektów turystycznych - rekreacyjnych parków wieloprofilowych	Miasto Terespol	Na terenie miasta Terespol znajduje się wpisany na listę zabytków budynek Prochowni, stanowiący pozostałość fortyfikacji Twierdzy Brzeskiej. Obiekt wymaga opracowania technologii zabezpieczenia stropu, w którym pojawiły się mikropęknięcia, powodujące przenikanie wody do wnętrza.	
27.	Budowa infrastruktury kulturalno-turystycznej na terenie rekreacyjnym Konowica	Miasto Terespol	Planowana inwestycja na terenie rekreacyjnym Konowica obejmuje budowę zadaszenia nad punktem widokowym pełniącym funkcję amfiteatru, co umożliwi organizację wydarzeń niezależnie od warunków pogodowych.	
28.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Leśna Podlaska	Budowa ścieżki rowerowej szlakiem kolei wąskotorowej, ścieżka edukacyjna - historyczna.	
29.	Rekreacyjne zagospodarowanie terenu zalewu w Witulinie	Leśna Podlaska	Ustawienia wiat jako miejsc odpoczynku i rekreacji łącznie z budową ścieżek i pomostów przy zbiorniku wodnym Terebela w Witulinie	
30.	Wzmocnienie potencjału turystycznego Gminy Leśna	Leśna Podlaska	Przedmiotem projektu jest stworzenie nowego,	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
	Podlaska" - poprzez utworzenie parku wiejskiego / gminnego		kompleksowego obszaru turystycznego na terenie miejscowości Leśna Podlaska.	
31.	Budowa infrastruktury do obsługi samochodów kempingowych - Leśna Podlaska	Leśna Podlaska	Budowa parkingów wraz z infrastrukturą turystyczną.	
32.	Odtworzenie starorzecza rzeki Klukówki oraz ochrona torfowisk i miejsc cennych przyrodniczo	Leśna Podlaska	Ochrona torfowisk poprzez przywrócenie naturalności i cieków wodnych.	
33.	Utworzenie tras rowerowych szlakiem podlaskiej kolei dojazdowej	Leśna Podlaska	Utworzenie i oznaczenie tras rowerowych, budowa wiat wraz z małą architekturą.	
34.	Zwiększenie dostępności oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej zbiornika wodnego w Tucznaj	Tuczna	Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na rozbudowie istniejącego zbiornika p.poż. przystosowując zbiornik wraz z projektowaną częścią zalewu do potrzeb rekreacyjnych.	
35.	Inwentaryzacja zasobów oraz działania promocyjne szlaków turystycznych	Tuczna	Utworzenie szlaków: Sakralno-historycznego Przyrodniczo-naturalnego Kulinarne i tradycji ludowych.	
36.	Budowa obserwatorium astronomicznego	Tuczna	Budowa obserwatorium astronomicznego na terenie po byłej Szkole Podstawowej w Dąbrowicy Dużej.	
37.	Budowa wież widokowych w miejscowościach Tuczna i Żuki.	Tuczna	Podniesienie walorów turystycznych gminy.	
38.	Utworzenie punktu informacji turystycznej w Kodniu	Kodeń	Budowa „punktu” informacji turystycznej w centrum Kodnia.	
39.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej nad Bugiem i jego dopływami – przystań kajakowa	Kodeń	Budowa przystani kajakowej i dla rowerów wodnych na Kałamance.	
40.	Rozwój i wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w tym nad Bugiem- mała architektura, oznakowanie turystyczne	Kodeń	Ścieżka edukacyjna wzdłuż Zalewu w Kodniu wraz z małą architekturą: wiaty, ławki.	
41.	Promocja: informacja turystyczna i gospodarcza	Kodeń	Wykorzystanie Internetu, stworzenie aplikacji na smartfony, wydanie albumu, folderów, przewodników po gminie Kodeń.	
42.	Wspieranie rozwoju agroturystyki	Kodeń	Prowadzenie akcji promocyjnych oraz szkoleń dla właścicieli agroturystyk.	
43.	Oznaczenie i opis zabytków i ciekawych miejsc w gminie Kodeń	Kodeń	Przygotowanie i umieszczenie w ważnych turystycznie miejscach tablic informacyjnych przedstawiających zabytki i wydarzenia w gminie	
44.	Utworzenie Szlaku Nadbużańskich Sanktuariów	Kodeń i inne gminy	Przygotowanie wspólnej oferty zwiedzania sanktuariów, oferty noclegowej i gastronomicznej. Promocja Szlaku, przygotowania oznaczeń.	
45.	Budowa drogi dojazdowej do kładki pieszo – rowerowej na rzece Krzna w miejscowości Koczukówka	Zalesie	Wymiana i remont nawierzchni.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
46.	Tworzenie punktów informacji turystycznej	Zalesie	Wypożyczenie w materiały promocyjne tj. widokówki, ulotki, foldery, mapy turystyczne, gadżety, Roll-up.	
47.	Budowa ciągów pieszych oraz ciągów pieszo-rowerowych w miejscowościach należących do Gminy Zalesie	Zalesie	Projekt drogowy obejmuje budowę przebudowę istniejących ciągów pieszych oraz ciągów pieszo-rowerowych.	
48.	Budowa punktów rekreacyjnych przy szlakach rowerowych	Zalesie	Utworzenie miejsc postojowych dla rowerzystów oraz miejsc do aktywnego spędzania czasu oraz odpoczynku m.in. ławki, stoliki, miejsca do gry i zabawy.	
49.	Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych doliny rzeki Krzny	Zalesie	Podniesienie atrakcyjności turystycznej.	
50.	Budowa wież widokowych na terenach rekreacyjnych	Zalesie	Budowa wież widokowych na terenach rekreacyjnych.	
Cel operacyjny 1.3. Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu (budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)				
51.	Budowa instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw indywidualnych i jednostek użyteczności publicznej	Konstantynów	Wsparcie mieszkańców we wdrożeniu rozwiązań pozyskiwania energii OZE na potrzeby gospodarstw domowych.	
52.	Budowa farmy fotowoltaicznej	Konstantynów	Zapewnienie wsparcia produkcji energii z OZE.	
53.	Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach użyteczności publicznej	Konstantynów	Wymiana urządzeń świetlnych na energooszczędne w placówkach oświatowych oraz instytucjach kultury.	
54.	Usuwanie z terenu Gminy Konstantynów wyrobów zawierających azbest	Konstantynów	Realizacja programu usuwania azbestu z terenu Gminy Konstantynów.	
55.	Rozbudowa gminnego ujęcia wody pitnej	Konstantynów	Optymalizacja zaspokajania potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.	
56.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Konstantynów	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miarę rozrostu aglomeracji lub przybywania nowych gospodarstw domowych.	
57.	Budowa biogazowni	Konstantynów	Budowa biogazowni przy udziale inwestora zewnętrznego	
58.	Budowa kanalizacji deszczowej w celu odwodnienia istniejących ulic	Konstantynów	Rozbudowa sieci odwodnienia połączona z budową nowych ulic.	
59.	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Konstantynów	Zmniejszenie kosztów użytkowania i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.	
60.	Optymalizacja gospodarki odpadami komunalnymi	Konstantynów	Utworzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.	
61.	Budowa instalacji oświetlenia ulicznego	Konstantynów	Rozbudowa instalacji w miarę rozrostu obszaru zabudowanego.	
62.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Konstantynów	Zakup samochodu pożarniczego na potrzeby OSP.	
63.	Budowa kanalizacji sanitarnej	Rokitno	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez właściwe zagospodarowanie ścieków	
64.	Modernizacja oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną w Cieleśnicy-Pałac	Rokitno	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez podniesienie jakości ścieków oczyszczonych	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
65.	Czysta energia dla Gminy Rokitno	Rokitno	Budowa kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła, kotłów na biomasę w celu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	
66.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.	Rokitno	Zagospodarowanie odpadów powstających na terenie gminy.	
67.	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego poprzez doposażenie jednostek OSP, zakup Samochodów Pożarniczych do Ochotniczych Straży Pożarnych.	Rokitno	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.	
68.	Usuwanie azbestu z terenu Gminy Rokitno.	Rokitno	Usuwanie szkodliwego azbestu celem poprawy jakości środowiska naturalnego	
69.	Budowa biogazowni	Rokitno	Budowa biogazowni przy udziale inwestora zewnętrznego, z wykorzystaniem lokalnych produktów ubocznych w rolnictwie do celów produkcji energii.	
70.	Rozbudowa sieci wodociągowej.	Rokitno	Budowa sieci wodociągowej w terenach niezwodociągowanych	
71.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Rokitno	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynków	
72.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Rokitno	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez prawidłowe zagospodarowanie powstających nieczystości płynnych.	
73.	Budowa sieci kablowej nN oświetlenia ulicznego	Rokitno	Budowa oświetlenia ulicznego energooszczędnego w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy.	
74.	Rozwój elektromobilności w oparciu o transport niskoemisyjny	Rokitno	Budowa stacji ładowania pojazdów.	
75.	Wdrożenie działań melioracyjnych na terenie gminy	Rokitno	Właściwe gospodarowanie wodami polegające na odwodnieniu lub nawodnieniu obszarów zagrożonych suszą.	
76.	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej	Terespol	Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Koroszczynie oraz kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Terespol Koroszczyn.	
77.	Budowa i przebudowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Terespol	Budowa i przebudowa przydomowych oczyszczalni ścieków poza terenem Aglomeracji Terespol Koroszczyn	
78.	Przebudowa sieci wodociągowych	Terespol	Przebudowa sieci wodociągowych na terenie gminy Terespol.	
79.	Usuwanie z terenu Gminy Terespol wyrobów zawierających azbest	Terespol	Celem projektu jest utylizacja odpadów szkodliwych zawierających azbest z budynków gminnych i prywatnych.	
80.	Termomodernizacja obiektu Zespołu Szkół im. K. Makuszyńskiego w Małaszewiczach z wymianą źródła ciepła	Terespol	Termomodernizacja obiektu Zespołu Szkół im. K. Makuszyńskiego w Małaszewiczach z wymianą źródła ciepła (docieplenie elewacji)	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			zewnątrznych, wymiana okien, montaż pompy ciepła i inne)	
81.	Kompleksowa termomodernizacja w mieszkaniowym zasobie gminnym i budynkach użyteczności publicznej	Terespol	Wymiana źródeł ciepła, montaż instalacji OZE, docieplenie ścian, wymiana okien itp.	
82.	Czysta energia w gminie Janów Podlaski	Janów Podlaski	Projekt dotyczy montażu na obiektach mieszkańców gminy instalacji odnawialnych źródeł energii tj: mikroinstalacje fotowoltaiczne, instalacji kolektorów słonecznych.	
83.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Janów Podlaski	Prace modernizacyjne budynków użyteczności publicznej na terenie gminy polegające min. na wymianie źródła ciepła, montażu odnawialnych źródeł energii.	
84.	Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie gminy Janów Podlaski	Janów Podlaski	Projekt dotyczący gospodarstw domowych mieszkańców gminy Janów Podlaski i polega na wymianie źródeł ciepła na bardziej efektywne i ekologiczne.	
85.	Zakup zestawu asenizacyjnego	Janów Podlaski	Zakup ciągnika i beczki asenizacyjnej do odbioru nieczystości od mieszkańców.	
86.	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej	Janów Podlaski	Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w gminie Janów Podlaski ma na celu podniesienie poziomu usług oraz ich jakości.	
87.	Modernizacja kotłowni gminnej	Janów Podlaski	Celem projektu jest wymiana źródła ogrzewania.	
88.	Budowa biogazowni	Janów Podlaski	Budowa biogazowni w gminie Janów Podlaski.	
89.	Budowa oświetlenia ulicznego	Janów Podlaski	Budowa oświetlenia w miejscowościach Błonie i Janów Podlaski.	
90.	Utworzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	Janów Podlaski	Optymalizacja gospodarki odpadami komunalnymi	
91.	Budowa zbiornika wodnego w zlewni rzeki Hanna	Hanna	Projekt obejmuje budowę zbiornika wodnego mającego za zadanie retencjonować wody powodziowe i roztopowe w zlewni rzeki Hanna. Zbiornik ma również pełnić funkcję przeciwpowodziową oraz turystyczną.	
92.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Piszczac	Piszczac	Projekt zakłada poprawę gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy poprzez budowę wodociągu/kanalizacji w celu podniesienia poziomu usług komunalnych oraz poprawę jakości życia mieszkańców.	
93.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków	Piszczac	Celem projektu jest modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz poprawa jakości usług komunalnych.	
94.	Kontynuacja programu usuwania azbestu	Piszczac	Kontynuacji działań mających na celu usuwanie szkodliwego azbestu. Działania przewidują	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			demontaż, odbiór, transport oraz unieszkodliwienie odpadów azbestowych.	
95.	Termomodernizacja budynków komunalnych w gminie Piszczac	Piszczac	Celem projektu jest poprawa jakości środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców poprzez kompleksową termomodernizację.	
96.	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Piszczac	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych.	
97.	Podniesienie świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców	Gminne Centrum Kultury i Sportu W Piszczacu Zespół Placówek Oświatowych w Chotyłowie	Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja zintegrowanych działań na rzecz kształtowania prawidłowych postaw i nawyków w zakresie zdrowia, żywienia, uprawiania sportu, zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców.	
98.	Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Piszczac	Piszczac	Realizacja następujących celów szczegółowych: redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza dzięki montażowi instalacji OZE w gospodarstwach domowych, podniesienia jakości życia mieszkańców gminy w efekcie stosowania alternatywnych źródeł energii.	
99.	Program ograniczania niskiej emisji w gminie Piszczac	Piszczac	Kompleksowa likwidacja istniejących, nieefektywnych źródeł ciepła.	
100.	Modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków.	Sławatycze	Przedsięwzięcie przewiduje gruntowną modernizację Gminnej Oczyszczalni Ścieków.	
101.	Montaż instalacji OZE na terenie Gminy Sławatycze	Sławatycze	Montaż instalacji OZE na terenie nieruchomości mieszkańców Gminy Sławatycze.	
102.	Termomodernizacja szkoły w miejscowości Jabłeczna	Sławatycze	Dawna szkoła w Jabłecznej znajduje się na terenach popegeerowskich. Przedmiotem realizowanego projektu jest głęboka termomodernizacja budynku Szkoły w Jabłecznej, należącego do Gminy Sławatycze, montaż instalacji fotowoltaicznej.	
103.	Zakup średniego samochodu bojowego dla OSP	Sławatycze	W ramach projektu przewiduje się zakup średniego samochodu bojowego wraz z wyposażeniem dla OSP.	
104.	Budowa kanalizacji w mieście Terespol	Miasto Terespol	Budowa sieci na kanalizacyjnej o długości ok. 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica.	
105.	Budowa wodociągów na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	Miasto Terespol	Budowa sieci na wodociągowej o długości ok 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica.	
106.	Odnawialne źródła energii dla miasta Terespol -etap IV	Miasto Terespol	Budowa 1000 odnawialnych źródeł energii w budynkach	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			jednorodzinnych na terenie miasta Terespol i farmy fotowoltaicznej	
107.	Budowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Terespol	Miasto Terespol	Budowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Terespol o długości ok 15 km	
108.	Budowa nowego i modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego na terenie miasta Terespol	Miasto Terespol	Wymiana słupów i opraw oraz budowa oświetlenia na nowopowstałych osiedlach	
109.	Budowa ciepłowni miejskiej w Terespolu	Miasto Terespol	Inwestycja polega na budowie ekologicznej ciepłowni miejskiej w Terespolu, która wykorzysta odnawialne źródła energii do produkcji ciepła. Ciepłownia zapewni mieszkańcom stabilne i ekologiczne źródło energii, zmniejszając emisję CO ₂ i poprawiając jakość powietrza.	
110.	Budowa gazociągu na terenie miasta Terespol	Miasto Terespol	Budowa nowego gazociągu na terenie miasta Terespol jest częścią większego projektu mającego na celu gazyfikację miasta i gminy Terespol. Celem jest dostarczenie gazu ziemnego do Terespolu oraz okolicznych miejscowości.	
111.	Dostosowanie do zmian klimatu oraz zapobieganie powodziom i suszy na terenie miasta Terespol	Miasto Terespol	Projekt ma na celu przystosowanie terenu rekreacyjnego Konowica do zmian klimatu, koncentrując się na zapobieganiu powodziom i suszy. Kluczowym elementem inwestycji jest zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury, takiej jak roślinność retencyjna i zbiorniki wodne, oraz instalacja wodoprzepuszczalnych nawierzchni.	
112.	Budowa PSZOK w Terespolu	Miasto Terespol	Projekt zakłada budowę nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).	
113.	Budowa/Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Leśna Podlaska	Rozbudowa sieci wod.-kan. na terenie gminy.	
114.	Budowa/ Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Leśna Podlaska	Rozbudowa wydzielonej sieci oświetlenia ulicznego w miejscach nowo powstałej zabudowy mieszkalnej.	
115.	Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w tym wymiana pieców co	Leśna Podlaska	Gospodarka OZE - budowa lub wymiana istniejących instalacji.	
116.	Budowa instalacji gazowej	Leśna Podlaska	Budowa sieci gazowej na terenie gminy Leśna Podlaska.	
117.	Wymiana pokryć dachowych – utylizacja eternitu	Leśna Podlaska	Wymiana pokryć dachowych na budynkach indywidualnych.	
118.	Doposażenie jednostek strażackich OSP – sprzęt specjalistyczny, samochód, budowa strażnic na terenie gminy	Leśna Podlaska	Remont i budowa strażnic na terenie Gminy Leśna Podlaska, doposażenie istniejących w specjalistyczny sprzęt strażacki.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
119.	Wdrożenie działań melioracyjnych na terenie gminy	Leśna Podlaska	Budowa urządzeń melioracyjnych oraz oczyszczenie rowów na terenie Gminy Leśna Podlaska.	
120.	Utworzenie PSZOK	Leśna Podlaska	Budowa PSZOK na terenie gminy Leśna Podlaska.	
121.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Leśna Podlaska	Budowa przydomowych oczyszczalni na terenie Gminy Leśna Podlaska.	
122.	Budowa biogazowni rolniczej	Leśna Podlaska	Budowa biogazowni na terenie gminy Leśna Podlaska.	
123.	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków - przetwarzanie odpadów	Leśna Podlaska	Modernizacja gospodarki osadowej, budowa dodatkowego zbiornika na ścieki i osady dowiezione, utwardzenie terenu wraz ze zjazdem i bramą, remont istniejącej wiaty magazynowej, budowa wiaty związanej z funkcjonowaniem gospodarki ściekowej, budowa instalacji fotowoltaicznej.	
124.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Tuczn	Tuczna	Wymiana oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne.	
125.	Gospodarka odpadami w obiegu zamkniętym	Tuczna	Zagospodarowanie osadów po ściekowych planuje się poprzez budowę instalacji do produkcji bio gazu, bio metanu i przetworzenie na wodór.	
126.	Budowa instalacji fotowoltaicznych na potrzeby mieszkańców Gminy Tuczn	Tuczna	Celem głównym projektu jest ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	
127.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tuczn wraz z wymianą źródła ciepła	Tuczna	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę źródła ciepła.	
128.	Termomodernizacja i przebudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Tuczn	Tuczna	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku użyteczności publicznej, wymianę źródła ciepła oraz montaż paneli fotowoltaicznych	
129.	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Tuczna	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych.	
130.	Termomodernizacja budynku komunalnego w Tuczn	Tuczna	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku użyteczności publicznej, montaż paneli fotowoltaicznych	
131.	Termomodernizacja oraz zmiana systemu C.O. w budynku Domu Nauczyciela w Tuczn	Tuczna	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę źródła ciepła	
132.	Rozwój elektromobility	Tuczna	Działania na rzecz rozwoju elektromobility na terenie Gminy Tuczn.	
133.	Utylizacja szkodliwych odpadów	Tuczna	Utylizacja szkodliwych odpadów takich jak:	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			- Azbest z obiektów gminnych oraz z budynków mieszkańców - Odpadów pościelowych - Foli rolniczych itp.	
134.	Gmina Tucza przyjazna środowisku	Tucza	Działania z zakresu edukacji ekologicznej. Akcja „drzewko za śmieci”.	
135.	Budowa zbiornika retencyjnego „Krugła”	Tucza	Budowa zbiornika retencyjnego na gruntach wspólnoty wiejskiej sołectwa Dąbrowica Duża.	
136.	Zintegrowany system monitoringu obiektów gminnych, inteligentne oświetlenie przestrzeni gminnej	Tucza	Utworzenie systemu monitoringu obiektów gminnych oraz inteligentnego oświetlenia przestrzeni gminnej w celu poprawy bezpieczeństwa.	
137.	Rozwój infrastruktury wodociągowej	Tucza	Rozwój infrastruktury wodociągowej na terenie gminy: rozbudowa sieci wodociągowej, modernizacja ujęć wody.	
138.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Tucza	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na potrzeby mieszkańców gminy.	
139.	Budowa instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych i pomp ciepła u mieszkańców i w budynkach użyteczności publicznej	Kodeń	Głównym celem projektu jest redukcja emisji szkodliwych związków co przekłada się na zwiększoną ochronę środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	
140.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Kodeń	Kodeń	Rozszerzenie sieci kanalizacyjnej w gminie.	
141.	Rozszerzenie sieci kanalizacyjnej w gminie.	Kodeń	Budowa przydomowych oczyszczalni w rozproszonej zabudowie siedliskowej.	
142.	Wymiana pieców węglowych, w domach osób fizycznych, na bardziej ekonomiczne i bardziej ekologiczne	Kodeń	Wsparcie mieszkańców wymieniających stare piece węglowe na nowocześniejsze źródła energii.	
143.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Kodeń	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych.	
144.	Budowa kanalizacji deszczowej w celu odwodnienia istniejących ulic	Kodeń	Odwodnienie istniejących ulic.	
145.	Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach użyteczności publicznej	Kodeń	Zmniejszenie poboru energii elektrycznej.	
146.	Budowa farmy fotowoltaicznej	Kodeń	Pozyskanie energii elektrycznej na potrzeby Gminy ze źródeł odnawialnych.	
147.	Budowa zbiornika małej retencji wraz z infrastrukturą	Kodeń	Budowa zbiornika retencyjnego o powierzchni ok. 10 ha w miejscowości Zabłocie.	
148.	Modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Kodeń	Kodeń	Modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Kodeń	
149.	Utylizacja szkodliwych odpadów w tym rolniczych.	Kodeń	Usuwanie wyrobów zawierających azbest i folię wykorzystywaną w rolnictwie	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
150.	Budowa i rozbudowa oświetlenia ulicznego LED	Zalesie	Budowa nowych linii kablowych oświetlenia ulicznego oraz budowa nowych stanowisk słupowych oświetlenia ulicznego.	
151.	Usuwanie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest	Zalesie	Przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest".	
152.	Rozbudowa i modernizacja gminnego ujęcia wody pitnej	Zalesie	Modernizacja ujęcia wody przy stacji uzdatniania wody polegające m.in. na: - demontażu urządzeń i instalacji wewnętrznych, pomp głębinowych wraz z orurowaniem i okablowaniem; - montaż orurowania instalacji zewnętrznej, systemu opomiarowania i automatyki, - wymianę pomp głębinowych, - budowa zbiornika wyrównawczego wody, - montaż instalacji alarmowej.	
153.	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	Zalesie	Budowa kanalizacji sanitarnej, modernizacja oczyszczalni ścieków, modernizacja stacji uzdatniania wody.	
154.	Przygotowanie terenu i budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Zalesie	Zakres inwestycji obejmować będzie: - budowę wiaty magazynowej (zadaszenie odkrytych kontenerów), - boksów magazynowych z bloków betonowych, - magazynu odpadów niebezpiecznych, magazynu odpadów ZSEE, - kontenera socjalno-biurowego, wagi samochodowej oraz bramy wyjazdowej, zakup koszy, beczek do magazynowania poszczególnych frakcji odpadów, zakup rębaka, - montaż instalacji fotowoltaicznej.	
155.	Przebudowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Zalesiu	Zalesie	- usprawnienie węzła mechanicznego oczyszczania ścieków, w tym budowę osadnika wstępnego i pompowni cyrkulacji osadu wstępnego; - budowa ciągu ściekowego - budowa instalacji termicznej dezintegracji i higienizacji osadów; - budowę komory fermentacyjnej; - budowę stacji wstępnego i końcowego odwadniania osadów; - budowę instalacji oczyszczania i magazynowania biogazu oraz węzła spalania biogazu, - budowę suszarni słonecznej osadów ściekowych;	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
156.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Zalesie	Zakres prac obejmuje modernizację stropu, konstrukcji dachu, wymianę okien i drzwi, a także modernizację instalacji ciepłej wody użytkowej (montaż paneli fotowoltaicznych) oraz instalacji grzewczej.	
157.	Wymiana i modernizacja źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie gminy	Zalesie	Wymiana wysokoemisyjnych źródeł ciepła typu kotły na pellet, pompy ciepła itp.	
158.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Zalesie	Projekt budowlany przydomowych oczyszczalni ścieków dla budynków (domów) zlokalizowanych na terenie Gminy Zalesie. Termomodernizacja oraz wymiana centralnego ogrzewania w budynku.	
159.	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkań socjalnych	Zalesie	Zmniejszenie kosztów użytkowania i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.	
160.	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	Zalesie	Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych.	
161.	Rozbudowa i modernizacja OSP Wólka Dobryńska oraz zakup sprzętu, w tym pojazdu pożarniczo-gaśniczego	Zalesie	Rozbudowa i modernizacja OSP Wólka Dobryńska oraz zakup sprzętu, w tym pojazdu pożarniczo-gaśniczego.	
162.	Termomodernizacja oraz wymiana centralnego ogrzewania w budynku Urzędu Gminy Zalesie	Zalesie	Celem projektu jest poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę centralnego ogrzewania.	
163.	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	Zalesie	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych.	
Cel operacyjny 1.4. Stworzenie efektywnego systemu zarządzania obszarem				
164.	Przygotowanie dokumentów strategicznych gminy	Konstantynów	Strategia rozwoju, plan ogólny, program rewitalizacji.	
165.	Przygotowanie dokumentów strategicznych gminy	Rokitno		
166.	Współpraca międzynarodowa z partnerskimi samorządami z zagranicy	Leśna Podlaska	Rozwój branżowej współpracy międzynarodowej z partnerami Gminy Leśna Podlaska.	
167.	Cyfrowa gmina	Leśna Podlaska	Realizacja nowoczesnych usług publicznych z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych	
168.	Rozwój e-administracji: zakup sprzętu i oprogramowania podnoszących jakość świadczonych usług w UG	Kodeń	Zakup sprzętu i oprogramowania podnoszących jakość świadczonych usług przez gminę.	
169.	Przygotowanie dokumentów strategicznych gminy	Kodeń	Opracowanie strategii rozwoju gminy, ogólnego planu zagospodarowania i szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego.	
170.	Szkolenia pracowników samorządowych mających na celu	Kodeń	Podniesienie kwalifikacji, umiejętności cyfrowych i jakości obsługi mieszkańców.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
	podniesienie ich kwalifikacji i jakości obsługi mieszkańców			
171.	Budowa nowej remizy dla OSP w Kodniu.	Kodeń	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy Kodeń poprzez unowocześnienie zaplecza lokalowego i technicznego OSP w Kodniu.	
172.	Lokalny System Informacji Publicznej i Zarządzania Ostrzeżeniami	Tuczna	Celem projektu jest stworzenie zintegrowanego systemu informacyjnego, który umożliwi mieszkańcom szybki i łatwy dostęp do kluczowych informacji publicznych oraz ostrzeżeń o zagrożeniach.	
173.	Szkolenia pracowników samorządowych mających na celu podniesienie ich kwalifikacji i jakości obsługi mieszkańców	Zalesie	Organizacja szkoleń z zakresu podniesienia posiadanych kwalifikacji, poszerzanie wiedzy i umiejętności pracowników, jak również kształtowanie ich postaw i zachowań.	
174.	Cyfrowa gmina	Zalesie	Zakup niezbędnych urządzeń i sprzętów, - rozbudowa i modernizacja obecnej infrastruktury ICT, - szkolenia cyfrowe dla pracowników JST.	
175.	Współpraca międzynarodowa z partnerskimi samorządami z zagranicy	Zalesie	Działania ukierunkowane na współpracę z miastami partnerskimi – ośrodkami, mogącymi podzielić się swymi doświadczeniami w sprawach praktyki samorządowej, inwestycji czy rozwoju kultury, a jednocześnie zainteresowanymi naszymi osiągnięciami w tego rodzaju sprawach.	
176.	Rozwój e-administracji: zakup sprzętu i oprogramowania podnoszących jakość świadczonych usług w UG	Zalesie	Modernizacja pomieszczeń serwerowni celem podniesienia bezpieczeństwa świadczonych e-usług, jest uruchomienie e-Uслуг publicznych na wysokim poziomie dojrzałości, dostępnych dla jej mieszkańców.	
177.	Rozbudowa budynku Urzędu Gminy	Janów Podlaski	Rozbudowa budynku Urzędu Gminy wraz z dostosowaniem obiektu dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	
Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza				
Cel operacyjny 2.1. Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE)				
178.	Wspieranie powstawania zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego	Konstantynów	Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej poprzez zapewnienie zbytu produktów rolnych z terenu gminy oraz gmin przyległych.	
179.	Budowa targowiska gminnego	Leśna Podlaska	Budowa targowiska gminnego w leśnej podlaskiej odpowiadającego aktualnym wymogom techniczno-budowlanym.	
180.	Programy oparte na wdrażaniu nowoczesnego i ekologicznego	Leśna Podlaska	Przygotowanie i wdrożenie programów specjalistycznych w	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
	rolnictwa w oparciu o biogospodarkę		zakresie rolnictwa, w tym utworzenie i prowadzenie sprzedaży lokalnych produktów wsparte promocją.	
181.	Utworzenie stref ekonomicznych	Leśna Podlaska	Zakup nieruchomości , scalenie, uzbrojenie oraz utworzenie stref ekonomicznych.	
182.	Aktywizacja gospodarcza terenu poprzez zagospodarowanie placu targowego na cele promocji lokalnych produktów w Tucznaj	Tuczna	Promocja lokalnych produktów.	
183.	„Nadbużański Produkt” Produkcja ekologicznej żywności. Skracanie łańcuchów dostaw. Organizacja grupy zakupowej	Tuczna	Wsparcie rolników w produkcji ekologicznej żywności. Stworzenie sieci dystrybucji. Organizacja grupy zakupowej (energia, transport uczniów, opał, artykuły biurowe).	
184.	Wdrażanie innowacji na rzecz wydajnego, nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa opartego na zasadach biogospodarki	Kodeń	Organizacja warsztatów dla rolników, zakup i instalacja stacji meteorologicznej. Organizacja wyjazdów na wystawy rolnictwa.	
185.	Tworzenie stref ekonomicznych poprzez uzbrajanie i modernizację terenów inwestycyjnych dla nowych inwestorów	Zalesie	Wdrażanie przedsięwzięć znacząco podnoszących rozwój gospodarczy na terenach atrakcyjnych ekonomicznie. Zakres projektu: projektu zakłada uzbrojenie terenu inwestycyjnego na przyszłe potrzeby firm.	
Cel operacyjny 2.2. System wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości (stworzenie IOB, edukacja dla biznesu, rozwój infrastruktury ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej (szybki internet, dostępność komunikacyjna, wykorzystanie OZE i samowystarczalność energetyczna)				
186.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu na drogach publicznych na terenie gminy	Konstantynów	min. Budowa bezkolizyjnego skrzyżowania dróg wojewódzkich w formie ronda w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób pieszych i uczestników ruchu.	
187.	Budowa dróg gminnych na terenie gminy Konstantynów	Konstantynów	Budowa dróg w miejscowościach Zakalinki Kolonia, Wólka Polinowska, Konstantynów, Konstantynów Kolonia, Zakalinki, Zakanale, Komarno Kolonia	
188.	Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Konstantynów	Konstantynów	Przebudowa ul. 3 maja, ul. Cmentarnej	
189.	Remonty dróg gminnych na terenie gminy Konstantynów	Konstantynów	Remonty dróg gminnych w miejscowościach Komarno-Kolonia, Komarno, Witoldów, Zakalinki Kolonia, Zakalinki	
190.	Remont dróg wojewódzkich 811 Sarnaki – Biała Podlaska oraz 698 Terespol – Łosice	Konstantynów (w partnerstwie z Zarządem Dróg Wojewódzkich)	Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców zabudowy skupionej wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz uczestników ruchu.	
191.	Budowa dróg powiatowych Wólka Polinowska – Nowy Pawłów oraz Komarno – Polinów	Konstantynów	Poprawa jakości drogi powiatowej wraz z utworzeniem warunków do uprawiania aktywności fizycznej poprzez budowę ścieżki rowerowej prowadzącej do terenów ochrony przyrody.	
192.	Rozwój elektromobilności w oparciu o transport niskoemisyjny	Konstantynów	Budowa stacji ładowania pojazdów o napędzie elektrycznym.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
193.	Stworzenie strefy gospodarczej	Konstantynów	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz zapewnienie warunków funkcjonowania przedsiębiorczości.	
194.	Promocja gospodarcza obszaru funkcjonalnego	Rokitno		
195.	Przebudowa dróg powiatowych na terenie Gminy Rokitno	Rokitno	Poprawa infrastruktury drogowej powiatowej na terenie gminy.	
196.	Budowa i przebudowa dróg gminnych.	Rokitno	Poprawa infrastruktury drogowej gminnej na terenie gminy.	
197.	Utworzenie strefy gospodarczej	Rokitno	Wykonanie uzbrojenia w niezbędną infrastrukturę techniczną.	
198.	Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg w CENTRUM LOGISTYCZNYM NA ŚCIANIE WSCHODNIEJ w obrębie gminy Terespol	Terespol	Budowa, rozbudowa i przebudowa dróg w CENTRUM LOGISTYCZNYM NA ŚCIANIE WSCHODNIEJ w obrębie gminy Terespol w celu stworzenia oraz poprawy warunków obsługi i rozwoju istniejących i planowanych terenów inwestycyjnych i międzynarodowych terminali intermodalnych.	
199.	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 816 na terenie Gminy Terespol	Terespol (w partnerstwie z Zarządem Dróg Wojewódzkich)	Rozbudowa ciągu dróg dla rowerów w Gminie Terespol	
200.	Budowa i przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych	Terespol	Rozwój infrastruktury drogowej	
201.	Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 698 w miejscowości Janów Podlaski	Janów Podlaski (w partnerstwie z Zarządem Dróg Wojewódzkich)	Projekt zakłada przebudowę odcinka o długości ok. 1,9 km drogi wojewódzkiej nr 698 relacji Siedlce-Terespol obejmującego ulice Siedlecką i 1-go Maja w Janowie Podlaskim, stanowiącą jedną z najważniejszych dróg w gminie Janów Podlaski. Projekt zakłada poprawę istniejącej nawierzchni jezdni, poprawę systemu odwodnienia tego odcinka drogi, budowę chodnika na brakującym odcinku.	
202.	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Janów Podlaski	Janów Podlaski	Projekt zakłada budowę lub przebudowę w kolejnych latach dróg gminnych w miejscowościach: Janów Podlaski, Błonie, Klonownica Mała, Bubeł Łukowiska, Jakówki, Polinów	
203.	Budowa/przebudowa/ remont dróg powiatowych na terenie gminy Piszczac	Piszczac	Modernizacja i podnoszenie standardu dróg na terenie gminy Piszczac zapewniający polepszenie bezpieczeństwa komunikacyjnego. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej.	
204.	Budowa/przebudowa/remont dróg gminnych na terenie gminy Piszczac	Piszczac	W ramach zadania planowana jest budowa/przebudowa oraz remont dróg na terenie gminy Piszczac. Podnoszenie standardu dróg na	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			teren gminy Piszczac zapewniający polepszenie bezpieczeństwa komunikacyjnego. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej.	
205.	Promocja idei pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	Piszczac	Zakres planowanego przedsięwzięcia dotyczyć będzie zwiększenia wiedzy mieszkańców gminy Piszczac, na temat możliwości wdrożenia pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych.	
206.	Modernizacja dróg gminnych gruntowych o łącznej długości ok 20 km.	Sławatycze	Planowane są prace naprawcze dróg gminnych gruntowych polegające na utwardzeniu nawierzchni przy pomocy dostępnych na danej drodze technologii. Przeprowadzenie modernizacji przedmiotowych dróg przyczyni się w bezpośredni sposób do bezpiecznego korzystania z nich przez wszystkich uczestników. Ponadto poprawi się też dostępność komunikacyjna.	
207.	Budowa skrzyżowania dwupoziomowego na terenie Miasta Terespol w zamian za likwidację przejazdu drogowo – kolejowego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 698 z linią kolejową nr 2 Warszawa – Terespol w km 208,789	Miasto Terespol	Budowa skrzyżowania dwupoziomowego na terenie Miasta Terespol w zamian za likwidację przejazdu drogowo – kolejowego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 698 z linią kolejową nr 2 Warszawa – Terespol w km 208, poprawi funkcjonalność komunikacyjną na głównej ulicy miasta, upłyni również ruch kolejowy i w zaznaczanym stopniu poprawi przepustowość międzynarodowego przejścia granicznego z Białorusią.	
208.	Budowa dróg na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	Miasto Terespol	Budowa dróg wraz z kanalizacją deszczową i chodnikami o długości ok 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	
209.	Budowa oświetlenia na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	Miasto Terespol	Budowa oświetlenia ulicznego na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	
210.	Budowa parkingu miejskiego w Terespolu	Miasto Terespol		
211.	Budowa i przebudowa dróg	Leśna Podlaska	Budowa i przebudowa dróg gminnych w szczególności: - Ludwinów – Jagodnica - Bukowice Kolonia (Mariampol) – Ossówka - Nowa Bordziłówka – Ludwinów - Ossówka/Ossówka – Kolonia – Budowa dróg gminnych - Budowa dróg dojazdowych w Nowej Bordziłówce	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			- Budowa drogi w Bukowicach-Kolonii – włączenie do drogi powiatowej - Budowa drogi gminnej na odcinku Bukowice-Kolonia – Nosów-Kolonia - Budowa i przebudowa dróg osiedlowych w Leśnej Podlaskiej - Przebudowa dróg powiatowych: Stara Bordziłówka – Leśna Podlaska - Leśna Podlaska – Klukowszczyzna - Leśna Podlaska ul. Bialska i Łosicka Nosów – do drogi wojewódzkiej	
212.	Opracowanie ofert inwestycyjnych	Leśna Podlaska	Przygotowanie projektów i promocja ofert inwestycyjnych dla wydzielonych terenów w Gminie Leśna Podlaska.	
213.	Przeprowadzenie badań archeologicznych terenów inwestycyjnych	Leśna Podlaska	Przeprowadzenie badań terenowych pod nadzorem uprawnionych służb w zakresie rozpoznania stanowisk archeologicznych na terenie gminy.	
214.	Promocja gospodarcza i turystyczna	Leśna Podlaska	Przygotowanie, wdrożenie oraz wydanie katalogów tradycyjnych i cyfrowych w zakresie promocji gospodarczej i turystycznej gminy.	
215.	Budowa i przebudowa dróg osiedlowych - Leśna Podlaska, Nowa Bordziłówka, Ossówka, Zaberbecze, Witulin	Leśna Podlaska	Roboty budowlane związane z budową i przebudową dróg osiedlowych.	
216.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1051	Tuczna	Poprawa stanu infrastruktury drogowej.	
217.	Utworzenie stacji kontroli pojazdów oraz serwisu maszyn rolniczych	Tuczna	Rozwój przedsiębiorczości oraz usług na terenie gminy, utworzenie nowych miejsc pracy.	
218.	Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację i budowę dróg na obszarze gminy	Tuczna	Poprawa stanu infrastruktury drogowej.	
219.	Doposażenie spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie gminy	Tuczna	Doposażenie spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt w celu rozwoju oraz podniesienia poziomu usług	
220.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1056	Tuczna (we współpracy ze Starostwem Powiatowym)	Poprawa stanu infrastruktury drogowej.	
221.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1078	Tuczna (we współpracy ze Starostwem Powiatowym)	Poprawa stanu infrastruktury drogowej.	
222.	Inwestycja w Jutro – Zrównoważony Rozwój Gminy Tuczna dzięki Funduszom UE	Tuczna	Projekt koncentruje się na wykorzystaniu doświadczenia i dobrych praktyk wypracowanych przez Gminę Tuczna w zarządzaniu i wdrażaniu projektów współfinansowanych z funduszy unijnych.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
223.	Partnerstwo na Rzecz Rozwoju – Współpraca Międzynarodowa w Zakresie Wykorzystania Środków UE	Tuczna	Celem projektu jest nawiązanie i rozwój współpracy międzynarodowej między samorządami, aby wspólnie wymieniać doświadczenia i dobre praktyki w zakresie aplikowania, wdrażania i zarządzania środkami unijnymi.	
224.	Rozwój komunikacji zbiorowej na terenie Gminy Tuczna	Tuczna	Projekt ma na celu poprawę dostępności i jakości transportu publicznego na terenie gminy, odpowiadając na potrzeby mieszkańców w zakresie mobilności.	
225.	Modernizacja i remonty dróg powiatowych na terenie gminy	Kodeń	Modernizacja dróg: 1060 L–L Szostaki – Zabłocie, 1053L Kopytów – Kożanówka i 1054L Kopytów – Nowy Dwór	
226.	Budowa i remonty wiat przystankowych dla podróżujących komunikacją zbiorową	Kodeń	Budowa nowych i remonty istniejących wiat przystankowych na terenie gminy.	
227.	Budowa, modernizacja i remonty dróg gminnych utwardzonych i gruntowych	Kodeń	Budowa dróg gminnych: m. in.: 101005L w Kątach i 101031L w Zaleszu, remonty dróg gminnych.	
228.	Remonty chodników	Kodeń	Budowa i remont chodników i wjazdów na posesje przy ulicach: Terespolskiej i Sławatycznej w Kodniu.	
229.	Budowa drogi gminnej w miejscowości Kijowiec Kolonia	Zalesie	Remont, modernizacja odcinka drogi	
230.	Budowa drogi gminnej w miejscowości Malowa Góra	Zalesie	Remont, modernizacja odcinka drogi.	
231.	Rozwój infrastruktury drogowej na terenie gminy	Zalesie	Remont, modernizacja odcinka dróg na terenie Gminy.	
232.	Budowa i przebudowa dróg powiatowych	Zalesie	Budowa i przebudowa dróg powiatowych: • Punkt ładunkowy Raniewo-droga krajowa nr 2 • Punkt ładunkowy Kowalewo-droga krajowa nr 2 • Punkt ładunkowy Wólka-droga krajowa nr 2 • Michałki Berezówka • Koczukówka-Kijowiec • Droga krajowa nr 2-Horbów-Dobryń Mały-Dobryń Duży • Droga powiatowa nr 1041L-Koroszczyn • Mokrandy Stare-Nepie • Droga krajowa nr 2-Chotyłów • Kłoda Duża-Perkowice	
Cel strategiczny 3 Wspieranie lokalnych społeczności				
Cel operacyjny 3.1. Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych)				
233.	Remont budynków oświatowych wraz z przyległą infrastrukturą sportową	Konstantynów	Remont istniejącej infrastruktury sportowo- oświatowej.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
234.	Poprawa jakości edukacji przedszkolnej przez rozszerzenie programu zajęć	Konstantynów	Wprowadzenie dodatkowych zajęć do programu przedszkola.	
235.	Wyrównywanie szans edukacyjnych w placówkach oświatowych	Konstantynów	Wyrównanie dysproporcji w jakości nauczania uczniów szkół podstawowych.	
236.	Modernizacja placu zabaw w Konstantynowie	Konstantynów	Przebudowa placu zabaw z uwzględnieniem wymiany urządzeń i infrastruktury towarzyszącej.	
237.	Budowa żłobka	Rokitno	Organizacja opieki nad dziećmi do lat trzech	
238.	Rozwój infrastruktury szkolnej, poprawa jakości kształcenia i wyrównywanie szans edukacyjnych w placówce oświatowej	Rokitno	Remont obiektów przyszkolnych wraz z wyposażeniem szkoły w nowy sprzęt sportowy i informatyczny	
239.	Rozwój infrastruktury sportowej.	Rokitno	Budowa i remont obiektów sportowych wraz z zakupem wyposażenia	
240.	Rozwój infrastruktury sportowej	Janów Podlaski	Budowa obiektu typu „Orlik” ma na celu zachęcenie mieszkańców do podjęcia większej aktywności fizycznej.	
241.	Rozwijanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych	Piszczac	Celem projektu jest podniesienie kompetencji kluczowych uczniów z gminy Piszczac w zakresie posługiwania się językiem angielskim oraz rozwijanie umiejętności informacyjno-komunikacyjnych poprzez organizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz zakup wyposażenia.	
242.	Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Piszczac	Piszczac	Zwiększenie dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia przedszkolnego w gminie Piszczac, poprzez utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego i unowocześnianie istniejącej bazy dydaktycznej w zakresie edukacji włączającej przedszkolnej oraz objęcie dzieci i nauczycieli programem rozwojowym w ośrodkach wychowania przedszkolnego w Piszczacu, Chotyłowicie i Połoskach.	
243.	Remont i modernizacja stadionu sportowego w miejscowości Sławatycze.	Sławatycze	Obiekt stadionu sportowego w Sławatyczach jest w złym stanie technicznym. Remontu wymagają trybuna, płyta boiska, bieżnia, ogrodzenie stadionu oraz budynek.	
244.	Budowa przedszkola i żłobka samorządowego	Leśna Podlaska	I etap inwestycji będzie polegał m.in. na budowie przedszkola ze żłobkiem. Inwestycja zlokalizowana będzie przy Szkole Podstawowej w Leśnej Podlaskiej.	
245.	Budowa obiektów sportowych (w tym stadionu) oraz obiektów	Leśna Podlaska	Budowa profesjonalnego i pełnowymiarowego stadionu	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
	rekreacyjnych na terenie gminy Leśna Podlaska		sportowego w Leśnej Podlaskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	
246.	Programy edukacyjno-sprawnościowe dla dzieci i młodzieży w zakresie OSP	Leśna Podlaska	Utworzenie młodzieżowej drużyny pożarniczej.	
247.	Rozwój oferty edukacyjnej dla uczniów i dorosłych mieszkańców gminy (funkcja kulturalna i gospodarcza)	Leśna Podlaska	Wdrożenie programów edukacyjnych rozszerzających ofertę edukacyjną dla dzieci i młodzieży oraz promocja i realizacja oferty edukacyjnej dla osób dorosłych.	
248.	Budowa przedszkola i żłobka samorządowego w Leśnej Podlaskiej – II etap	Leśna Podlaska	Zakup wyposażenia do przedszkola i żłobka oraz zagospodarowanie terenu.	
249.	Organizacja zajęć rozwijających oraz dydaktyczno-wyrównawczych w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Tucznaj	Tuczna	Organizacja dodatkowych zajęć dla uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tucznaj. Zakup wyposażenia do prowadzenia zajęć.	
250.	Poprawa jakości edukacji przedszkolnej	Kodeń	Poszerzenie programów nauczania poprzez rozwój umiejętności cyfrowych, językowych.	
251.	Doposażenie szkoły	Kodeń	Zakup niezbędnych pomocy dydaktycznych do pracowni szkolnych.	
252.	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez realizację projektów e-edukacyjnych dla uczniów w placówkach oświatowych w Kodniu.	Kodeń	Stworzenie możliwości prowadzenia online dodatkowych zajęć dla chętnych. Korepetycje online.	
253.	Zajęcia sportowe dla uczniów i dorosłych mieszkańców gminy	Kodeń	Stworzenie zorganizowanych form uprawiania sportu dla mieszkańców gminy.	
254.	Zagospodarowanie/ modernizacja terenów – boiska do gier zespołowych	Kodeń	Wymiana nawierzchni na boisku przyszkolnym, remont wyposażenia boiska i otoczenia.	
Cel operacyjny 3.2. Wsparcie osób starszych i zależnych (organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.)				
255.	Zmiana przeznaczenia budynku użyteczności publicznej na potrzeby budownictwa socjalnego	Konstantynów	Zapewnienie warunków mieszkalnych osobom wymagającym wsparcia w systemie pomocy społecznej	
256.	Rozwój usług społecznych na terenie Gminy Konstantynów	Konstantynów	Utworzenie bazy senioralnej na terenie Gminy Konstantynów w celu poprawy dostępu do usług społecznych świadczonych na rzecz lokalnej społeczności oraz wzrostu integracji społecznej	
257.	Budownictwo socjalne i komunalne	Rokitno	Zapewnienie warunków mieszkalnych osobom wymagającym wsparcia	
258.	Rozwój usług medycznych i społecznych.	Rokitno	Utworzenie Klubu Seniora, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, uruchomienie centrum usług społecznych dla rodzin z wykluczeniem społecznym, utworzenie ośrodka pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
259.	Utworzenie Klubu Seniora w Gminie Janów Podlaski	Janów Podlaski	Celem projektu jest remont i adaptacja budynku gminnego na potrzeby aktywizacji seniorów w gminie Janów Podlaski wraz z wyposażeniem oraz prowadzenie klubu seniora (budynek ELREMET)	
260.	Przebudowa budynku po szkole Podstawowej w Dobryńce	Piszczac	Celem projektu jest dostosowanie budynku po Szkole Podstawowej w Dobryńce do zamieszkania przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i nieposiadające własnego lokum.	
261.	Rozwój usług społecznych na terenie gminy Piszczac	Piszczac	Głównym celem projektu jest poprawa dostępu do usług społecznych w szczególności dla osób w niekorzystnej sytuacji, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osób z niepełnosprawnościami oraz dla ich opiekunów.	
262.	Rozwój interwencyjnych usług wsparcia w gminie Piszczac	Piszczac	Celem projektu jest wspieranie integracji społecznej osób dotkniętym kryzysem i ich otoczenia poprzez specjalistyczne usługi oraz podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi interwencji kryzysowej na terenie gminy Piszczac w oraz ewentualnych partnerów projektu.	
263.	ŻYCIE PASJĄ JEST – rozwój działalności Klubu Seniora na terenie gminy Piszczac – etap II	Piszczac	Głównym celem projektu jest rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej oraz rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Piszczac.	
264.	Rozwój ekonomii społecznej na terenie gminy Piszczac	Piszczac	Projekt obejmuje następujące elementy: wsparcie tworzenia nowych miejsc w PES, usługi wsparcia rozwoju PES, w tym usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe, wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w PES, itp.	
265.	Biblioteka dla seniora MBP w Terespolu	Miasto Terespol	Celem projektu jest zaktywizowanie osób starszych będących w wieku powyżej 60- roku życia do czynnego udziału w różnorodnej ofercie wydarzeń kulturalno- edukacyjnych organizowanych przez MBP w Terespolu.	
266.	Budowa Domu Opieki Społecznej w Terespolu	Miasto Terespol		
267.	Budowa lokali socjalnych i komunalnych	Leśna Podlaska	Budowa lokali komunalnych i socjalnych stanowiących zasób lokalowy gminy Leśna Podlaska	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
268.	Zagospodarowanie terenów wokół świetlic wiejskich oraz wyposażenie w sprzęt	Leśna Podlaska	Stały rozwój infrastruktury społecznej wokół świetlic wiejskich w gminie Leśna Podlaska	
269.	Rozwój Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Tucznaj	Tuczna	Zapewnienie odpowiedniego rozwoju i promocji kultury na terenie gminy Tuczna	
270.	Utworzenie Centrum Aktywności Senioralnej w Bokince Królewskiej i Międzyzlesiu	Tuczna	Rozwój przedsiębiorczości oraz usług senioralnych na terenie gminy, utworzenie nowych miejsc pracy.	
271.	Budownictwo społeczne	Tuczna	Budownictwo społeczne. Budowa mieszkań na wynajem z możliwością wykupu	
272.	Rozwój Środowiskowego Domu Samopomocy w Międzyzlesiu	Tuczna	Rozbudowa oraz poszerzenie oferty Środowiskowego Domu Samopomocy w Międzyzlesiu	
273.	Rozwijanie działalności Klubów Seniora na terenie gminy	Kodeń	Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej dla seniorów.	
274.	Projekty intensyfikujące (rozwijające) procesy społeczne, kulturalne, sportowe i integracyjne mieszkańców Gminy Terespol	Terespol	„Aktywny senior”, „Złota rączka”, „Wirtualne zabytki”, „Małe Ojczyzny”, Wsparcie młodzieżowych klubów sportowych.	
275.	Budowa lokali socjalnych i komunalnych	Zalesie	Zapewnienie warunków mieszkalnych osobom wymagającym wsparcia w systemie pomocy społecznej.	
276.	Rozwijanie działalności Klubu Seniora i Kół Gospodyń Wiejskich	Zalesie	Inicjowanie i organizowanie różnorodnych form życia kulturalnego jak i inspirowanie i realizowanie działań służących zwiększenia aktywności seniorów.	
Cel operacyjny 3.3. Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne, rozwój ekonomii społecznej)				
277.	Rewitalizacja centrum Osady Konstantynów	Konstantynów	Poprawa jakości życia mieszkańców estetyki miejscowości	
278.	Rewitalizacja Zespołu pałacowo-parkowego w Konstantynowie	Konstantynów	Zachowanie dziedzictwa kulturalnego gminy Konstantynów	
279.	Budowa świetlic wiejskich miejscowości Zakalinki-Kolonia i Witoldów)	Konstantynów	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców miejscowości Zakalinki i Zakalinki Kolonia oraz Witoldów	
280.	Adaptacja budynku byłego dworca autobusowego wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego	Konstantynów	Adaptacja budynku wraz z otoczeniem na potrzeby utworzenia lokalnego targowiska	
281.	Remont Świetlicy w Cieleśnicy, Cieleśnicy -Pałac, Pratulinie, Lipnicy, Klonownicy Dużej, Zaczopkach.	Rokitno	Remont istniejącej infrastruktury świetlic wiejskich	
282.	Zagospodarowanie terenów wokół świetlic wiejskich oraz wyposażenie w sprzęt	Rokitno	Zagospodarowanie otoczenia świetlic poprzez budowę placów zabaw i utworzenie miejsc rekreacji	
283.	Remont Budynku Gminnej Instytucji Kultury w Rokicie	Rokitno	Kompleksowa modernizacja i termomodernizacja budynku	
284.	Adaptacja budynków gminy Terespol na potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami	Terespol	Adaptacja budynków: byłego budynku administracyjnego Urzędu Gminy w Terespolu, budynku byłej szkoły w Koroszczynie na potrzeby	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			osób starszych i z niepełnosprawnościami	
285.	Budowa i rozbudowa infrastruktury kultury	Terespol	Budowa i rozbudowa infrastruktury kultury (świetlic wiejskich), stworzenie wielofunkcyjnego Centrum Kultury Wiejskiej w Łobaczewie Dużym Rewitalizacja Parku w Neplach (remonty obiektów zabytkowych w Neplach, remonty domków wypoczynkowych w ośrodku w Neplach, remonty obiektów zabytkowych)	
286.	Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej	Terespol	Utwardzenie placu Dzieła Międzyfortowego Kobylany I, utwardzenie miejsc postojowych i wykonanie prac zabezpieczających w Forcie „0” Koroszczyn, odtworzenie elewacji i pomieszczeń Fortu „VII” ŁOBACZEW w Łobaczewie Małym, wytyczenie ścieżek dydaktycznych	
287.	Rozwój infrastruktury aktywizującej społeczność lokalną	Terespol	Centrum Aktywności Społecznej „Ucho Igielne”, „Kobylany – tu są moje korzenie”	
288.	Przebudowa budynku dawnego zakładu odzieżowego na cele społeczno-kulturalne	Janów Podlaski	Projekt zakłada przebudowę budynku dawnego zakładu odzieżowego w centrum Janowa Podlaskiego będącego w posiadaniu Gminy Janów Podlaski, wraz z adaptacją obiektu do celów społecznych lub kulturowych.	
289.	Utworzenie skansenu w Romanowie z funkcją świetlicy wiejskiej	Janów Podlaski	Celem projektu jest zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców miejscowości Romanów	
290.	Rewitalizacja centrum Janowa Podlaskiego	Janów Podlaski	Celem projektu jest polepszenie funkcjonalności i estetyki centrum miejscowości	
291.	Modernizacja świetlic wiejskich	Piszczac	Modernizacja świetlic wiejskich w celu stworzenia miejsca rozwijania kontaktów społecznych oraz wymiany doświadczeń i wiedzy w zakresie regionalnej kultury ludowej – występy zespołów ludowych, degustacja potraw lokalnych spotkania towarzyskie ze znanymi animatorami kultury ludowej. Na zmodernizowanych budynkach świetlic zainstalowane zostaną panele fotowoltaiczne, co przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego.	
292.	Remont pałacyku w Żalutyniu	Piszczac	Remont zabytkowego pałacyku Komorowskich w celu zachowania i uchronienia przed całkowitą ruiną ważnego obiektu dziedzictwa kulturowego. Oferta zabytku dostępnego dla zwiedzających, atrakcyjnego turystycznie. Rozwój ośrodka kultury, w którym będą się	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			odbywać wydarzenia kulturalne, wystawy, koncerty.	
293.	Rewitalizacja zdegradowanego budynku byłej Szkoły Podstawowej w Kościeniewiczach w celu nadania mu nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego	Piszczac	W ramach projektu powstanie infrastruktura pozwalająca na rozwój usług społecznych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje przygotowanie zaplecza dla potrzeb funkcjonowania Dziennego Domu Pomocy, w którym prowadzone będą usługi opiekuńcze w formie opieki dziennej.	
294.	Rewitalizacja zdegradowanych obiektów i terenów ZPO w Chotyłowie	Piszczac	Zakres projektu obejmuje kompleksowe prace rewitalizacyjne zdegradowanego budynku wchodzącego w skład obiektu ZPO, w którego części obecnie znajduje się przedszkole oraz filia biblioteki (m.in. ocieplenie ścian, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja instalacji wod-kan, elektrycznej, co, montaż nowego źródła ciepła, remont sal i sanitariatów, przebudowa klatki schodowej, remont kuchni ze stołówką).	
295.	Kompleksowa rewitalizacja obiektu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zalutyniu wraz z jego rozbudową, zakupem wyposażenia oraz zagospodarowaniem zdegradowanego terenu wokół obiektu	Piszczac	Zakres przedsięwzięcia obejmuje: - budowę łącznika pomiędzy dwoma istniejącymi obiektami, co wpłynie na znaczne zwiększenie dostępności obiektu, - kompleksowe prace rewitalizacyjne budynku (m.in termomodernizacja, w związku z niską efektywności energetyczną obiektu; prace w zakresie instalacji wewnętrznych (wod-kan, co, źródło ciepła) oraz montaż oze) itd.	
296.	Rewitalizacja zdegradowanej świetlicy oraz przestrzeni publicznej w centralnej miejscowości Ortel Królewski Pierwszy	Piszczac	Kompleksowe przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Piszczac. - Kompleksowa modernizacja i termomodernizacja budynku publiczno-usługowego w miejscowości Ortel Królewski Pierwszy wraz z zagospodarowaniem terenu.	
297.	Rewitalizacja cegielni	Piszczac (Chotyłów)	Głównym celem przedsięwzięcia jest odbudowa wizerunku cegielni oraz otaczającego ją terenu poprzez budowę kompleksu wypoczynkowo-rekreacyjnego. Zakres projektu obejmuje budowę hotelu oraz kilkunastu domków całorocznych z dostępem do zbiornika wodnego. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: - stworzenie łowiska	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			- budowę bazy noclegowej i gastronomicznej - budowę infrastruktury sportowej (siłowni, basen, sala do jogi) - budowa ścieżek, pomostów, przystani dla łódek, - stworzenie ścieżek dydaktycznych - oczyszczenie zbiorników wodnych - poprawa jakości stanu wody w zbiornikach - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii - zarybienie zbiorników wodnych - usunięcie chorych drzew - nowe nasadzenia	
298.	Granie pod chmurką	Piszczac	Celem przedmiotowego przedsięwzięcia jest zwiększenie uczestnictwa mieszkańców gminy Piszczac w życiu społeczno-kulturalnym. Zakres obejmuje organizację cyklicznych wydarzeń kulturalnych.	
299.	Folkowa potańcówka	Piszczac	Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizację cyklicznej imprezy pod hasłem „FOLKOWA POTAŃCÓWKA”. Założeniem imprezy będzie wspólna zabawa podczas tańca do starych, tradycyjnych melodii.	
300.	Rozwój usług rekreacyjnych i spędzania czasu wolnego	Piszczac	Zakres przedsięwzięcia obejmuje trzy elementy: 1) wsparcie działań zwiększających tożsamość z obszarem w celu zachowania dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego (m.in. organizacja warsztatów, konkursów, opracowanie questu przyrodniczego oraz questu historyczno-kulturowego, itp.), 2) wsparcie działań zwiększających usługi rekreacyjnego oraz związane z aktywnym spędzaniem czasu wolnego, co będzie przeciwdziałać nieakceptowalnym społecznie zachowaniom młodego pokolenia (np. organizacja zajęć/warsztatów sportowych, tanecznych, strzelectwa, paintball, spływów kajakowych, itd.), 3) wsparcie działań zwiększających świadomość ekologiczną ludzi młodych (m.in. w zakresie zrównoważonego rolnictwa, zielonej gospodarki).	
301.	Kultura dostępna	Piszczac	1. Celem działań jest wsparcie ludzi młodych w zachowaniu tożsamości z obszarem, w którym żyją, uczą się i pracują. Realizowane będą poprzez organizowanie warsztatów, konkursów i spotkań ze świadkami	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			historii, zwłaszcza lokalnej, kultury i tradycji gminy 2. Utworzenie Mobilnej Biblioteki, która np. 1 x w miesiącu odwiedzałaby poszczególne miejscowości gminy Piszczac, aby dowieźć mieszkańcom książki.	
302.	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej oraz terenu do niej przyległego w miejscowości Nowosiółki.	Sławatycze	Podstawowym celem projektu jest rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, kultywowanie i rozwój tradycji lokalnych społeczności.	
303.	Będzie wreszcie teatr w mieście - Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	Miasto Terespol	Zadanie będzie polegało na organizacji: międzypokoleniowych warsztatów teatralnych prowadzonych przez profesjonalnych instruktorów, wyjazdów do renomowanych teatrów na ważne dla narodu przedstawienia oraz organizacji w przestrzeni miejskiej wydarzeń: Dni Teatru Ulicznego oraz Małych Form Teatralnych.	
304.	Historia miasta. Plener aktywacja! - Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	Miasto Terespol	Projekt będzie miał za zadanie przywrócić pamięć, mieszkańcom Terespola, na temat historii ich miasta poprzez uczestnictwo w plenerowych warsztatach o charakterze historycznym: rzeźbiarskim, malarskim, fotograficznym i filmowym, dzięki którym powstaną konkretne produkty odtwarzające postacie i miejsca ważne dla historii Terespola: rzeźby, obrazy, album fotograficzny oraz reportaż filmowy.	
305.	Aktywni Mieszkańcy Inspirujące Miasto – Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	Miasto Terespol	Zadanie będzie składało się z: spotkania grupy partnerskiej, badań sondażowych (ilościowych) uzupełnionych o badania animacyjne (jakościowe) oraz konsultacji społecznych. Na podstawie udostępnionych publicznie kryteriów naboru zostanie wyłonionych 10 najlepszych inicjatyw mieszkańców, które będą objęte wsparciem.	
306.	Sala widowiskowa	Miasto Terespol	Celem projektu jest budowa hali widowiskowej, dzięki której możliwa będzie organizacja spotkań imprez i koncertów.	
307.	Rewitalizacja centrum Leśnej Podlaskiej	Leśna Podlaska	Projekt zakłada m.in. odnowę parku, zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Bazylice Leśniańskiej, budowa dróg i parkingów ułatwiających dostęp do nowej przestrzeni	
308.	Rewitalizacja budynków zabytkowych	Leśna Podlaska	Remont budynków użyteczności publicznej wpisanych do rejestru	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
			zabytków na terenie gminy Leśna Podlaska.	
309.	Rewitalizacja budynków tzw. starej szkoły w Leśnej Podlaskiej wraz z budynkami komunalnymi na terenie gminy	Leśna Podlaska	Rewitalizacja budynku dawnej szkoły podstawowej w Leśnej Podlaskiej z przeznaczeniem na infrastrukturę publiczną, słoneczną i kulturalną.	
310.	Wsparcie instytucji kultury w zakresie doposażenia i nowych form prowadzenia zajęć	Leśna Podlaska	Realizacja programów kulturalnych i wzmocnienie działań związanych z upowszechnianiem tradycji i kultury ludowej gminy Leśna Podlaska.	
311.	Odnowa zabytkowej kaplicy w Bukowicach i Witulinie	Leśna Podlaska	Renowacja zabytkowych kaplic na terenie Gminy Leśna Podlaska	
312.	Budowa amfiteatru w Dolinie Klukówki	Leśna Podlaska	Budowa amfiteatru w Leśnej Podlaskiej wraz z infrastrukturą turystyczną.	
314.	Renowacja budynków poklasztornych	Leśna Podlaska	Renowacja budynków poklasztornych na terenie Gminy Leśna Podlaska.	
315.	Rewitalizacja obszaru przemysłowego oraz osiedla po Państwowym Ośrodku Maszynowym w Międzyzlesiu	Tuczna	Rewitalizacja obszaru przemysłowego oraz osiedla budynków wielorodzinnych.	
316.	Modernizacja świetlic wiejskich w miejscowościach Dąbrowica Duża, Matiaszówka, Bokinka Pańska, Ogrodniki, Wiski, Międzyzleś, Międzyzleś POM, Rozbitówka.	Tuczna	Kompleksowa modernizacja świetlic wiejskich na terenie gminy Tuczna, instalacja paneli fotowoltaicznych.	
317.	Modernizacja budynku Urzędu Gminy	Tuczna	Likwidacja barier architektonicznych oraz modernizacja budynku	
318.	Budowa świetlic wiejskich w miejscowościach Leniuszki i Kalichowszczyzna	Tuczna	Budowa świetlic wiejskich w miejscowościach Leniuszki i Kalichowszczyzna.	
319.	Rozbudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej w miejscowości Choroszczyńska i Władysławów	Tuczna	Kompleksowa modernizacja i rozbudowa świetlic wiejskich w miejscowościach Choroszczyńska i Władysławów.	
320.	Organizacja imprez kulturalnych upowszechniających tradycje terenów nadbużańskich. Organizacja imprez sportowych	Kodeń	Jarmark Sapieżyński, Bieg Sapiechów. Jarmarki okolicy.	
321.	Wsparcie instytucji kultury w zakresie poprawy stanu infrastruktury i wyposażenia	Kodeń	Remonty i modernizacja świetlic wiejskich zagospodarowanie terenów wokół świetlic – place zabaw, ogrodzenia, wyposażenie świetlic w niezbędny sprzęt.	
322.	Rewitalizacja terenu po byłej kopalni żwiru i piasku w Kodniu	Kodeń	Wykorzystanie terenów do celów rekreacyjnych.	
323.	Rewitalizacja Zespołu parkowo pałacowego Placencja	Kodeń	Budowa i remonty ścieżek w parku, remont budynku znajdującego się w parku.	
324.	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i inicjatyw na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy.	Kodeń	Rozwój ekonomii społecznej. Powołanie do życia spółdzielni socjalnych.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
325.	Budowa świetlic wiejskich w miejscowości Horbów i Lachówka Mała	Zalesie	Budowa i rozwój centrów aktywności społecznej mieszkańców.	
326.	Remont i modernizacja istniejących i funkcjonujących świetlic na terenie Gminy Zalesie	Zalesie	Wykonanie remontu wewnątrz i na zewnątrz budynków świetlic.	
327.	Budowa placów zabaw	Zalesie	Elementy składowe: - budowa wiat /altan ogrodowych, - budowa placów zabaw z obiektami małej architektury, m.in. zjazd linowy, - budowa siłowni zewnętrznej - obiekty małej architektury: ławki, kosze na śmieci, tablica informacyjna itp.	
328.	Remont i modernizacja stadionu sportowego w miejscowości Zalesie	Zalesie	Remont istniejącej infrastruktury sportowo- oświatowej.	
329.	Remont i modernizacja kompleksu sportowego w miejscowości Dobryń Duży	Zalesie	Remont istniejącej infrastruktury sportowo- oświatowej	
330.	Program modernizacji kompleksów sportowych ORLIK 2012 Edycja 2025	Zalesie	Remont, przebudowa, modernizacja istniejących kompleksów, uzupełnianie kompleksów poprzez budowę nowych obiektów sportowych typu skate park, pump track, sprawnościowy plac zabaw, itp.	
Cel operacyjny 3.4. Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami)				
331.	Wypożyczenie przychodni w Gminie Terespol w miejscowości Kobylany.	Terespol	Umożliwienie łatwiejszego dostępu do służby zdrowia mieszkańcom Gminy, wsparcie osób starszych i zależnych	
332.	Organizacja „białych niedziel”	Piszczac	Celem projektu jest poprawienie dostępności bezpłatnych specjalistycznych usług medycznych dla mieszkańców gminy Piszczac	
333.	Miejskie Centrum Rehabilitacji w Terespolu	Miasto Terespol	W ramach projektu planuje się rozwój infrastruktury ochrony zdrowia.	
334.	Rozwój infrastruktury wzmacniającej kondycję fizyczną – budowa kortu tenisowego	Miasto Terespol	Rozbudowa infrastruktury sportowej przez budowa kortu tenisowego, będzie czynnikiem sprzyjającym do aktywności fizycznej mieszkańców w każdym wieku.	
335.	Realizacja programów prozdrowotnych (profilaktycznych) zwiększających dostępność mieszkańców do usług medycznych	Leśna Podlaska	Realizacja profilaktyki zdrowotnej poprzez programy zdrowotne realizowane w gminie Leśna Podlaska.	
336.	Utworzenie Centrum Usług Społecznych	Tuczna	Adaptacja budynków, zakup wyposażenia, zatrudnienie kadry.	
337.	Organizacja „Białych Niedziel”	Tuczna	Możliwości bezpłatnej konsultacji/porady u lekarzy specjalistów.	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze na lata 2025 - 2030

Lp.	Tytuł projektu	Gmina / lokalizacja	Zakres / charakterystyka	Wpływ na środowisko
338.	Rozwój powszechnej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w gminie	Kodeń	Upowszechnianie i promocja programów prozdrowotnych.	
339.	Organizacja „Białych niedziel”	Kodeń	Zwiększenie dostępności mieszkańców gminy do lekarzy specjalistów.	
340.	Stworzenie Janowskiego Centrum Ratownictwa	Janów Podlaski	Stworzenie Janowskiego Centrum Ratownictwa	
341.	Organizacja „białych niedziel”	Zalesie	Organizowanie bezpłatnych specjalistycznych usług medycznych dla mieszkańców gminy Zalesie	

Załącznik 2. Oświadczenie autora prognozy.

27 czerwca 2025 roku

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. 2024, poz. 1112 ze zm.) oświadczam, że spełniam wymagania zawarte w art. 74a ust. 2.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Witold Wąsosz